

**JULKISEN OIKEUTTAMISEN ANALYYSI BORIS
JOHNSONIN BREXIT-PUHEESTA**

Valtteri Nivala
Maisterintutkielma
Sosiologia
Yhteiskuntatieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden laitos
Tekijä Valtteri Nivala	
Työn nimi Julkisen oikeuttamisen analyysi Boris Johnsonin Brexit-puheesta	
Oppiaine Sosiologia	Työn tyyppi Maisterintutkielma
Aika Kevät 2022	Sivumäärä 65
Ohjaaja Markku Lonkila	
Tiivistelmä <p>Tässä tutkielmassa tarkastellaan Boris Johnsonin puhetta Britannian parlamentin Brexit-keskusteluissa. Ajanjaksollisesti tutkielmani aineisto sijoittuu Brexit-kansanäänestyksen jälkeiseen aikaan. Johnson valikoitui tutkielmani aiheeksi, sillä hän on Brexitin näkyvin ja keskeisin hahmo, joka on Brexit-prosessin aikana noussut Britannian pääministeriksi. Tutkielmani tarkoituksena on selvittää, minkälaisiin moraaliin oikeutuksiin Johnson pohjaa puhettaan Brexitistä aikana, jolloin hän nousee Britannian politiikan hui-pulle.</p> <p>Johnsonin puheen perustalla olevia arvoja ja moraalisia oikeutuksia tarkastellaan tässä tutkielmassa julkisen oikeuttamisen analyysillä, joka perustuu Luc Boltanskin ja Laurent Thévenot'n oikeuttamisteoriaan. Teoria on kehitetty puheen oikeuttamisen analysoimiseen julkisissa keskusteluissa, joissa keskustelun osapuolet pyrkivät pääsemään lopputulemaan rauhanomaisesti. Teoria tunnistaa erilaisia "maailmoja", joihin keskustelijat pohjaavat näkemyksiään, eli oikeuttavat puhettaan. Teorian pohjalta johdettu metodi, julkisen oikeuttamisen analyysi, antaa välineitä tarkastella systemaattisesti poliittista puhetta ristiintaulukoinnilla ja laajemmalla kvalitatiivisella analyysillä näiden puheen taustalla olevien oikeuksien tulkin-taan.</p> <p>Tutkielman tulokset osoittavat Johnsonin oikeutusten vaihtelevan hänen poliittisen roolinsa ja poliittisen kontekstin mukaan. Johnson esiintyy aineistossa kolmessa roolissa: ulkoministerinä, parlamentaarikkona ja pääministerinä. Johnsonin puheessa korostuu läpi aineiston kansalaisuuden maailman oikeutus, jolla hän perustelee Brexitin. Johnson näkee Britannian itsenäisyyden olevan ensisijaista ja EU-jäsenyyden olevan tämän toteutumisen tiellä. Etenkin Johnson vetoaa Brexiin kansan tahtona, joka nousee hänen argumentaatiossaan institutionaalisen päätöksenteon yli. Johnsonin puhetta voikin pitää eräänlaisena demokraattisen päätöksenteon ja suvereniteetin uudelleen määrittelyinä, jossa kansan tahto nousee ylimmäksi päätöksenteon mittariksi. Kansan tahtoon vetoamisen voi nähdä myös populistisen retoriikan välineenä.</p>	
Asiasanat Brexit, Boris Johnson, julkisen oikeuttamisen analyysi, parlamentti, väittelyt	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

KUVIOT

KUVIO 1	Siirtyminen kansalaisuuden maailman oikeutuksesta toiseen Johnsonin puheenvuoroissa ulkoministerinä.....	33
KUVIO 2	Siirtyminen eri oikeutusten yhdistelmistä pääasiassa yhdenlaiseen kansalaisuuden maailman oikeutukseen Johnsonin puheenvuoroissa parlamentaarikkona.	36
KUVIO 3	Johnsonin oikeutukset argumentaatiossa, jolla hän perustelee uusia parlamenttivaaleja	43

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Johnsonin oikeutukset eri rooleissa määrällisesti.	29
------------	---	----

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	BREXIT	3
	2.1 Euroskeptisyyden historia	3
	2.1.1 Thatcherilainen malli	4
	2.1.2 UKIP ja moderni euroskeptisyys	5
	2.2 Brexit-kampanja	7
3	BORIS JOHNSON.....	12
	3.1 Brexitin jälkeen	12
	3.2 Johnsonin retoriikka ja populismi	14
4	MENETELMÄ JA AINEISTO	20
	4.1 Oikeuttamisteoria.....	20
	4.2 Julkisen oikeuttamisen analyysi	23
	4.3 Tutkimuskysymykset	24
	4.4 Aineistonkeruu	25
	4.5 Analyysin toteutus.....	27
5	TULOKSET	29
	5.1 Johnson ulkoministerinä 2016-2018.....	30
	5.2 Johnson parlamentaarikkona 2018-2019.....	34
	5.3 Johnson pääministerinä 2019-2020	38
	5.3.1 Johnson vastaan parlamentti	40
	5.3.2 Parlamenttivaalien jälkeen.....	44
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	48
	6.1 Kansalaisuuden maailma keskiössä	49
	6.2 Metodin soveltaminen ja jatkotutkimus	51
	LÄHTEET	55

1 Johdanto

Kesäkuussa 2016 Brexit-kansanäänestyksen (lyhenne sanoista Britain ja exit) tulos järisytti Eurooppaa. Britannia oli päättänyt ensimmäisenä maana historiassa erota Euroopan unionista. Äänestäneistä 51,9 % oli jäsenyydestä luopumisen puolella, ja niukan voiton jälkeen seurasi paljon epätietoisuutta siitä, miten EU:sta eroaminen oikeastaan käytännössä tapahtuu. Brexit viittaakin kansanäänestyksen lisäksi koko siihen vuosia kestäneeseen prosessiin, jossa Britannia lopulta erosi EU:sta vuoden 2020 tammiukuun viimeisenä päivänä.

Samaan aikaikkunaan sijoittuu myös tämä tutkielman aihe, joka on Brexit-prosessin aikana käyty poliittinen debatti. Tarkemmin tutkielmani keskittyy Brexitin keskeisen hahmon, eli Boris Johnsonin puheen analysointiin tuona aikana. Johnson on ollut Britannian politiikan näkyvin hahmo koko Brexit-prosessin ajan, aina kampanjoinnista lähtien lopullisen EU-eron tapahtumiseen. Brexitillä on ollut suuri rooli Johnsonin uran jouduttajana, sen aikana Johnson on noussut ulkoministeriksi ja lopulta aina pääministeriksi asti. Brexitiä voikin tältä osin jäsentää Johnsonin uran poliittisena ponnahduslautana, jonka avulla hän on kavunnut Britannian politiikan huipulle.

Boris Johnsoniin ja etenkin Brexitiin liittyvää tutkimusta on tehty paljon, ja se tarjoaa useita eri näkökulmia. Brexitin tapahtumisen syistä on useita erilaisia näkökulmien painotuksia, sitä jäsenetään tutkimuksessa esimerkiksi maahanmuuton vastaisena (ks. esim. Shaw 2020) ja vahvan populistisena ilmiönä (ks. esim. Kettell ja Kerr 2021). Tämän tutkielman valossa Brexitiä jäsenetään ennen kaikkea demokraattisen päätöksenteon ilmentymänä ja Britannian politiikan valtataisteluna, kiteytyen sekä kansanäänestykseen, mutta ennen kaikkea niihin Britannian parlamentin poliittisiin väittelyihin, joissa lopulta päätettiin, minkälaisen Brexitin Britannia toteuttaa.

Boris Johnsoniin liittyvä aiempi tutkimus taas on toistaiseksi keskittynyt pitkälti kielelliseen analyysiin, ja tällä tutkielmalla pyrin tarjoamaan uuden näkökulman aiheeseen. Sosiologian oppiaineen maisterintutkielmana tämä työ pyrkii tarjoamaan vastauksia pikemminkin siihen mitä Johnson on sanonut ja minkälaisia arvoja hänen puheensa ilmentää, kuin miten hän puhuu. Tutkielman metodina toimii Eeva Luhtakallion ja Tuomas Ylä-Anttilan (2011) kehittämä julkisen oikeuttamisen analyysi, jonka avulla päästään käsiksi niihin moraalisiin oikeutuksiin, joilla Brexitiin liittyviä näkemyksiä perustellaan. Metodin taustalla olevan oikeuttamisteoria kuuluu pragmatistisen sosiologian tutkimusperinteeseen; teorian avulla valotetaan sosiaalista toimintaa tutkimalla kiistatilanteita, joissa kiistan osapuolet joutuvat perustelemaan toimintaansa. Tässä tutkielmassa kiistaa edustaa Brexit-keskustelu. Aiheeni on lähellä politiikan tutkimusta, mutta lähestyn sitä sosiologisesta näkökulmasta, minkä vuoksi tutkielmaani voi jäsentää poliittisena sosiologiana. Tutkielmani empiirisen osuuden toteutan ennen kaikkea aiemman tutkimuksen ja metodin taustalla olevan teorian tarjoaman viitekehyksen valossa. Tarkemmin tutkielmani edustaa siis pragmatistista poliittista sosiologiaa.

Tutkielmani rakenne on seuraavanlainen: johdannossa käyn läpi tutkielmani aiheen merkityksellisyyttä ja rajausta, sekä tutkielman rakennetta. Toisessa luvussa etenen esittelemään Brexitistä ja Johnsonista tehtyä aiempaa tutkimusta. Aiemman tutkimuksen tarjoaman viitekehyksen punainen lanka on kehystää Brexitiä brittipoliittikan valtataisteluna ja Boris Johnsonin uran ponnahduslautana. Etenen tekstissä melko kronologisesti, sillä uskon sen antavan oikeutta tapahtumille niin kuin ne ovat tapahtuneet. Usein poliittisiin tapahtumiin liitetään erilaisia merkityksiä niiden jälkeen, ja olenkin pyrkinyt jäsentämään esimerkiksi Brexitin tapahtumia myös omana kokonaisuutenaan. Viitekehyksen on tarkoitus tarjota kehys sille, minkälaisessa poliittisessä ilmapiirissä ja historiallisessa kontekstissa Brexit-keskustelua käydään kansanäänestyksen jälkeen. Kolmannessa luvussa esittelen Boris Johnsonista aiemmin tehtyä tutkimusta, joka tarjoaa näkökulmia häneen poliitikkona, henkilöhahmona ja tutkimuskohteena, puhumattakaan siitä, että se antaa välineitä tarkastella hänen poliittista uraansa niin retoriikan kuin populismin tutkimuksenkin näkökulmista.

Neljännessä luvussa esittelen tutkielmani metodia ja teoriaa, johon metodi pohjautuu, avaan varsinaisia tutkimuskysymyksiä ja esittelen aineiston. Viidennessä luvussa etenen varsinaisen analyysin tuloksiin ja käyn läpi Johnsonin puheessa esiintyviä oikeutuksia ja niiden välistä dynamiikkaa. Viimeisessä luvussa esittelen tutkielmani johtopäätöksen, sekä pohdin tutkielmani tulosten antia metodin näkökulmasta ja tutkielman merkitystä jatkotutkimukselle.

2 BREXIT

Tässä luvussa esittelen niitä lähtökohtia, joista Britannian EU-ero on saanut alkunsa. Esittelen lyhyesti euroskeptisyyden historiaa ja kansanäänestyksen taustoja, mistä etenen Brexit-kampanjointiin. Koska tutkielmani aiheena on poliittinen puhe ja oikeudet sen taustalla, keskityn luvussa ennen kaikkea siihen, miten Britannian EU-jäsenyyttä ja Brexitiä on jäsennetty. Käsittelen edeltävän tutkimuksen valossa Brexitiä sisäpoliittisena valtataisteluna, jossa keskeistä olivat keskustelut Britannian suvereniteetista.

2.1 Euroskeptisyyden historia

Britannian EU-eron hahmottamiseksi on syytä luoda katsaus Britannian ja EU:n väliin historiaan. Britannian suhde EU:hun on aina ollut monimutkainen ja Britanniaa on kuvattu EU-maista ulkopuoliseksi. Tämän on nähty johtuvan Britannian historiallisesta asemasta suurvaltana, ja ajatuksesta siitä, että brittiläisyys on jotain erityistä (eng. *exceptional*) manner-Eurooppaan nähden (Taylor 2017, 15-16). Keskeistä suhteessa EU:hun on Britannian tarve korostaa sen hallinnollista itsenäisyyttä (Gifford 2014; Jones 2007; Taylor 2017). Hallinnollisesti keskeinen käsite Britanniassa onkin sen päätöksenteon *suvereniteetti*, eli käytännössä parlamentin suvereniteetti. Tämä on hiertänyt välejä läpi EU:n ja Britannian välisen historian, sillä EU:n jäsenyyden ehtona on, että EU:n lainsäädäntö ylittää sen jäsenmaiden lainsäädännön (Jones 2007, 82-83). EU-jäsenyys ja sen lainsäädännöllinen ristiriita Britannian hallinnollisten periaatteiden kanssa on siis lähtökohtaisesti ollut hedelmällistä maaperää euroskeptisyydelle (Gifford 2014, 7-8).

Osapuolten välinen suhde on ollut ongelmallinen alusta lähtien. 1960-luvulla Britannia pyrki EU:n edeltäjän EEC:n (European Economic Community) jäseneksi kahteen otteeseen, vain tullakseen torjutuiksi molemmilla kerroilla. Ranskan silloinen pääministeri Charles de Gaulle käytti molemmilla kerroilla veto-oikeuttaan Britannian liittymisen estämiseksi – hänen mukaansa Britannia kärsi eurooppalaisen kutsumuksen puutteesta, ja syytti Britannian pyrkivän EEC:hen pitkälti ajaakseen omia taloudellisia etujaan (Staab 2013, 33). Tämä on osaltaan luonut pohjaa ongelmalliselle jäsenyydelle. Kun Britannia lopulta hyväksyttiin EEC:n jäseneksi 1973, sekä Britannian hallitus, että oppositio olivat jakautuneet kahtia jäsenyyden kannattajiin ja vastustajiin (Gifford 2014, 67-68). Juuret Britannian erolle EU:sta onkin nähty olevan lähöisin aina siitä hetkestä, kun se liittyi EEC:hen – brittien huolenaihe oli alusta asti Britannian päätöksenteon suvereniteetti (Bell 2017, 53).

Britanniassa pidettiin pian liittymisen jälkeen kansanäänestys siitä, pitäisikö Britannian pysyä osana EEC:tä. Vuoden 1975 kansanäänestyksen osoitti kansan mandaatin selkeästi: 67 % äänestäneistä oli jäsenyyden puolella. Vaikka kansan mielipide oli äänestyksessä selkeä, niin politiikan pinnan alla kupli. Poliittisen ilmapiirin ollessa jakautunut oli kansanäänestyksen määrä näyttää kuinka yhtenäinen osa Eurooppaa Britannia tulee olemaan (Gifford 2014, 76-77). Kansanäänestys järjestettiin pitkälti käytännön syistä; vaalien oli tarkoitus yhdistää johtava Labour-puolue, ja toisaalta näyttää, että se on sitoutunut eurooppalaiseen yhteistyöhön (Gliddon 2017, 92). Äänestys oli siis pitkälti ratkaisuyritys sovittelua sisäpoliittisia kriisejä. Kansanäänestyksen järjestämisestä on verrattu useasti vuoden 2016 Brexit-äänestykseen ja niistä on löydetty paljon samankaltaisuuksia (ks. esim. Saunders 2016), toki sillä erolla, että äänestysten tulokset johtivat täysin päinvastaisiin lopputulemiin. Molemmat on nähty yrityksinä rauhoittaa sisäpolitiikan kuohuntaa, ja vuoden 1975 kansanäänestyksen onnistuikin yhtenäistää myönteistä asenneilmapiiriä jäsenyyteen, sekä tehdä jäsenyydestä legitiimiä.

2.1.1 Thatcherilainen malli

Vuoden 1975 kansanäänestys hiljensi euroskeptiset äänet kuitenkin vain väliaikaisesti, ja poliittinen ilmapiiri pysyi jakautuneena. Britannian euroskeptisyyden uusi kasvu on nähty alkaneeksi 1980-luvulla (MacMillan 2020, 59), jolloin konservatiivipuolueen Margaret Thatcher oli pääministeri. Ennen Thatcheria konservatiivit olivat pitkälti eurooppalaisen integraation puolella, sillä sen nähtiin tuovan Britannialle huomattavaa taloudellista hyötyä. Britanniaan oli kuitenkin rantautunut ajatus neoliberaalin talousjärjestelmän ja globaalien vapaan kaupan kannattavuudesta. Eurooppalainen yhdentyminen nähtiin nousevan talouskäsityksen valossa ristiriitaisena, sillä britit eivät halunneet rajoittaa kaupankäyntiään vain Eurooppaan. (Gifford 2014, 77.) Thatcher lähitiikin ajamaan eteenpäin ambivalenttia politiikkaa, joka keskiössä oli euroskeptisyys ja samalla entistä tiiviimpi eurooppalaisen talouspolitiikan yhdentyminen (Bell 2017).

Thatcher onkin jättänyt talousajattelullaan jäljen Britannian konservatiiveihin. Juuri Boris Johnsonin on nähty lainaavan paljon näkemyksiään Thatcherilta (Römer 2020). Thatcherin euroskeptisessä populismissa keskeisiä konsepteja olivat brittien erityislaatus kansana, sekä Britannian suvereniteetti, jotka yhdistyivät Thatcherilla neoliberaalin talousajattelun mukaisesti vapaan kaupan ihannointiin. (Gifford 2014, 100-101.) Thatcher oli usein valmis korostamaan Britannian erinomaisuutta suhteessa EU:hun ja hänen retoriikassaan menestyminen oli brittien ansiota EU:sta huolimatta. Thatcherin hallinto saattoi myös yrittää ottaa kunnian EU:n säätämistä laeista, jos niiden nähtiin lisäävän hallituksen suosiota. (Beaumont 2019, 19-20.) Thatcheria

onkin syytetty kahtiajakoisesta suhtautumisesta EU:hun. Julkisesti hän vastusti Britannian ja EU:n yhtenemistä suvereniteettiin vedoten, mutta toisaalta Thatcher oli mukana ajamassa eurooppalaista integraatiota yhteisten markkinoiden ja vapaan kaupan nimissä (Bell 2017, 53, 57). Thatcherilainen retoriikka oli kuitenkin toimivaa, sillä se mahdollisti Britannian yhteiselon osana Eurooppaa. Vaikka Johnson on lainannut paljon retoriikkaansa Thatcherilta, heidän poliittisten päämääriensä voi nähdä olevan tässä suhteessa päinvastaiset. Thatcherin voi kuitenkin nähdä luoneen pohjaa sille euroskeptiselle retoriikalle, jossa Britannian erityislaatuisuus nousee eurooppalaisen yhteistyön ohi.

Thatcherilaisen euroskeptisen populismin linjan mahdollisti Beaumontin (2019) mukaan se, että EU on helppo syntipukki sen jäsenvaltioiden päättäjien jakamalle disinformaatiolle. Tämä johtuu pitkälti siitä, että EU on monelta osin monimutkainen ja kankea instituutio, jonka päätöksentekomallit eivät aina ole selviä kansalaisille. Disinformaation levittäminen ei ole kuitenkaan Thatcherin tai Britannian erityisoikeus, vaan EU:n eräänlainen jatkuva oire, jota sen jäsenvaltioiden johtajat hyödyntävät auiliisti. EU:n hyötyjen varjoon jääminen edesauttaa sitä, että EU:n hyötyjä usein vähätellään ja haittoja korostetaan. (Beaumont 2019.) Tämänkaltaisen politiikan avulla brittien hallinto saattoi näyttäytyä eurokriittisenä ja samalla toimia tiiviissä yhteistyössä EU:n kanssa. Samankaltaista linjaa jatkoivat Thatcherin jälkeiset hallinnot aina 2000-luvulle asti, sillä ne näkivät EU:n yhdentymisen olevan Britannian etujen mukaista (Gifford 2014, 153). Tämänkaltaisen politiikka ei kuitenkaan ollut linjassa niiden brittiläisten arvojen kanssa, joiden mukaan suvereniteetti on ensisijaisen tärkeää. Poliittikan ja arvojen välinen jännite piti yllä euroskeptistä liikehdintää ja hajautuneisuutta Britannian politiikassa, ja edesauttoi sen puhkeamista kukkaan 2000-luvulla (Gifford 2014, 153).

2.1.2 UKIP ja moderni euroskeptisyys

Maailmanlaajuisen finanssikriisin puhjettua vuonna 2008 EU vastasi talouskriisiin pitkälti säästöpolitiikalla (eng. austerity), joka oli omiaan lisäämään kriittistä suhtautumista EU:ta kohtaan. Tämä vauhditti UKIP:n, eli Yhdistyneen kansakunnan itsenäisyyspuolueen, kasvua, joka on euroskeptinen oikeistopuolue Britanniassa. Fetzerin (2019) mukaan säästöpolitiikka oli avain eurokriittisen UKIP-puolueen suosion kasvussa, sillä britit olivat tyytymättömiä EU:n talouspolitiikkaan. 1990-luvulla perustettu UKIP oli ensimmäinen puolue Britanniassa, jonka ensisijainen tavoite oli saada Britannia eroamaan EU:sta (Fetzer 2019, 3849-3850). Ennen sen suosion kasvua 2010-luvulla UKIP nähtiin lähinnä vaihtoehtoisena puolueena niille, jotka olivat vieraantuneet valtapuolueiden ja etenkin konservatiivipuolueen jokseenkin Eurooppa-myönteisestä linjasta. UKIP kuitenkin omaksui suvereniteetin retoriikan, ja alkoi näin ajaa

menestyksestä politiikkaa omilla ehdoillaan. Tämä pakotti suuret puolueet tekemään myönnytyksiä, mikä nosti euroskeptisyyden takaisin politiikan valtavirtaan. (Gifford 2014, 159-160.)

Juuri UKIP:n populistisen retoriikan on nähty olevan ratkaiseva tekijä siinä, miksi konservatiivit lopulta päättivät järjestää Brexit-äänestyksen (Inglehart ja Norris 2016). Historiallisesta näkökulmasta konservatiivit ovat pyrkineet estämään äärioikeistolaisten puolueiden suosion kasvun, sillä niiden on nähty hajauttavan Britannian oikeistoon suuntautuvia ääniä (Gamble 2021, 464). UKIP kyseenalaisti avoimesti ja näkyvästi, kuinka paljon Britannian parlamentilla oikeastaan on valtaa EU:n rinnalla. Puolueen perustajajäsenen ja entisen johtajan Nigel Faragen mukaan Brexitin eteenpäin ajamisessa oli kyse juuri Britannian poliittisesta suvereniteetista, mutta toisaalta myös UKIP:n historian mukaisesti vaihtoehtoisuudesta suurten puolueiden elitismille (Bell 2017, 52). Nigel Farage olikin Boris Johnsonin ohella yksi keskeisimpiä hahmoja, jotka johtivat Brexit-kampanjointia.

Kuten vuoden 1975 kansanäänestystä, voi Brexit-äänestystä tarkastella ratkaisuyrityksenä sisäpoliittiseen kriisiin (Saunders 2016), sillä UKIP-puolueen aiheuttama Britannian oikeistopoliittisen kentän hajautuminen pakotti konservatiivit reagoimaan. Ajatus kansanäänestyksestä sai alkunsa 2010-luvun alkupuolella konservatiivipuolueen David Cameronin ollessa Britannian pääministeri. Cameron halusi lopettaa jatkuvan väittelyn Britannian EU-jäsenyydestä, ja esitti ratkaisuksi kansanäänestystä Britannian mahdollisesta EU-erosta. Esityksen tuloksena oli laki¹, jossa luvattiin kansanäänestys ennen kuin päätöksenteon välineitä siirretään enempää EU:lle. (Bell 2017, 53.) Cameron halusi kansanäänestyksellä heikentää UKIP-puoluetta, joka uhkasi viedä konservatiiveilta äänestäjiä äärimmäisellä EU-vastaisuudellaan (Gamble 2021). Euroskeptisyys oli kuitenkin levinnyt Britannian politiikassa niin laajalle, että iso osa Brexit-kannatuksesta ylitti puoluerajat (Gifford 2014, 158). Hyvä osoitus tästä on se, että kampanjan keskeisin hahmo Boris Johnson nousi Brexit-kampanjan avainhahmoksi konservatiivipuolueen sisältä.

Järjestetty kansanäänestys oli Cameronin hallinnon kolmas ja kuten edellisissä, Cameron oli laskelmoinut voittavansa äänestyksen. Aiemmin historiassa konservatiivit ovat varoneet kansanäänestyksiä, mutta Cameronin hallituksen myötä ne yleistyivät, sillä äänestysten aiheiksi nostettiin ilmiöitä, joilla konservatiivit uskoivat voivansa nostaa kannatustaan. (Gamble 2021.) Cameronin on nähty koittavan toistaa vuoden 1975 kansanäänestyksen takaamaa menestystä. Vaikka silloinen kansanäänestys ei taannutkaan loppua kiistalle siitä, kuuluuko Britannia osaksi EU:ta vai ei, niin Cameronin päämäärät olivat samanlaiset kuin silloisen Labour-puolueen: puolueen yhdistäminen ja oman suosionsa kasvattaminen (Saunders 2016). Vuoden 2016

---

¹ Viralliselta nimeltään *European Union Act 2011*. Act tarkoittaa Britannian parlamentin säätämää lakia, joka on hyväksytty esitetystä lakiehdotuksesta.

kansanäänestyksessä kävi kuitenkin päinvastoin euroskeptisten äänten viedessä voiton. Cameron päätti kunnioittaa äänestystulosta ja erosi pian sen jälkeen.

2.2 Brexit-kampanja

Cameronin kansanäänestyspolitiikan laskelmointia hallitsi ajatus siitä, että suurin osa äänestäjistä olisi EU-jäsenyyden puolella, vaikka mielipidemittaukset osoittivat brittien olevan jakautuneita jäsenyyden suhteen. Tämän pohjalla oli näkemys EU-jäsenyyden taloudellisesta hyödystä, johon EU-myönteinen kampanja pyrki vetoamaan. (Glencross 2016.) UKIP:n harjoittama populistinen retoriikka nähtiin ulkopuolisena uhkakuvana, ja Cameron laskelmoi tämän takaavan voiton konservatiiveille, joka miellettiin Eurooppa-myönteisenä puolueena. Laskelmoinnissa ei kuitenkaan otettu huomioon, että iso osa Brexit-kampanjoinnista masinoitiin puolueen sisältä, henkilöityen vahvasti Boris Johnsoniin (Glencross 2016). Keskeistä Brexitissä olikin sen kampanjointi, joka käänsi lopulta melko tasaväkisen kamppailun EU-jäsenyydestä euroskeptisten voitoksi disinformaatiota levittämällä ja mielikuviin vetoavalla retoriikalla.

Brexitä kampanjoimaan muodostettiin useita organisaatioita, joihin osallistui euroskeptisiä poliitikoita yli puoluerajojen. Brexit-kampanjointia koskevassa kirjallisuudessa on painotettu sen eri puolia: sitä on jäsenetty esimerkiksi vahvan populistisena ja nationalistisena (Clarke ja Newman 2017; Kenny 2017; Kettell ja Kerr 2021), talouteen keskittyvänä (Hopkin 2017) ja maahanmuuton vastaisena ilmiönä (Shaw 2020). Keskityn tämän tutkielman kontekstissa pitkälti Vote Leave -kampanjan argumentaatioon, jonka keulakuvaksi Boris Johnson nousi. Kampanjassa hyödynnettiin pitkälti suvereniteettiä ja talouteen keskittyvää retoriikkaa, jossa pyrittiin sivuuttamaan asiantuntijoiden äänet. Toisaalta kampanjan taktiikasta pääasiassa vastannut Dominic Cummings on todennut, että Vote Leave ei olisi voittanut ilman maahanmuuton teemoja (Shaw 2020).

Kampanjan teemoja olivat Britannian suvereniteetti, vapaan kaupan edistäminen, maahanmuutto ja ennen kaikkea EU:n kritisointi, jotka esitellään avoimesti kampanjan kotisivuilla (Voteleavecontrol.org 2021). Kampanjassa keskityttiin pitkälti suvereniteettiin, joka tiivistyy kampanjan iskulauseeseen ”Take back control”. Kampanjoinnissa argumentoitiin, että EU:n jäsenenä Britannia ei pysty hallitsemaan lakejaan, maahanmuuttoa tai kansainvälistä kaupankäyntiään, siispä Vote Leave julisti ”ottavansa kontrollin takaisin”. Muut teemat siis nivottiin suvereniteetin ympärille. Tällä on vahvoja kaikuja euroskeptisyyden historiaan ja ajatukseen siitä, että Britannia ei voi olla EU:n jäsenenä suvereeni. Kampanjan myötä suvereniteetin kaipuu konkretisoitui kampanjan teemoihin ja niistä luotuihin mielikuviin. Poliittisen suvereniteetin on nähty saaneen jopa uskonnollisen aseman Brexit-kampanjoinnissa:

Britannian suvereniteetista luotiin konsepti, jonka avulla luvattiin vapauttaa brittien erityislaatuinen kansa – terveydenhuollon rahoitus taas olisi pelastettava ulkomaisien voimien, eli EU:n kynsistä (Kettell ja Kerr 2021, 291). Brexit-kampanjan on nähty käyttäneen tehokkaasti kriisin diskurssia tehokeinona: Britannian nähtiin kriisiytyneen suvereniteetin ollessa puutteellinen, ja tähän ainoa lääke olisi EU:sta eroaminen (Bennett 2019).

Suvereniteetin retoriikalla Brexit-kampanja pyrki vetoamaan ”kansan syviin riveihin” puhumalla suvereniteetista ja sen kriisistä, mutta kampanjassa ei vedottu suinkaan parlamentin suvereniteettiin, kuten aiemmin historiassa on ollut tapana. Brexit-kampanjoinnissa tapahtui eräänlainen suvereniteettien kilpailu, jossa parlamentaarisen suvereniteetin rinnalle nousi suosion suvereniteetti (Wellings 2020), eli ”kansan tahto”. Tämä näkyi EU:n vastustamisen lisäksi perinteisten kotimaisten poliittisten instituutioiden vastustamisena, joihin viitataan poliittisessa retoriikassa pitkälti ”eliittinä” – englanninkielisessä kirjallisuudessa ilmiötä kutsutaan käsitteellä *anti-establishment* (ks. esim. Hay 2019, 199). Brexit-kampanjoinnissa ilmiö tiivistyi eliitin vastustamiseen ja populistiseen retoriikkaan, jossa puhutaan kansan tahdosta. Näin suvereniteetti rakennettiin uudelleen populaarina ilmiönä, joka ei tarttunut parlamentin hallinnolliseen itsenäisyyteen, vaan pyrki vetoamaan suoraan äänestäjiin. Muotoilemalla Brexitistä osoituksen kansan tahdosta, ei äänestyksessä ollut enää kyse pelkästään EU-jäsenyydestä vaan brittiläisestä identiteetistä: ne, jotka todella olisivat isänmaallisia, äänestäisivät Brexitin puolesta (Gamble 2021, 464).

Tämä populaari suvereniteetti nousi Brexitin myötä parlamentaarisen suvereniteetin ohi. Kansanäänestyksen on nähty olleen ristiriidassa Britannian parlamentin suvereniteetin kanssa, sillä suurin osa parlamentista vastusti Brexitiä äänestyksen tapahtuessa vuonna 2016 (Offe 2017). Käytännön politiikassa äänestystulosta päätettiin kuitenkin kunnioittaa, niin kuin Cameronin ero tuo ilmi. Vaikka parlamentin suvereniteetti on kirjattu lakiin, se ei *de facto* toteutunut, sillä Brexit-kampanjoinnin onnistui luoda kansan tahdosta lähes pyhä asia, jolla nähtiin olevan ylempi toimivalta kuin institutionaalistuneemmalla demokraattisella päätöksenteolla.

Talouden näkökulmasta Brexit kuvattiin ilmiönä, joka toisi Britannialle taloudellista hyötyä. EU:ta pyrittiin jäsentämään turhana kulueränä, jonka sijasta rahat tulisi ennemmin sijoittaa Britannian terveydenhuoltoon. Tästä esimerkkinä kampanjassa käytetyt Britanniaa kiertäneet bussit, joiden kylkeen oli kiinnitetty juliste varustettuna tekstillä, jossa kerrottiin EU-jäsenyyden maksavan Britannialle 350 miljoonaa euroa viikossa. Asiantuntijat ovat useaan otteeseen todenneet kyseisen väitteen vääräksi (ks. esim. Beaumont 2019, 18), mutta kampanja ei kuitenkaan häpeillyt jakaa asiasta selkeää disinformaatiota – väitettä kyseenalaistettaessa Boris Johnson vastasi, että todellinen summa olisi luultavasti lopulta paljon enemmän (Iacobucci 2018).

Kampanjoinnin talousnäkemykset nojasivat siis populistisiin lausuntoihin ja disinformaatioon, kun taas asiantuntijoiden näkemykset pyrittiin sivuuttamaan. Yleinen konsensus asiantuntijoiden keskuudessa puolsi Britannian jäämistä EU:hun. Suurin osa tiedeyhteisöstä oli jo ennen äänestystä yhteisymmärryksessä siitä, että Brexitillä olisi ainoastaan negatiivisia talousvaikutuksia Britannialle pitkälläkin aikavälillä (Latorre ym. 2019, 2-3). Haittaa koituisi myös EU:lle, mutta arvioiden mukaan negatiiviset vaikutukset olisivat moninkertaiset Britannialle EU:hun verrattuna (Latorre ym. 2019). Markkinat ja kaupankäynti toimivatkin monimutkaisemmalla tavalla kuin kampanjan retoriikassa tuodaan ilmi. Britannia voisi teoriassa "ottaa kontrollin takaisin" omasta taloudestaan, mutta käytännössä se joutuisi eron jälkeenkin alistumaan EU:n ehtoihin. (Nicolaides ja Thibault 2017.) Tämänkaltaisella akateemisella konsensuksella ei kuitenkaan ole merkitystä, sillä äänestäjät toimivat sen tiedon perusteella mikä heillä on käytettävissään. Asiantuntijoiden lausunnot eivät suinkaan estäneet Brexit-kampanjan perusteettomia lupauksia Brexitin tuomista tulevista taloushyödyistä, vaan se pyrki aktiivisesti vähättelemään asiantuntijalausuntoja Brexitiin liittyen. Kuten Brexitiä kannattanut Britannian entinen opetusministeri Michael Gove asian ilmaisi: "Britit ovat saaneet tarpeekseen asiantuntijoista" (Beaumont 2019). Asiantuntijoiden sivuuttamisessa lienee ollut paljolti kyse siitä, että Brexitin taloudelliset vaikutukset ovat niin laajoja, että niiden avaaminen voi osoittautua hankalaksi. Asiantuntijoiden joutuessa hankaluuksiin vaikeasti käsitettävän tiedon viestinnässä voi luottamus asiantuntijuuteen kärsiä (Ylönen 2010), mitä Brexit-kampanjan voi nähdä käyttäneen aktiivisesti hyväkseen.

Tässä kampanjaa avusti osaltaan media, jolla on nähty olleen merkittävä rooli Brexit-kampanjoinnissa. Britannian lehdistöstä tehdyn analyysin perusteella jopa 74 % Britanniaassa lehtiartikkeleista kuulluissa kampanjoijista oli Brexit-myönteisiä verrattuna vain 26 %:n edustukseen EU-myönteisistä äänistä, asiantuntijoita kuultiin vain 11 %:ssa jutuista ja 2 % puheenvuoroista kuului tutkijoille (Levy, Aslan ja Bironzo 2016). Zappettinin (2021, 297-298) mukaan suurimmat lehdet olivat mukana rakentamassa näkemystä, jonka mukaan Brexit-kampanja on "tavallisen, työtätekevän kansan" asialla, ja luomassa vastakkainasettelua sen ja muiden ryhmien (kuten maahanmuuttajien tai eliitin) välille. Sivuuttamalla asiantuntijoiden äänet ja antamalla valtaosan palstatilasta Brexitiä suosiville poliitikoille brittimedia siis edisti Brexitin läpi viemistä.

Siinä missä Vote Leave keskittyi suvereniteettiin ja talouteen, muut Brexitiä ajavat kampanjat korostivat maahanmuuton teemaa. Näin ollen Vote Leave saattoi pysyä etäämpänä rasistisiksi leimatuista lausunnoista; monet Brexit-kampanjoijat suoraan irtisanoutuivat kovasta maahanmuuttoon liittyvästä puheesta (Reid 2019, 630). Vote Leave käytti kuitenkin retoriikassaan "koodattua rasismia", jossa ymmärrettiin, että kampanjoinnissa on käytettävä tarpeeksi salonkikelpoista kieltä, joka kuitenkin viestii

selvästi, että Britannian tulisi olla ensisijaisesti valkoinen ja kristillinen (Virdee ja McGeever 2017). Kampanjan aikaan parlamentissa pidetyissä puheissa pyrittiinkin välttämään maahanmuutosta puhumista, jotta assosiaatiota rasismiin ei tulisi (Coutto 2020). UKIP-puolueen Nigel Farage halusi korostaa maahanmuuttoa ja syyttikin Vote Leave -kampanjaa maahanmuuton sivuuttamisesta (BBC 2016a). Kovat asenteet maahanmuuttoa kohtaan näkyivät niin UKIP:n harjoittamassa populismissa kuin ympäri Britanniaa levitetyissä Breaking Point -julisteissakin, joissa Britannian ahdinkoon oli yhdistetty Lähi-Idästä virtaavat pakolaiset (Reid 2019, 624). Kampanjoiden on nähty harjoittaneen ja lisänneen maahanmuuton vastaista vihapuhetta (Inglehart ja Norris 2016; Reid 2019; Forsdick 2016). Esimerkiksi Reid (2019, 630) argumentoi, että Breaking point -julisteet ovat suoraa vihapuhetta, ja että tämän kaltaisen retoriikan harjoittamista olisi harkittava säänneltäväksi lailla. Maahanmuuton teemojen voikin nähdä olleen keskeisiä Brexitissä, mutta poliittisessa puheessa korostuivat suvereniteetti ja talous.

Vuosien 1975 ja 2016 kansanäänestykset tarjoavat mielenkiintoista vertailukohdtaa tarkastella äänestyksiä erilaisten suvereniteetin käsitteiden kriiseinä, sekä yrityksinä rauhoitella sisäpoliittista kuohuntaa. Kuten tekstistä käy ilmi, oli Brexit-äänestys pitkälti yritys yhdistää konservatiivipuolue, samalla tapaa kuin Labour-puolue aikanaan teki vuoden 1975 kansanäänestyksessä. Siinä missä äänestyksen tulos oli vuonna 1975 melko yksimielinen EU-jäsenyyden puolesta, vuoteen 2016 mennessä euroskeptisyys osoittautui kasvaneen vuosikymmenten aikana yhä suuremmaksi ilmiöksi, joka pystyi horjuttamaan Britannian poliittista ilmapiiriä. Lopulta EU-kriittisyyden ja -myönteisyyden välinen jakolinja tiivistyi tasaväkiseen kampanjoiden väliseen taisteluun, jossa EU-myönteiset hävisivät täpärästi Brexit-kampanjalle.

Keskeiseksi käsitteeksi nousee, niin historian kuin nykypäivän kontekstissa, suvereniteetin käsite. Suvereniteetin voi nähdä olleen kiistan kohteena koko Britannian EU-jäsenyyden ajan. Molemmassa äänestyksissä pyrittiin ratkaisemaan, nähtiinkö EU Britannian suvereniteetin uhkana. Brexit-kampanja tuo kuitenkin esille sen, että suvereniteetti on notkeampi käsite kuin miltä se saattaa laissa kuulostaa, kun sen tuo reaallimaailman poliittiseen kontekstiin. Brexitin myötä parlamentaarinen suvereniteetti sai väistyä populaarin suvereniteetin, eli kansan tahdon tieltä. Vote Leave -kampanjan ja Johnsonin on nähty strategisesti vedonneen niihin arvoihin, jotka Britanniassa ovat perinteisesti saaneet kannatusta, ja liittäneen ne osaksi Brexitiä, kuten taloudelliseen menestykseen ja itsenäisyyteen (Crines 2019, 6). Nämä arvot sidottiin retoriikassa osaksi suvereniteettia: ne eivät voisi täysin toteutua ilman Brexitiä. Brexit jäsenettiin pitkälti mahdollisuutena, jossa Britannialla olisi vain voitettavaa.

Samalla tapaa esimerkiksi thatcherilainen populismi osoittaa suvereniteetin notkeuden. Thatcherin retoriikan valossa suvereniteettia kyllä vaalittiin, mutta käytän-

nön politiikassa se saatettiin uhrata eurooppalaisen yhdentymisen nimissä. Thatcherilaisen politiikan on nähty luoneen pohja Brexitiin johtaneelle sisäpoliittiselle kriisille, sillä sen avulla euroskeptisyydestä tehtiin legitiimiä (Gamble 2021, 464). Brexitiä voidaan tarkastella ilmiönä, jossa suvereniteetin merkitys muotoiltiin taas kerran uudelleen populistisen retoriikan välineeksi.

3 BORIS JOHNSON

Boris Johnsonista on tehty laajalti tutkimusta läpi hänen poliittisen uransa. Tästä huolimatta hän on tuore aihe tutkimukselle, sillä hän on vasta viime vuosina noussut uransa tähänastiselle huipulle. On siis syytä olettaa, että hänestä tullaan tekemään laajalti tutkimusta nyt ja tulevaisuudessa, johon tällä maisterintutkielmallani aion osallistua. Hänestä tehty tutkimus keskittyy pitkälti hänen puhe- ja esiintymistaitoihinsa, joiden nähdään olleen keskeisiä hänen poliittisella urallaan. Käyn alla läpi viimeaikaista tutkimustietoa Johnsonista. Aluksi avaan hänen poliittista uraansa kansanäänestyksestä pääministeriksi, jossa menestymiseen Brexit antoi avaimet. Tekstin on tarkoitus aiemman tutkimuksen valottamisen lisäksi valottaa Brexitin jälkeistä ajanjaksoa, johon oma tutkielmanikin keskittyy. Tämän jälkeen luon katsauksen hänestä aiemmin tehtyyn tutkimukseen yleisesti retoriikan ja populismin näkökulmasta.

3.1 Brexitin jälkeen

Brexit-äänestyksen toteuduttua ja David Cameronin erottua pääministerin virasta odotettiin, että Johnson olisi todennäköisin ehdokas uudeksi pääministeriksi, olihan hän Brexit-kampanjan keulahahmo. On spekuloitu, että Brexit-kampanjoijat eivät osanneet ennustaa voittoa kansanäänestyksessä, ja että Johnson olisi pitänyt kampanjaa pikemminkin poliittisen näkyvyyden välineenä kuin päämääränä itsessään (Schwarz 2019, 14-15). Tästä kielii osaltaan se, että Johnson vetäytyi pääministeriehdokkuudesta vedoten siihen, että hän ei voinut tarjota johtajuutta puolueen ja koko maan johtoon (BBC 2016b), antamatta tälle tarkempaa syytä. Pääministeriksi valittiin lopulta Theresa May, joka oli kannattanut Britannian pysymistä EU:ssa. May nimitti Johnsonin ulkoministeriksi, mitä on pidetty taktisena poliittisena siirtona, jossa Johnson siirrettiin poliittisen virkaan mahdollisimman kauas Brexit-neuvotteluista (The New Statesman 2016). Johnson ei kuitenkaan tyytynyt pysymään sivussa, vaan puhui aktiivisesti Brexitistä. Hänelle syntyiikin imago ”pinnarina” (Crines 2019), joka keskittyi virkansa hoitamisen sijaan Brexiin. Johnson kertoi kuitenkin tukevansa Mayn hallitusta, ja tämän johdolla toteutettavan Brexitin olevan Britannialle suuri mahdollisuus (BBC 2016c).

Brexitä vielä ennen pääministerin virkaan astumista vastustaneen Mayn keskeinen viesti oli samankaltainen kuin Cameronilla: äänestyksen tulosta oli kunnioitettava. Mayn hallituksen linja tiivistyi sloganiin ”Brexit means Brexit”. Tätä tautologiaa on pidetty tarkoituksellisen epämääräisenä, jolloin tarkoituksena oli piilottaa EU:n kanssa tehtävän Brexit sopimuksen laatimisen vaikeus (Meislova 2019, 684; Allen 2017, 113). Sopimuksen neuvottelu osoittautuikin lähes mahdottomaksi tehtäväksi. Britannian parlamentti ja kansa oli jakautunut sen suhteen, minkälainen Brexit olisi määrä

toteuttaa. Osa kannatti niin kutsuttua ”pehmeää” Brexitiä ja osa ”kovaa” – käytännössä tämä tarkoitti sitä, että pehmeä Brexit toteutuisi EU:n kanssa yhteisymmärryksessä, ja kova taas enemmän Britannian ehdoilla. (Mompean 2019, 5.) Kahtia jakautunut parlamentti äänesti kolme kertaa kumoon Mayn hallituksen laatiman sopimuksen (eng. Withdrawal Agreement), jolla brittien oli tarkoitus poistua EU:sta. (Mompean 2019, 5.) Brexit-neuvottelujen aikana vuonna 2018 Johnson päätyi eroamaan ulkoministerin virasta. Hänen kantansa pysyä Mayn liittolaisena oli kääntynyt pääläelleen, ja Johnson ryhtyi haastamaan Mayn hallitusta tämän yhä uudelleen epäonnistuessa laatia hyväksyttävää Brexit-sopimusta. Aiemmin Mayn linjaa kehunut Johnson arvosteli tätä nyt kovin sanoin: Johnson näki Mayn hallituksen uhraavan Britannian itsenäisyyden ja nöyryyttävän brittejä (Kettell ja Kerr 2020, 605).

Epäonnistuneiden neuvottelujen johdosta May julkisti toukokuussa 2019, että hän on päättänyt eroamaan virastaan Britannian pääministerinä. Johnson ryhtyi osaltaan kampanjoimaan pääministerin virkaan. Johnson pyrki muotoilemaan uudelleen sen, mitä ”Brexit means Brexit” voisi tarkoittaa; hänen mukaansa Britannian oli määrä toteuttaa mahdollisimman ”kova” Brexit, jossa Britannian eroaminen tapahtuisi vaaalien sen suvereniteettia (Mompean 2019, 10). Ajoittain Johnson väläytteli myös niin kutsutun no-deal Brexitin mahdollisuutta, joka tarkoittaisi, että EU:sta erottaisiin ilman kauppasopimusta, minkä ennustettiin olevan katastrofaalista Britannian taloudelle. Kuitenkin Johnsonin mukaan tämä tapahtuisi Britannian ehdoilla, mutta olisi Johnsonin näkemyksen mukaan samalla paras lopputulema taloudellisesti – näkemys, joka oli hyvinkin ristiriidassa asiantuntijoiden näkemysten kanssa (ks. aiemmin Latorre 2019). Johnsonin näkemys olikin, että Britannia oli saava hänen politiikallaan parhaan mahdollisen lopputuloksen, huolimatta siitä, että hänen puheensa oli kovin ristiriitaista ennusteiden kanssa. Johnson tiivistä tämän lauseeseen ”We’ll have our cake and eat it” (Sowels 2021, 19), eli Britannia saisi parhaat puolet molemmista – taloudellisesta menestyksestä ja suvereniteetista. Johnsonin voi nähdä olleen erittäin tietoinen oman retoriikkansa ristiriitaisuudesta, sillä niin avoimesti Johnson oli valmis jakamaan disinformaatiota Brexitiin liittyen. Johnson esimerkiksi väitti no-deal Brexitin olleen tilastollisesti äänestäjien eniten suosima lopputulema Brexit-neuvotteluille, mikä ei kestänyt faktantarkistusta (Kettell ja Kerr 2020, 591-592). Johnsonin voikin nähdä yrittäneen luoda kuvaa siitä, että hänen ajamansa Brexit-sopimus ei olisi pelkästään paras, vaan myös suosituin.

Lupauksia jakeleva argumentaatio kuitenkin puri äänestäjiin, ja etenkin konservatiiveihin. Johnson nousi Mayn jälkeen pääministeriksi voitettuaan konservatiivien puheenjohtajavaalit selkein luvuin, saaden 66 % prosenttia äänisaaliista (The Guardian 2019). Hän lupasi Brexitille tiukan aikataulun – Britannian tulisi poistua EU:sta 31. lokakuuta 2019, syntyi sopimusta EU:n kanssa tai ei (Spectator 2019). Johnson yritti välttää Mayn kohtalon, jonka Brexit-sopimukset parlamentti äänesti yhä uudelleen

kumoon, ja oli päämäärässään määrätietoinen, ellei jopa ehdoton. Hän julisti Brexitin olevan ”do or die” -tilanteessa, jossa se olisi saatava toteen mahdollisimman nopeasti hinnalla millä hyvänsä. (Green 2019.)

Tämä johti lain silmissä kyseenalaisiin keinoihin jo pääministeriuran alkutaipaleella. Johnson yritti väliaikaisesti jäädyttää parlamentin toiminnan ajaakseen läpi no-deal Brexitin. Tämä on nähty hyökkäyksenä institutionaalista demokratiaa vastaan, sillä Johnson tiesi, että iso osa parlamentista olisi vastustanut no-deal Brexitiä. Johnsonin toiminta nähtiin perustuslain vastaisena, ja yritys kumottiin korkeimmassa oikeudessa. Johnson syytti parlamenttia Brexitin sabotoinnista ja perusteli pyrkimyksiään kansan tahdolla. Johnsonin toiminnan onkin nähty uhkaavan Britannian demokratiaa ja parlamentin suvereniteettia. (Gallego 2020.) Mielenkiintoisen tapauksesta tekee myös se, että Brexitin oli alun perin määrä vaalia suvereniteettia, mutta Johnson oli valmis tinkimään tästä päämääriensä nimissä (Gamble 2021, 465). Tapaus ajoi Johnsonin ja parlamentin syviin ristiriitoihin. Hallituksenkin yhtenäisyys rakoili ja Johnsonin hallitus menetti enemmistönsä parlamentissa osan hallituksesta kääntynytä Johnsonia vastaan (Independent 2019). Parlamentti ajoikin läpi lain, joka kielsi no-deal Brexitin mahdollisuuden lailla, ja joka pakottaisi Johnsonia jatkamaan Brexit-neuvotteluita asettamansa määräajan jälkeenkin (Green 2019).

Johnson ei suostunut työskentelemään vähemmistöhallituksen kanssa, ja alkoi vaatia uusia parlamenttivaaleja (The Telegraph 2019). Johnson kampanjoi sloganilla ”Get Brexit Done”, jolla hän vaati loppua jatkuvalle Brexit-prosessille (Sowels 2021), ja onnistuikin näin järjestämään parlamenttivaalit. Hän voitti ne äänivyöryllä ja sai suurimman enemmistön parlamentissa sitten Margaret Thatcherin (BBC 2019). Vaikka Johnsonin on nähty saaneen apua Labour-puolueelta, tärkeintä oli, että Johnsonin onnistui yhdistää konservatiivit asiansa taakse. Johnsonin onkin nähty näin palauttaneen konservatiiveille heidän hegemonisen asemansa Britannian johdossa, ja sinetöineen paikkansa yhtenä merkittävimmistä poliitikoista Britannian historiassa. (Gamble 2021, 462-465.)

3.2 Johnsonin retoriikka ja populismi

Johnsonia pidetään lahjakkaana puhujana, jonka ulosannissa usein on tärkeämpää se, kuinka hän puhuu kuin mitä hän sanoo. Tavanomaisesti häneen puhetapaansa kuvaillaan performatiiviseksi (ks. esim. Crines 2013), jossa hän viihdyttää ja hauskuuttaa yleisöään. Toisaalta Johnsonia saatetaan jäsentää negatiivisin sanankääntein, kuten narrina (eng. buffoon) (Dommett 2016; MacMillan 2020), jolloin hänen viihdyttävä esiintymistapansa kääntyy itseään vastaan ja Johnson saatetaan nähdä epäpätevänä poliitikkona. Johnsonia kuvaillaan ulosanniltaan irvokkaaksi, mutta taitavaksi poliitikoksi. Häntä voikin pitää paradoksaalisena hahmona, joka ajoittain negatiivisesta

imagosta ja skandaaleista huolimatta pysyy ihmisten suosiossa. Tämän nähdään juontavan Johnsonin kyvystä kääntää skandaalit voitokseen huumorin avulla ja puhumalla niistä suoraan – yleisemmän poliitikkojen imagojen suojelun rinnalla tämä näytetään Johnsonin autenttisuutena. (Dommett 2016.) Johnsonin käyttämä kieli voi olla värikästä, mikä on varmasti vaikuttanut myös hänestä piirtyneisiin mielikuviin.

Johnsonin puheenlahjojen on nähty olevan keskeinen osa hänen poliittista menestystään jo uran alkupuolelta lähtien. Retoriikallaan hänen on nähty kääntävän haastaviakin poliittisia asetelmia edukseen, kuten Lontoon pormestarivaaleissa 2008 ja 2012, joissa Johnsonilla oli vastassaan häntä kokeneempi ja tunnetumpi poliitikko Ken Livingstone. Johnson käänsi tämän asetelman tekemällä kampanjastaan enemmän henkilökuvaan kuin poliittisiin linjoihin perustuvan, ja pyrki rakentamaan itsensä muutoksen symbolin (Whitton 2014, 21-22). Johnson voitti vaalit performatiivisella ja yleisöä hauskuuttavalla esiintymisellään. Aristoteeliseen retoriseen analyysiin perustuvasta näkökulmasta Johnsonin nähtiin soveltavan harkittua taktiikkaa: Johnson pyrki esittämään itsensä samaistuttavana hahmona ja samalla hyökkäsi avoimesti Livingstonen uskottavuutta (ethos) vastaan. Toisaalta Johnsonin hauskuuttavan esiintymisen on nähty vetoavan myös ihmisten tunteisiin (pathos). (Crines 2013.)

Niin ikään aristoteelisen retoriikan jaon mukaisesti Johnsonia tutkinut Dommett (2016) näkee Johnsonin luottavan puheessaan vertauskuviin ja värikkääseen ilmaisuun pitkälti enemmän kuin loogiseen argumentaatioon (logos). Dommett jopa väittää Johnsonin olevan kansapoliitikkojaan taitamattomampi loogisessa argumentoinnissa, minkä vuoksi Johnson tekee huomattavasti kilpailijoitaan vähemmän loogisia perusteluja puheessaan, ja pukee kannattamansa arvot ”maalaisjärjeksi” tai ”normaaleiksi” näkemyksiksi sen sijaan, että käyttäisi aikaa näiden huolelliseen perusteluun (Dommett 2016, 181). On kuitenkin kiistanalaista, onko kyse taidosta vai poliittisesta taktikoinnista. Johnson pyrkiikin tekemään politiikasta esiintymistaitojen taistelua, josta hän suoriutuu erinomaisesti. Selkeiden linjausten käyttöä hän pyrkii välttämään. Johnson lisää ilmaisuunsa paljon kielellisiä vivahteita ja käyttää ympäripyöreitä ilmaisuja, joilla hän pyrkii pehmentämään viestiään (Shusharina, Vlasyan ja Pastukhova 2020). Perustelujen sijaan Johnsonin nähdään siis pakoilevan sanojensa vastuuta. Johnson pyrkii tasapainoilemaan uskottavuuden ja sanomisiensa välillä niin, että hän voi sanoa luvata yleisölle mahdollisimman paljon ilman, että hän varsinaisesti sitoutuu puheidensa totuudenmukaisuuteen (Shusharina ym. 2020, 192). Tämän voi nähdä olevan linjassa loogisen argumentoinnin välttämisen kanssa – Johnson pyrkii pikeminkin luomaan mielikuvia kuin tarjoamaan yleisölleen varmoja faktoja.

Vaikka Johnsonin retoriikasta ja hassuttelevasta ulosannista yhdistettynä väljiin lupauksiin voi syntyä kuva, ettei hän olisi vakavasti otettava poliitikko, osoittaa hänen menestyksensä kuitenkin muuta. Johnsonin esiintymistaitoihin kuuluu olennaisesti hänen non-verbaalinen viestintänsä, jolla hän onnistuu vakavoittamaan sanomaansa

(Senior, Stewart, Bucy ja Lee 2021). Tämän nähdään paljastavan strategisuutta hänen hulluttelunsa takana. Hänen hauskuuttava puheensa yhdistettynä vakavampaan ja asiallisempaan nonverbaaliseen viestintäänsä tekee hänestä uniikin poliitikon, joka pystyy tarjoamaan asiansa viihdyttävästi, mutta uskottavasti. (Senior ym. 2021, 2-3.) Johnsonin puhe ei ole myöskään pelkkää hassuttelua, vaan hänen nähdään käyttävän paljon metaforia, jotka luovat kuvan poliitikosta kansan asialla. Johnson saattaa käyttää esimerkiksi väkivaltaan ja sotaan viittaavia vertauskuvia, joilla hän osoittaa taistelevansa kansan ja Britannian puolesta, näyttäytyäkseen vahvana johtajana. (Rodet 2020.)

Johnson turvautuukin mielikuvien luomisessa vahvasti vertauskuviin. Johnsonin nähdään käyttävän useita erilaisia metaforia Brexitistä aseena EU:ta vastaan (Charteris-Black 2019). Metaforissa Britannia nähdään muun muassa lukittuna EU:n sisään, jolloin Britannian tulee murtautua vapaaksi ja kukoistaa. Epäoikeudenmukaisen vangitsemisen metafora on yksi Johnsonin yleisimpiä, jossa EU:ta saatetaan kehystää esimerkiksi ylisuojelevana äitihahmona tai Britannian lihaan kiinnittyvinä hampaina. (Charteris-Black 2019, 171, 175-179.) Metaforista ilmaisua on tutkinut myös väitöskirjassaan Schoor (2020), joka kiinnittää huomion Johnsonin tapaan erottaa itsensä aktiivisesti muusta eliitistä, eli establisoituneista poliittisista toimijoista. Johnson näkee itsensäkin osaksi eliittiä, mutta kertoo poikkeavansa muista johtohahmoista toimintansa vuoksi: Johnsonin itsensä mukaan hän rohkaisee ja johtaa kansaa kohti jaloja päämääriä kuin faarao, kun taas kilpailevan puolueen tai median edustajat ovat pahantahtoisia ja käyttävät kansaa hyväksi. Vahvan metaforisessa tyyliissä ”paha” eliittiä jäsennetään zombeina tai kansan orjuuttajina, kun taas kansa, jota Johnson johtaa, nähdään leijonina. (Schoor 2020, 173-174.) Metaforat ovat Johnsonilla keskeinen keino jäsentää itseään hyvänä, ja EU:ta sekä poliittisia vastustajiaan pahoina. Metaforat ovat keskeinen osa Johnsonin retoriikkaa aina Brexit-kampanjasta lähtien (ks. esim. aiemmin Kettell ja Kerr 2021).

Bakhtinilaisesta näkökulmasta Johnsonin nähdään tekevän politiikasta karnevalistista (MacMillan 2020). Tässä karnevaalissa Johnson rakentaa itsestään kuvan institutionaalistuneen vallan vastakohtana, eräänlaisena narrina, joka voi vapauttaa kansan auktoriteettien alta. Tätä Johnson vahvistaa performatiivisella ulosannillaan, sekä vastustamalla poliittista korrektiutta ja käyttämällä ksenofobista, misogyynistä ja homofobista kieltä. Karnevaalia edustaa etenkin Brexit, jossa kansa saa päättää Britannian EU-jäsenyydestä riippumatta siitä, mitä maan hallitus haluaa tehdä. MacMillan näkee metaforan karnevaalista murtuneen, kun Johnson astui itse valtaapitävän rooliin, mutta jättää kuitenkin mahdollisuuden sille, että Johnson vastustaa vakiintuneita vallan muotoja valtaan päästyäänkin. (MacMillan 2020.) Kyseenalaisesta kielenkäytöstä Johnson on tosiaan tunnettu. Feministisen tutkimuksen näkökulmasta hänen pu-

heensa on sukupuolittavien ja misogynisten ilmauksien käyttö on luovaa, mutta tarpeeksi epämääräistä, että hän joutuisi siitä alituisen vastuuseen (Sunderland 2020). Hyvänä esimerkkinä tästä toimii Johnsonin vastustajastaan Jeremy Corbynista käyttämä ilmaisu *"big girl's blouse"*, joka vapaasti suomennettuna tarkoittaa isoa tytön puseroa. Sunderland (2020, 328) tulkitsee tämän olevan vastustajan haukkumista femiiniseksi "nössöksi", jossa ilmaisu on tarpeeksi harvinainen, mutta tulkittavissa vähätteleväksi. Samankaltaisia kiertoilmaisuja Johnson käyttää rasistisiksi tulkittavissa ilmaisuissaan. Esimerkiksi 2018 Johnsonia syytettiin islamofobiasta tämän viitattua burkhaan pukeutuviin naisiin "postilaatikoina" – tämänkaltaisiin syytöksiin Johnson vastaa yleensä niiden olleen satiiria, jolloin hän pyrkii pakoilemaan sanojensa vastuuta (MacMillan 2020, 70-71).

Schwarzin (2019) mukaan tällainen "kasuaali rasismi" ja misogyninen kielenkäyttö on harkittua, ja Johnson pystyy pakoilemaan vastuuta piiloutumalla joviaalinen imagoonsa taakse. Kun Johnsonia avoimesti haastettiin puheistaan parlamentissa useiden naispuolisten parlamentaarikoiden toimesta, kuittasi Johnson syytösten olevan "humpuukia" (Schwarz 2019, 19). Johnsonin voi nähdä siis pyrkivän välttämään avointa dialogia siitä onko hänen puhetapansa kyseenalainen, ja Johnsonin taktiikka onkin turvautua ohittamaan häneen kohdistetut syytökset olankohautuksella.

Johnsonia jäsennetään usein kirjallisuudessa populistisena hahmona (ks. esim. Schwarz 2019; Schoor 2020; MacMillan 2020; Flinders 2019; Gallego 2020; Clarke 2020). Siitä, miten populismi määritellään tiedeyhteisö ei kuitenkaan ole vielä toistaiseksi päässyt yhteisymmärrykseen. Populismi onkin nähty epämääräisenä ja kiistanalaisena käsitteenä, josta on tarjottu paljon erilaisia määritelmiä, joista suurimmalla osalla on negatiivinen konnotaatio. Populismien käsite saatetaan nähdä journalistisena klišeinä tai poliittisena lyömäaseena (Brubaker 2020, 44). On myös olemassa poliitikoita, jotka määrittävät itsensä tai puolueensa populistisiksi, kuten kotimainen populistimme Timo Soini määrittä perussuomalaiset (Maaseudun Tulevaisuus 2020). Canovan (1999) näkee populismien "pahamaineisen epätarkkana käsitteenä" ja Fuentes (2020, 48) katsoo populismien kärsivän niin sanotusta "Tuhkimo-kompleksista": ilmiö on olemassa, mutta sille ei ole vielä löydetty sopivaa selitystä.

Epätarkkuudesta huolimatta populismi määritellään yleensä vähintään yhdellä kolmesta tavasta: sitä tarkastellaan diskursiivisena strategiana, ideologiana tai poliittisena liikkeenä (Schoor 2020, 5). Nämä määritelmät poikkeavat suuresti toisistaan ja vaaraksi osoittautuukin se, että mikäli populismia lähdetään rajaamaan liian tarkkoilla käsitteenmäärittelyillä, voi jokin muu mielenkiintoinen näkökulma jäädä pois. Johnsonia onkin määritelty useasta eri näkökulmasta populistiksi. Myös koko Brexit-kampanja on nähty populistisena, kuten edeltävässä luvussa tuotiin ilmi.

Eniten Johnsonin populismia on käsitelty diskursiivisena strategiana. Brexit-kampanjoinnissa Johnsonin populismin nähtiin nojaavan pitkälti (suurvallan) nostalgiaan (Kenny 2017), suurenteleviin taloudellisiin lupauksiin (Iacobucci 2018) ja omaan määritelmäänsä suvereniteetista, eli kansan valtaan (Wellings 2020). Johnsonin populismia on määritellyt pitkälti jonkin (kuten EU:n) vastustaminen, kuin minkään kovin tarkasti määriteltävän lupaaminen tai puolustaminen. Hänen lupauksensa, kuten terveyden huollon rahoittaminen, vapaan kaupan edistäminen tai vallan antaminen takaisin kansalle eivät kestä kovin läheistä tarkastelua, ja ovatkin enemmän ympäröivä-reitit suuntaviivoja kuin tarkkoja poliittisia näkemyksiä. (Knott 2020, 121.) Tämä on retoriikan lisäksi hänen populisminsa ytimessä; Johnson tarjoaa tarpeeksi väljiä ideoita, joihin suuri osa yleisöstä osaa samaistua.

Kenties kattavimman analyysin Johnsonin populismista tarjoaa Flinders (2019), joka esittelee sen viisi erilaista ulottuvuutta: ensinnäkin (1) Johnson osaa hyödyntää "ulkopuolisen imagoa", jolla hän erottautuu muusta eliitistä, toisaalta (2) hän korostaa omaa elitististä ja arvovaltaista taustaansa. Hänellä on myös (3) poikkeuksellinen taito herättää julkista polemiikkia ja pitää näin itsensä esillä otsikoissa, (4) rajata kielellisesti yleisönsä tiiviisti ja vedota juuri siihen osaan kansaa, jolle hän puhuu, ja toisaalta (5) masinoida Brexit osaksi omaa poliittista agendaansa (Flinders 2019, 232-237). Tutkielmani valossa viimeinen ulottuvuus on luonnollisesti tärkein, ja toisaalta auttaa ohjaamaan tutkielman fokusta, jossa Brexitin voi osaltaan nähdä poliittisena välineenä, eikä pelkästään päämääränä. Tämä tukee ajatusta siitä, että Brexitin voi mieltää Johnsonin poliittisen uran ponnahduslautana.

Johnsonin populismin nähdään kumpuavan myös hänen poliittisista keinoistaan. Gallego (2020) näkee Johnsonin autoritäärisenä populistina, jolloin Johnson nähdään populistina siitä näkökulmasta, että hän osoittaa vahvaa luottamuksen puutetta ja kritiikkiä vallitsevia valtainstituutioita kohtaan. Näin hän näyttäytyy riippumattomana (eng. maverick) poliitikkona, joka voi nousta henkilökuvaan perustuvan politiikkansa avulla suuremmaksi kuin puolueensa (Gallego 2020, 2-3). Samankaltaista näkökulmaa tarjoaa Clarke (2020), jonka mukaan Johnson on tuonut instituutioita kyseenalaistavan populismin politiikan valtavirtaan. Konservatiivit ovat Britanniassa aiemmin näyttäytyneet puolueena, joka ajaa vakiintuneita vallan muotoja, mikä on saanut Johnsonin myötä väistyä autoritäärisen populismin tieltä (Clarke 2020).

Johnsonin populistisen toiminnan voi nähdä toimineen hänen uransa keskiössä välineenä, jolla hän on voinut taata suosionsa. Johnsonia verrataan usein tässä suhteessa Donald Trumpiin, joiden molempien nähdään olleen luomassa länsimaisiin demokratioihin "populistista käännettä" (Zhai ja Xu 2020). Euroopassa tämän populistisen käänteen on nähty kulminoituneen Brexiin (Ryder 2019, 104). Johnsonin nähdään saaneen vaikutteita Trumpilta niin vahvassa nationalismissa kuin henkilöku-

vaan keskittyvässä politiikassakin (Ryder 2019, 119). Tämänkaltainen ”*anti-establishment*” -politiikka on Johnsonilla näkyvää, mikä kiteytyy parhaiten autoritäärisen populismin värittämään yritykseen jäädättää parlamentin toiminta viedäkseen no-deal Brexit läpi (Gallego 2020). Clarke (2020) näkee tämän uhkaavan demokraattista päätöksentekoa ja avaavan ovia hallinnollisten instituutioiden kritiikille. Vaikka Johnson väittääkin olevansa poliitikko eliittiä vastaan, on hän pääasiassa lähinnä instituutio-naalista demokratiaa, eli Britannian parlamenttia vastaan.

4 MENETELMÄ JA AINEISTO

Tässä luvussa käyn läpi tutkielmani metodia, sen taustalla olevaa teoriaa, aineistoa ja tarkennan varsinaisia tutkimuskysymyksiä. Tutkielmassani tarkastelen Boris Johnsonin puhetta oikeuttamisteorian näkökulmasta, jolla analysoidaan puheen taustalla ilmeneviä oikeutuksia. Oikeuttamisteoria on kehitetty nimenomaan erilaisten kiistojen analysointiin, jota tämän tutkielman kontekstissa edustaa Brexitistä käyty keskustelu. Teorian pohjalta on johdettu tutkielmani varsinainen metodi, julkisen oikeuttamisen analyysi, jonka avulla tarkastelen systemaattisesti Johnsonin Brexitiin liittyvää puhetta.

4.1 Oikeuttamisteoria

Metodi, jolla toteutan tutkielmani analyysin, pohjautuu Luc Boltanskin ja Laurent Thévenot'n kehittämään oikeuttamisteoriaan. Teorian kautta voi tarkastella erilaisia kiistatilanteita ja jäsenellä oikeutuksia, joihin ihmiset turvautuvat kiistoissa niin arkielämän kuin politiikankin kontekstissa. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991].) Avaan tässä luvussa teorian lähtökohtia, minkä jälkeen esittelen teoriaan perustuvan metodin.

Teoria käsittelee pitkälti kiistoja ja niiden väkivallattomia ratkaisuja. Boltanski ja Thévenot pyrkivät rakentamaan mallin, jonka avulla voi tarkastella ihmisten toimintaa tilanteissa, joissa he ajautuvat kiistaan ja tavanomainen toiminta kriisiytyy. Teoria käsittelee sekä kiistaa, että sen ratkaisemista toisiinsa kiinnittyneenä jatkumona, jossa pyritään pääsemään sopimukseen. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991], 25.)

Boltanski ja Thévenot näkevät, että analysoimalla kiistatilanteita pääsemme paremmin käsiksi myös siihen, mikä määrittää sosiaalista toimintaamme tavanomaisesti. Kiistassa tai konfliktissa toimintamme kriisiytyy, jolloin joudumme perustelemaan käyttäytymistämme, eli oikeuttamaan sitä. Tavanomaisessa toiminnassamme emme pyri siis reflektoimaan toiminnan juurisyitä, kun taas kiistatilanteessa joudumme perustelemaan niitä oikeutuksia, eli taustaoletuksia, joilla sosiaalista toimintaa pitäisi mielestämme jäsentää. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991].) Teorian avulla on siis mahdollista päästä sosiaalisen toiminnan ytimeen, eli niihin oikeutuksiin ja arvoihin, joihin perustamme toimintaamme.

Boltanski ja Thévenot lähtivät rakentamaan oikeuttamisteoriaa pitkälti vastatakseen kysymykseen siitä, miten ihmiset toimivat yhteiskunnassa solidaarisesti erilaisista kiistatilanteista huolimatta ja ratkaisevat keskinäisiä konfliktejaan rauhanomaisella tavalla. Heidän mukaansa kaksi vallalla ollutta konfliktien ratkaisujen selitysmallia, sosiologinen ja taloustieteellinen, tarjosivat molemmat puutteellisen tavan kä-

sittää yhteiseloä. Sosiologia kärsii heidän mukaansa pitkälti realismin puutteesta käsittäessään ihmiset ennen kaikkea yhteisön osina, jotka pyrkivät harmonisoimaan toimintaansa keskenään. Taloustiede taas puutteellisesti käsittää ihmiset pitkälti yksilöinä, jotka pyrkivät tekemään keskenään sopimuksia. Boltanski ja Thévenot halusivat luoda pragmaattisemman, todellisuutta heijastelevan selitysmallin, jolla kiistatilanteita voi analysoida. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991], 26-31.)

Boltanski ja Thévenot pyrkivät rakentamaan selitysmallin, joka yhdistelee sekä kollektiivista, että individualistista näkemystä. Ihmiset eivät kiistatilanteessa heidän mukaansa toimi täysin omillaan tai vain ryhmän osasina, vaan nojaavat näkemyksiään perustellessaan erilaisten ”maailmojen” oikeutuksiin, joilla he perustelevat näkemyksiään. Selitysmallissa oikeutuksia oli alun perin kuusi: kansalaisuuden, markkinoiden, teollisuuden, inspiraation, kodin ja maineen maailma. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991].) Myöhemmin mukaan on lisätty myös ekologian maailma (Luhtakallio ja Ylä-Anttila 2011). Periaatteessa oikeutuksia voi lisätä tarvittaessa, sillä kuten teoriassa on ilmaistu, oikeutusten määrä ei ole lopullinen ja niiden määrä voi kasvaa teorian pohjalta toteutettavan tutkimuksen edetessä (Luhtakallio ja Ylä-Anttila 2011, 37). Boltanski ja Thévenot halusivat teorian sopivan juuri reaalimaailman kiistatilanteiden ratkaisemiseen, joten teorian tulee heijastella todellisia empiirisessä tutkimuksessa löydettäviä oikeutuksia, eikä analyysin näin tarvitse mukautua mekaanisesti teorian laatimien ääriivojen sisälle. Teorian peruspilarit tarjoavat kuitenkin kattavan kehikon, josta tarkastella suurinta osaa erilaisia kiistoja.

Oikeutusten analyysi pohjaa Boltanskin ja Thévenot’n valitsemille filosofisille alkuteoksille, joissa määritellään oikeutusten maailmojen perusluonne. Lähdeteokset on valikoitu tietyillä kriteereillä: niiden tulee olla selkeästi yhteiskunnallisia, laajasti tunnettuja ja aikaisimpia teoksia, joissa systemaattisesti kerrotaan oikeutuksen perusteista. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991], 71-74.) Maailmat ja niitä avaavat selitykset listattu alla:

Kansalaisuuden maailma, joka perustuu Rousseau’n teokseen Yhteiskuntasopimuksesta. Kansalaisuuden maailmassa arvostettuja asioita ovat solidaarisuus, kollektiivisuus, yhteiset tavoitteet ja sopimukset, sekä kansalaisoikeudet. Yhteisön jakama vastuu ylittää yksilön omat mielipiteet ja lainsäädännön tulee palvella yhteistä hyvää, mutta toisaalta samalla taata ihmisille samat oikeudet. Päätökset tulee tehdä demokraattisesti ja valtaapitävien tulee olla demokraattisesti valittuja. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991], 107-117, 185-193.)

Markkinoiden maailma, joka perustuu Adam Smithin teokseen Kansojen varallisuus. Markkinoiden maailmassa arvostetaan kilpailua, taloudellista menestymistä ja yksilöllisyyttä. Arvon mittareina toimivat varallisuus, erilaiset ylellisyydet ja kyky tehdä voitokkaita sopimuksia. Ihmiset nähdään opportunistisina ja heidän välisensä sosiaalisuus on ennen kaikkea erilaisten hyödykkeiden tai rahan vaihtoa. Arvokkaat

asiat voidaan mitata numeerisesti ja materiaalisella omaisuudella. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991], 78-79, 193-203.)

Teollisuuden maailma, joka perustuu Saint-Simonin teksteihin. Teollisuuden maailmassa arvokkaita asioita ovat tehokkuus, työteliäisyys, mekanistisuus ja asiantuntijuus. Toiminta tulee aikatauluttaa mahdollisimman tehokkaaksi, on käytettävä mahdollisimman toimivia metodeja tavoitteiden saavuttamiseksi ja saavutettava mahdollisimman hyviä tuloksia. Näitä tuloksia ovat omiaan arvioimaan erilaisten alojen asiantuntijat, jotka ovat erikoistuneet kyseiseen alaan. Arvostettuja asioita ovat edistyminen, asioiden mittaaminen, niiden hallinnointi ja lopulta maksimaalisen tehokkuuden saavuttaminen. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991], 118-123, 203-211.)

Inspiraation maailma, jonka lähtökohta Augustinuksen teos Jumalan valtio. Inspiraation maailman näkökulmasta tärkeitä asioita ovat luovuus, tunteikkaus, seikkailunhalu ja haaveilu. Arvostuksen kohteina ovat taiteellisuus, riskinotto, omistautuneisuus ja itsenäisyys. Suuret ajattelijat ja taiteilijat ovat tämän maailman ruumiillistumia, kuten Shakespeare tai Einstein. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991], 83-90, 159-164.)

Kodin maailma, joka perustuu pitkälti Bossuet'n teksteihin. Kodin maailmassa ihailtavia asioita ovat hierarkkisuus, traditiot, vahva johtajuus ja jo muodostuneet instituutiot. Kunnioitettavia hahmoja ovat niin perheen, yhteisön kuin yhteiskunnankin johtajat, kuten vanhemmat tai kuninkaalliset. Perinteiden kautta arvostetaan tapoja, jotka ovat muodostuneet aikojen saatossa, esimerkiksi käytöstavat ovat suuressa arvossa. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991], 92-97, 164-178.)

Maineen maailma, joka perustuu erityisesti Hobbesin Leviathaniin. Maineen maailmassa arvostetaan yleisön, arvostettuja henkilöitä ovat julkkikset, kuuluisat ja tunnistetut henkilöt. Julkinen mielipide määrittää paljon arvon mittaa, toisaalta hurmaavuus, kyky vaikuttaa ja esimerkiksi brändin arvo kertovat henkilön tai asian arvosta. Ihailun kohteena ovat usein ne, jotka ovat menestyneet niin taloudellisilla kuin sosiaalisillakin mittapuilla. (Boltanski ja Thévenot 2006 [1991], 98-107, 178-185.)

Lopulta oikeutuksien maailmoihin on lisätty myös *ekologian maailma*, jossa tärkeää on luonnon itseisarvo, ympäristön hyvinvointi ja esimerkiksi eri lajien säilyminen. Tällöin ihannoinnin kohteina ovat ympäristön hyvinvointia vaalivat ja siihen toimintansa yhdenmukaistavat ihmiset, ja toisaalta vielä enemmän ne, jotka toiminnallaan vaativat ympäristölle oikeutta. (Luhtakallio ja Ylä-Anttila 2011, 36-37.) Ekologian maailma on lisätty myöhemmin ja se ei perustu alkuteokselle, vaan on noussut empirisestä tutkimuksesta.

Erilaisissa kiistoissa ihmiset siis perustelevat näkemyksiään näistä maailmoista käsin ja oikeuttavat niillä toimintaansa ja näkemyksiään. Oikeuttamisteoriassa oikeutukset voivat olla keskenään kompromississa tai niiden kautta tuomitaan toisia oikeutuksia. Näin oikeutukset yhdistyvät toisiinsa. Lisäksi tunnistetaan oikeutusten yhdis-

tely hybridioikeutukseksi, jossa eri oikeutuksia yhdistellään yhteen argumenttiin, jolloin voidaan yhdistellä kahta tai useampaa oikeutusta oman näkemyksen vahvistamiseksi. Tällöin oikeutuksilla ei aseteta arvojärjestykseen, vaan ne esiintyvät enemmän toisistaan riippumattomina rinta rinnan. Eri oikeutukset voivat olla myös keskenään ristiriidassa – tällöin yksi voi perustella näkemyksiään kansalaisuuden maailman kriteereillä, johon toinen vastaa markkinoiden maailmasta. Oikeutukset eivät siis ole keskenään yhteismitallisia, vaan yhden maailman näkökulmasta voi tuomita toisen maailman oikeutuksia. Kiista voi tapahtua myös esimerkiksi yhden oikeutuksen sisäisesti. (Luhtakallio ja Ylä-Anttila 2011, 38, 47.) Tällöin voidaan kiistellä vaikkapa siitä, mikä on demokraattisin keino toteuttaa päätöksentekoa. Toisen mielestä se voi olla suora äänestys, ja toisen mielestä päätöksenteon tulee tapahtua vaaleilla, joissa päätöksentekijät valitaan. Tällöin kiista tapahtuu kansalaisuuden maailman sisällä, jolloin kiistellään siitä, mikä on kyseisen maailman oikeutusten kriteereillä paras keino toteuttaa päätöksentekoa.

4.2 Julkisen oikeuttamisen analyysi

Käytän metodini mallina julkisen oikeuttamisen analyysiä, jonka ovat kehittäneet Luhtakallio ja Ylä-Anttila (2011). Metodi pohjautuu pitkälti oikeuttamisteoriaan ja sen eri maailmojen pohjalta luodulle analyysikehikolle. Metodia on tarkoitettu käytettäväksi julkisen keskustelun analysoimiseen, joka on yksi demokraattisen päätöksenteon toteutumisen peruspilareista. Keskustelusta pyritään löytämään oikeutuksia, joihin keskustelun osapuolet argumentoinnissaan nojaavat. (Luhtakallio ja Ylä-Anttila 2011.)

Luhtakallion ja Ylä-Anttilan julkisen oikeuttamisen analyysiä esittelevässä artikkelissa on esitelty kaksi tapaa toteuttaa metodia. Käytän mallina näistä toista, jossa oikeutusten määrä kvantifioidaan ja ristiintaulukoidaan, minkä jälkeen oikeutuksia tarkastellaan laadullisella analyysillä. Omassa esimerkissään Luhtakallio ja Ylä-Anttila vertailevat suomalaista ja ranskalaista tapaa käyttää oikeutuksia julkisissa keskusteluissa paikallislehtien artikkeleissa. (Luhtakallio ja Ylä-Anttila 2011.) Ristiintaulukointi toimii hyvänä lähtökohtana juuri erilaisten oikeutusten vertailulle; tällöin voidaan helposti esittää eri oikeutusten määrät eri tilanteissa tai kyseisen esimerkin mukaisesti eri keskustelukulttuureissa. Analyysin laajempi tulos avataan kuitenkin kvalitatiiviseen analyysiin pohjautuvalla tekstillä, jossa valotetaan keskustelun sisältöä ja eri oikeutusten käyttötapoja. Luhtakallio ja Ylä-Anttila (2011) näkevät keskeisimpänä juuri eri oikeutusten käytön vertailun, minkä avulla voidaan tarkastella kiistan eri näkökulmia. Kvalitatiivisen analyysin pohjalta valotetaan eri oikeutusten yhdistelmiä, kompromisseja, sekä käydäänkö kiistaa oikeutusten välillä vai oikeutuksen sisäisesti.

Julkisen oikeuttamisen analyysi on alun perin kehitetty pitkälti kiistojen analyysiin, ja kiistoissa on luonnollisesti aina useampi osapuoli. Tutkielmassani sovellan metodia tavalla, jossa tutkin vain yhden kiistan osapuolen puhetta. Vaikka käsittelen tutkielmassa poliittisia väittelyitä, rajaan analyysin Boris Johnsonin puheeseen, sillä tutkielmani on tarkoitus selvittää, millä tavoin hän oikeuttaa Brexitiä koskevaa puhetta. Yleensä analyysiä käytetään kokonaisen julkisen keskustelun hahmottamiseen, mutta Brexit-keskustelun ollessa hyvin laaja on syytä tehdä rajauksia, maisterintutkielman ollessa rajattu tutkimuksen toteuttamisen tapa. Toisaalta rajaus ei ole missään nimessä puute, vaan analyysin rajautuessa Boris Johnsonin puheeseen on mahdollista päästä syventymään juuri hänen käyttämiinsä oikeutuksiin ja siispä hänen poliittisen puheensa moraalisiin lähtökohtiin. Tutkielman tarkoitus onkin osoittaa se, että metodi on hyvä keino tulkita poliittista puhetta, ja saada selville sen takaa nousevia oikeutuksia ja niitä arvoja, joihin puhe pohjaa.

Julkisen oikeuttamisen analyysin korostaminen nimenomaan sosiologisena metodina on tärkeää. Johnsonin puhetta on tulkittu paljon, mutta tutkimusta on toteutettu pitkälti kielitieteellisestä näkökulmasta esimerkiksi metaforien analyysinä. Tässä tutkielmassa otan kuitenkin uuden näkökulman Johnsonin puheen tutkimiseen, ja teen sen nimenomaan sosiologisesta näkökulmasta. Julkisen oikeuttamisen analyysi tarjoaa siis mahdollisuuden tarkastella Johnsonin puheen sisältöä ja taustalla piileviä arvoja syvemmin kuin aikaisempi tutkimus. Tämän erittelyn tarkoitus ei ole luoda vastakkainasettelua esimerkiksi kielitieteiden ja sosiologian välille, vaan tunnistaa julkisen oikeuttamisen analyysin mahdollisuudet ja rajat analyysimetodinä. Julkisen oikeuttamisen analyysin sosiologinen näkökulma Johnsonin puheesta tehtyyn tutkimukseen on uusi, ja se luo mahdollisuuksia sekä Johnsonin, että muiden poliitikkojen puheen analysoimiselle. Toisaalta on myös hyvä tunnistaa, että puheen analysointi on paljon muutakin kuin sen sisältämien oikeuttamisten analysointia – näin tutkimuksessa on paikkansa esimerkiksi edellä mainituille kielitieteellisille metodeille sekä sosiologiselle analyysille, sillä ne tutkivat asioita eri näkökulmista. Saadaksemme mahdollisimman paljon uutta tietoa poliittisesta puheesta on hyvä käyttää useita metodeja ja tunnistaa, että ne tarjoavat oman näkökulmansa ilmiön tutkimukselle.

4.3 Tutkimuskysymykset

Metodin pohjalta siirryn tarkentamaan varsinaisia tutkimuskysymyksiä. Tutkielman aiheena on tarkastella millä tavoin Johnson perustelee näkemyksiään Brexitistä ja minkälaisia oikeutuksia puheen takaa löytyy. Tutkielma keskittyy ennen kaikkea Johnsonin puheeseen, mutta siinä otetaan huomioon myös poliittinen konteksti, jossa puhe esiintyy. Tarkoituksena on selvittää, millaisia oikeutuksia puheessa esiintyy eri

ajankohtina ja eri poliittisissa rooleissa. Tutkielmassa käytetty metodi on ollut vahvasti mukana ohjaamassa tutkimuskysymysten laadintaa, sillä sen avulla tulkitaan erilaisia puheesta löytyviä oikeutuksia. Tutkielmani tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia oikeutuksia Brexitistä esiintyy Boris Johnsonin parlamentissa pidetyissä puheissa kansanäänestyksen jälkeen?
2. Miten puheen tavat ja oikeutukset muuttuvat poliittisesta roolista riippuen?

4.4 Aineistonkeruu

Brexitä jäsenetään tämän tutkielman valossa ennen kaikkea prosessina, jonka Britannia kävi läpi päättäessään poistua EU:sta. Tämä prosessi kesti useamman vuoden aina vuoden 2016 kesäkuusta vuoden 2020 tammikuun loppuun. Olen rajannut tämän tutkielman käsittelemään tuota aikaa, sekä koko loppuvuotta 2020, jotta on mahdollista päästä käsiksi kokonaisvaltaisesti siihen keskusteluun, jota Brexitistä on Britannian politiikassa käyty. Pyrin vastaamaan tutkimuskysymyksiin tuona aikana Britannian parlamentissa käytyjen väittelyiden analyysillä keskittyen ennen kaikkea Boris Johnsonin puheenvuoroihin.

Tutkielmani empiirisenä aineistona ovat Boris Johnsonin puheenvuorot Britannian parlamentissa Brexit-äänestyksen jälkeen aina viimeiseen kokonaiseen kalenterivuoteen ennen tutkielman aloittamista. Tarkemmin aineisto rajautuu ajalle 30.7.2016-31.12.2020. Aineiston rajaaminen kyseiseen ajanjaksoon tarjoaa mahdollisuuden tarkastella Johnsonin puhetta aina Brexit-äänestyksestä pääministeriksi asti.

Aineisto on kerätty Britannian parlamentin viralliselta Hansard-internetsivustolta, joka tarjoaa pöytäkirjat kaikista parlamentissa käydyistä väittelyistä. Aineisto koostuu siis valmiiksi litteroiduista väittelyistä, joiden pituus vaihtelee muutamasta sivusta useampaan kymmeneen sivuun. Rajasin aineiston hakemalla sivustolta kaikki ne väittelyt joihin Johnson on osallistunut, minkä jälkeen rajasin aineiston hakusanaalla ”Brexit”. Ensimmäisellä haulla aineistoon karsiutuivat siis kaikki ne väittelyt, joissa mainitaan Brexit ja Johnson antaa puheenvuoron. Tällä kriteerillä väittelyitä löytyi yhteensä 44. Tämän jälkeen luin aineiston läpi ensimmäisen kerran, jolloin vielä kaksi puhetta karsiutui pois, sillä niissä Brexitistä puhui väittelyssä joku muu kuin Johnson ja Johnson ei ottanut kantaa aiheeseen. Tekstejä koostui aineistoon lopulta 42. Tekstit koostuvat väittelyistä parlamentissa, lisäksi aineistoon kuuluu kolme lausuntoa, jotka Johnson on antanut parlamentissa.

Käydessäni aineistoa läpi näytti siltä, että väittelyiden ollessa verrattain pitkiä aineistolla oli vaarana paisua liian suureksi maisterintutkielmaa varten – esimerkkinä pisin teksti aineistossa on yhteensä yli 80 sivua. Aineiston liiallista paisumista helpotti

kuitenkin se, että pisimmissä teksteissä puhui pitkälti joku muu parlamentin jäsen kuin Johnson, ja Johnson saattoi kommentoida lyhyesti näitä puheenvuoroja. Väittelyissä saattoi olla myös pitkiä osioita, joissa ei puhuttu Brexitistä ollenkaan, jolloin nämä osiot aineistosta eivät päätyneet analyysin kohteiksi. Toisaalta niissä osioissa, joissa Brexitiä saatettiin käydä pitkällisesti läpi, aineisto alkoi helposti toistaa itseään. Itseään toistava aineisto niin sanotusti kyllääntyy, jolloin sen analyysi ei tuo enää uusia näkökulmia tutkielman tuloksiin (Eskola ja Suoranta 1998, 48-49). Kyllääntynyt osa aineistosta on otettu tutkielmassa huomioon pitkälti tilastollisesti. Aineiston pituus ei siis itsessään ollut ongelma, sillä lopulta tarkastelun kohteena oleva osa aineistosta on sopivan kokoinen maisterintutkielman aineistoksi.

Kaikki aineiston väittelyt ja puheenvuorot ovat tapahtuneet parlamentin alahuoneella, jolla tarkoitetaan parlamentin kamaria nimeltään House of Commons. Alahuone koostuu parlamenttiin demokraattisesti äänestetyistä parlamentaarikoista. Heidän tehtävänsä on ehdottaa ja äänestää lakeja, sekä tarkastella hallituksen politiikkaa väittelyn tai kysymysten avulla, samalla tapaa kuin esimerkiksi Suomen eduskunnassa käydään keskusteluja. Väittelyiden tarkoitus on tuoda esiin parlamentaarikojen ja heidän äänestäjiensä mielipiteitä aiheista, sekä usein päätyä lopputulemaan, joka ratkaistaan äänestämällä väittelystä aiheesta.

Parlamentin omien internetsivujen (UK Parliament 2021) mukaan väittelyiden tarkoitus on parhaimpaan poliittiseen päätökseen tuleminen, mutta käytännön politiikassa väittelyllä voi olla muitakin tarkoituspäitä. Pohjimmiltaan parlamentissa tapahtuva väittely onkin poliittisen konfliktin ilmaisua (Goet 2019, 518). Väittelyn, kuten poliittisen puheen yleensä, voi nähdä olevan strategista. Väittelyissä Martinin (2013, 29) mukaan strategia on erottamaton osa poliittista puhetta, ja sen tavoitteet eivät ole useinkaan avoimia kuulijoille, vaan ne ovat riippuvaisia olosuhteista. Esimerkiksi aineistoni tapauksessa, eli julkisessa väittelyssä, esitetty puhe voi olla suunnattu vastaväittäjien lisäksi myös väittelyä seuraavalla yleisölle, kuten omille äänestäjille, jonka toivotaan reagoivan tietyllä tavalla (Martin 2013, 30). Näin poliitikot voivat tuoda itsensä esille lisätäkseen omaa kannatustaan. Onkin kyseenalaistettu, kuinka paljon alahuoneella käydyillä väittelyillä on merkitystä lainsäädännön näkökulmasta, ja väittelyt saatetaan nähdä pikemminkin näytöksenomaisena rituaalina kuin todellisena päätöksenteon välineenä (Grant 2009, 124).

Parlamentin väittelyitä kuvaillaan eläväisiksi, dynaamisiksi keskusteluiksi, joissa pyritään keskustelemaan otteeseen sen sijaan, että parlamentaarikot lukisivat vuorotellen valmiiksi kirjoitettuja puheita (UK Parliament 2021). Eläväisten väittelyiden analyysin haasteena nähdäänkin se, että keskustelu ei aina liity käsiteltävään aiheeseen, vaan parlamentin jäsenet saattavat puhua muista asioista, jotka korkeintaan sivuavat aihetta (Goet 2019, 519). Tästä syystä olen aineistossani ottanut huomioon

lähes kaikki ne väittelyt, joissa Brexit mainitaan, sillä keskustelu Brexitistä ei rajaudu vain niihin väittelyihin, joiden pääasiallisena aiheena se on.

4.5 Analyysin toteutus

Tutkielman analyysiä ohjaa siis julkisen oikeuttamisen analyysin mukainen metodi. Teoria on sosiologinen lähtökohta tulkita tutkielman aineistoa, eli Johnsonin puhetta. Metodista voidaan kvalitatiivisen analyysin jaotteluiden mukaan pitää teorialähtöisenä sisällönanalyysinä (ks. esim. Silvasti 2014). Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä lähtökohtina ovat valmiit teoreettiset kategoriat, joilla aineistoa lähdetään jaottelemaan (Silvasti 2014). Julkisen oikeuttamisen analyysin mukaisesti nämä kategoriat ovat aiemmin mainitut eri maailmojen oikeutukset. Nämä maailmat ovat ohjanneet aineiston analyysiä alusta lähtien, ja aineiston analysointi tapahtuu niiden mukaisesti. Teorialähtöisen sisällönanalyysin mukaisesti analyysissä edetään yleisestä yksityiskohdista (Silvasti 2014). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että analyysi lähtee kategorioista, eli maailmoista, ja etenee näiden esimerkkeihin ja tarkempiin jaotteluihin. Tarkemmilla jaotteluilla tarkoitetaan tässä tapauksessa sitä, että analyysissä ei tyydytä pelkästään jaottelemaan aineistoa eri oikeutusten maailmojen mukaisesti, vaan tarkastellaan niiden sisältöä ja oikeutusten välistä dynamiikkaa. Samasta oikeuttamisen maailmasta kumpuavat argumentit voivat poiketa toisistaan hyvin paljon, jolloin on syytä tarkastella oikeutuksen eri aspekteja ja vertailla niitä toisiinsa.

Analyysin apuna käytin Atlas.ti-ohjelmaa, jolla kävin aineiston systemaattisesti läpi. Latastin aineiston, eli väittelyiden litteroinnit, ohjelmaan ja luin aineiston useaan kertaan läpi. Koodaaminen tapahtui metodin pohjalta, jossa kävin läpi väittely kerrallaan Johnsonin puheenvuoroja ja tunnistin puheesta erilaisia oikeutuksia. Atlas.ti-ohjelma mahdollistaa näiden oikeutusten selkeän koodaamisen itse ohjelmaan, minkä avulla aineistoa voi tarkastella niin laadullisesti kuin määrällisestikin. Käydessäni aineistoa läpi pyrin myös tarkastelemaan oikeutusten välisiä suhteita ja löytämään erilaisia kytköksiä niiden välillä. Pyrin löytämään erilaisia säännönmukaisuuksia niiden välisessä dynamiikassa, eli tarkastelin, onko aineistosta havaittavissa teorian mukaisia oikeutusten välisiä kompromisseja, tuomitaanko niistä toisia oikeutuksia, esiintyvätkö ne rinnakkain hybridioikeutuksina tai tapahtuuko mahdollisesti oikeutuksen sisäisiä kiistoja.

Analyysin edetessä ryhdyin hahmottamaan erilaisten oikeutusten käyttöä Johnsonin eri rooleissa ja vertailemaan niitä keskenään. Atlas.ti mahdollistaa aineiston jaottelun ja luokittelun niin eri koodien kuin itse nimeämien kategorioiden mukaan, minkä avulla pystyin tarkastelemaan ja vertailemaan Johnsonin eri rooleja aineistossa. Päädyin jaottelemaan roolit hänen poliittisen tittelinsä mukaan, eli aineistossa esiin-

tyy lopulta kolme roolia: Johnson ulkoministerinä, riviparlamentaarikkona ja pääministerinä. Koodattuani aineiston eri oikeutusten mukaisesti pystyin siis ristiintaulukoimaan Johnsonin roolit ja hänen käyttämänsä oikeutukset. Ristiintaulukointi on nähtävissä seuraavassa luvussa.

Luhtakallio ja Ylä-Anttila (2011, 39) näkevät julkisen oikeuttamisen analyysin pääsevän oikeuksiinsa etenkin silloin, kun sitä käytetään vertailevana analyysinä. Usein vertailua tehdään eri argumentojien välillä, mutta tässä tutkielmassa vertailen Johnsonin puheen muutoksia hänen eri poliittisten rooliensa mukaisesti. Otan huomioon vertailussa roolin lisäksi myös sen poliittisen kontekstin, jossa väittelyitä käydään. Vertailulla yritän saada selville, ovatko Johnsonin oikeutukset muuttuneet ajan myötä: minkälaisia oikeutuksia hän käyttää ulkoministerinä, parlamentaarikkona ja lopulta pääministerinä? Yritän myös edeltävän tutkimuksen valossa selvittää mitä syitä tälle mahdolliselle muutokselle voi olla, ja miten se heijastelee Johnsonin etenemistä poliittisella uralla.

5 TULOKSET

Aineistossa on kolme eri roolia, joissa Boris Johnson esiintyy: ulkoministerinä, rivi-parlamentaarikkona (taulukossa MP, eli *member of parliament*) ja pääministerinä. Eri roolien erottelu on tärkeää, sillä niissä muuttuvat sekä hänen puheensa tyyli, että ne oikeutukset, joita hänen puheessaan ilmenee. Niinpä olen päätenyt tarkastelemaan aineistoa eri roolien kautta, ja niitä vertailemalla pyrin saamaan selville, miten Johnsonin oikeutukset muuttuvat hänen poliittisen uransa edetessä. Esittelen oikeutuksia määrällisesti eri roolien mukaan taulukossa 1.

TAULUKKO 1 Johnsonin oikeutukset eri rooleissa määrällisesti.

Oikeutus	Ulkoministeri (8 väittelyä)	MP (4 väittelyä)	Pääministeri (30 väittelyä)	Yhteensä (42 väittelyä)
Kansalaisuus	17	21	180	218
Markkinat	16	17	91	124
Teollisuus	4	3	117	124
Koti	6	3	29	38
Inspiraatio	4	5	18	27
Ekologia	-	-	20	20
Maine	3	2	4	9
Yhteensä	50	51	459	560

Johnson käyttää aineistossa yhteensä 560 eri oikeutusta. Ulkoministerin roolissa Brexitiin liittyviä oikeutuksia on suhteellisesti vähiten (50 oikeutusta kahdeksassa väittelyssä), kun taas parlamentaarikoksi siirtyessään hänen oikeutustensa määrä suhteessa väittelyihin kaksinkertaistuu (51 oikeutusta neljässä väittelyssä). Suurin osa aineiston oikeutuksista (459) on hänen ollessaan pääministeri, joka roolina eroaa myös oikeutusten jaon osalta huomattavasti edellisistä rooleista. Esimerkiksi teollisuuden oikeutukset kasvavat huomattavasti ja ekologian oikeutus ilmenee aineistossa kokonaan uutena. Tarkastelen analyysissäni jokaista roolia itsenäisenä ja esittelen niissä tapahtuvia muutoksia, mutta määrällisestä painotuksesta johtuen painotan analyysissäni pääministerin roolia. Pääministerinä Johnsonin uralla tapahtuu myös suurta poliittista kuohuntaa ja varsinainen EU:sta eroaminen tapahtuu, mistä johtuen ajanjakson tarkastelu on tässä poliittisessä kontekstissa merkittävää.

Oikeutuksista määrällisesti aineistoa dominoi kansalaisuuden oikeutus, sillä se esiintyy aineistossa huomattavasti useammin kuin muut oikeutukset. Sen merkittä-

vyys ei ole kuitenkaan pelkästään määrällistä, vaan tämän lisäksi se on usein sidoksissa muihin oikeutuksiin. Esimerkiksi aineistossa toiseksi eniten esiintyvät, markkinoiden ja teollisuuden oikeutukset, esiintyvät usein sidoksissa kansalaisuuden oikeutukseen, eräänlaisena hybridioikeutuksena. Toisaalta Johnsonin puheessa esiintyy useita erilaisia kansalaisuuden oikeutuksen aspektoja, jotka erittelen myöhemmin analyysissäni. Kansalaisuuden oikeutus onkin aineistossa merkittävin ja siksi myös analyysini painottuu kansalaisuuden oikeutuksiin.

Seuraavaksi siirryn tarkastelemaan tuloksia kronologisessa järjestyksessä. Näin on mahdollista tarkastella Johnsonin puheen kehitystä hänen siirtyessään roolista toiseen ja vertailla hänen eri rooleissa käyttämiään oikeutuksia. Jokaisen alaluvun lopuksi teen yhteenvedon Johnsonin oikeutuksista ja niiden muutoksesta roolin mukaan.

5.1 Johnson ulkoministerinä 2016-2018

Brexit-kansanäänestyksen jälkeen vuonna 2016 silloinen pääministeri David Cameron erosi, ja pääministerin virkaan astui Theresa May. May nimitti Johnsonin ulkoministeriksi, mikä ei kuitenkaan estänyt Johnsonia puhumasta aktiivisesti Brexitistä parlamentissa, ja toisaalta häntä haastettiin aiheesta usein. Väittelyt keskittyivät ennen kaikkea kansainväliseen politiikkaan, ja Brexitistä puhutaan yleensä kansainvälisten suhteiden kontekstissa.

Ulkoministerinä Johnsonin puhe on optimistista ja sovittelevaa. Hän pyrkii jäsentämään itseään institutionaalisessa roolissa ulkoministerinä ja Mayn hallituksen liittolaisena. Hän puhuu Brexitistä positiivisesti ja ottaa aiheen esiin, kun hän haluaa korostaa Brexitin positiivisia vaikutuksia kansainvälisiin suhteisiin. Ulkoministerin roolista johtuen kansainväliset suhteet ovatkin väittelyiden keskiössä, ja väittelyissä Johnsonilta toisaalta kysellään paljon Brexitin vaikutuksista esimerkiksi kauppasuhteisiin. Tällöin hänen vastaväittelijänsä tuovat Brexitin usein esiin negatiivisessa valossa, jolloin Johnson on kritiikin kohteena. Väittelyissä kyseenalaistetaan Johnsonin näkemykset Brexitistä ja Britannian mahdollisuus hoitaa kansainvälisiä suhteitaan Brexitin aikana sekä sen jälkeen. Johnsonin puheessa tulevat esiin etenkin kansalaisuuden ja markkinoiden oikeutukset, mutta hän käyttää ajoittain tehokeinoina melko tasapuolisesti muiden maailmojen oikeutuksia. Runsaimmillaan hän yhdistää lähes niitä kaikkia. Näistä kuitenkin selvästi eniten hän vetoaa kansalaisuuden ja markkinoiden maailmaan.

Kansalaisuuden maailmoista voi Johnsonin puheesta erotella niiden kolme erilaista aspektia. Johnson käyttämät erilaiset kansalaisuuden maailman aspektit esittelevät hänen tapaansa jäsentää Brexitiä positiivisena ilmiönä Britannialle. Tämä nousee

esiin kolmella tapaa, joissa 1) Brexit nähdään kansan tahtona, 2) Brexitin nähdään yhdistävän sekä kansaa, että parlamenttia yli puoluerajojen, ja 3) Brexit auttaa Britanniaa olemaan globaalimpi, aktiivisempi osa kansainvälistä yhteisöä ja luomaan uusia kansainvälisiä sopimuksia. Ulkoministerin roolissa jälkimmäinen kansalaisuuden maailman aspekti korostuu, minkä voi nähdä johtuvan siitä, että väittelyt koskevat pitkälti ulkopoliittikkaa ja kansainvälisiä suhteita.

Markkinoiden maailmasta Johnsonille tyypillinen tapa jäsentää Brexitä on nähdä sen seuraukset Britannialle taloudellisesti hyvinä. Hänen mukaansa Brexit mahdollistaa Britannian globaalina toimijana ilman EU:n asettamia rajoitteita, mikä tulee hyödyttämään Britanniaa taloudellisesti. Hän näkee Brexitin suurena mahdollisuutena ja Britannian maana, joka on kykenevä tarttumaan Brexitin tarjoamaan tilaisuuteen. Johnson yhdistää markkinoiden oikeutusta usein kansalaisuuden oikeutukseen, jolloin hänen mukaansa Britannialla on Brexitin myötä mahdollisuus hoitaa suhteitaan paremmin ja tehdä parempia kansainvälisiä kauppasopimuksia.

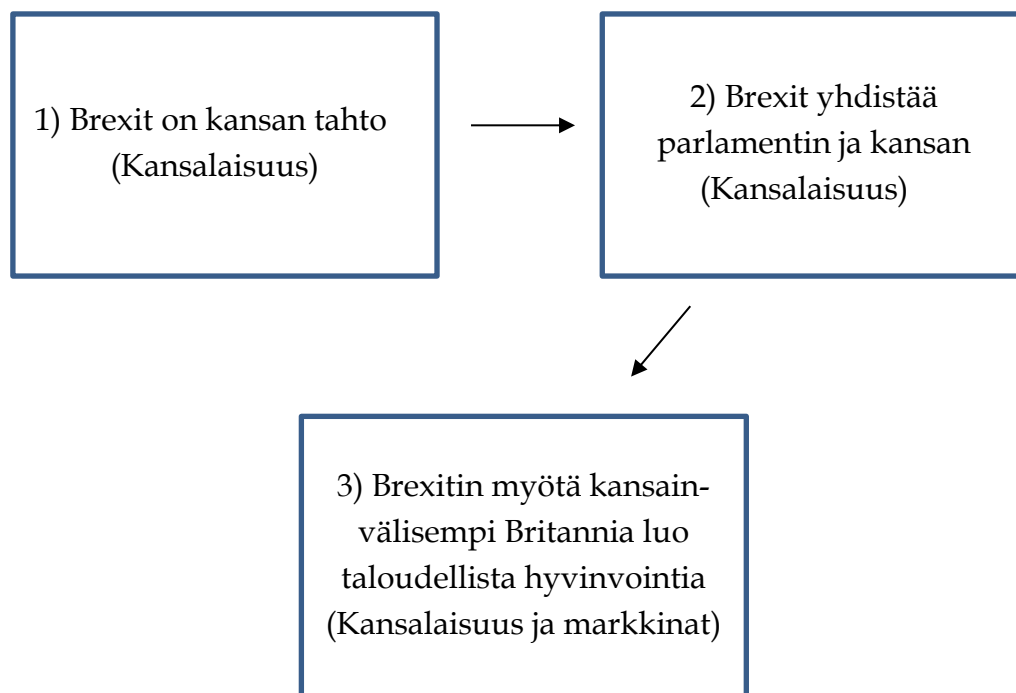
“Not a single Labour voice, -- dissented from the point made so powerfully earlier by the leader of the Labour party, who said that it was his ambition to make sure that Brexit delivered new free trade deals around the world. None of them dissented from that, and of course the logical consequence of that is coming out of the customs union. -- There is far more that unites us than divides us. I think that confidence is right and justified in our country, because the ideal of and belief in free trade continues to lift billions of people out of poverty around the world” (Johnson, Brexit and Foreign Affairs 26.6.2017).

Sitaatin mukaisesti Johnson yhdistää kansalaisuuden ja markkinoiden oikeutuksia argumentoidessaan, että Britanniaa tulee Brexitin myötä yhä kansainvälisempi valtio. Oikeutukset esiintyvät usein tämänkaltaisena hybridinä. Sitaatissa Johnson vastaa Labour-puolueen jäsenille heidän haastettuaan Johnsonia Brexitin mahdollisista ongelmista. Hän yhdistää kansalaisuuden ja markkinoiden oikeutuksia kertoessaan, että sekä hallitus että oppositio haluavat mahdollisimman hyviä kansainvälisiä kauppasopimuksia Britannialle. Hänen mukaansa parlamentissa asiasta keskustellessaan väittelijät eivät suinkaan ole keskenään eri mieltä, vaan haluavat yhdessä Britannian parasta sen kulkiessa kohti lopullista Brexit-sopimusta ja uusia kauppasopimuksia. Näin Johnson näkee kansalaisuuden oikeutuksen kautta Brexitin yhdistävän parlamenttia. Hänen mukaansa looginen lopputulema tälle yhteiselle tahdolle on EU:n kauppaliitosta poistuminen. Johnson liikkuu sulavasti kansalaisuuden ja markkinoiden maailman yhdistelmästä toiseen, globaalin Britannian kansalaisuuden maailman aspektiin, jossa Britannia on aktiivinen kansainvälinen toimija. Tämän globaalin kansalaisuuden ja markkinoiden yhdistelmän hän näkee auttavan Britanniaa, sekä ihmisiä ympäri maailman, nostamalla heidät pois köyhyydestä.

“My Department continues to support EU exit negotiations, and the Government work to strengthen our relations with partners worldwide. As a champion of free trade, we will continue to seize the opportunities afforded by Brexit and guarantee our long-term global prosperity” (Johnson, Exiting the EU 11.7.2017).

Toisen sitaatin esittämällä tavalla Johnsonilla on tapana jäsentää itseään osana Britannian ulkoministeriötä ja siten Britannian hallintoa. Hän korostaa uskoaan Brexit-neuvotteluiden onnistumiseen, ja kertoo uskovansa näiden neuvotteluiden takaavan Britannialle erinomaisen taloudellisen tulevaisuuden. Hän kertoo uskovansa kansainvälisen kaupan edistävän myös kansainvälisiä suhteita, jolloin Britannialla on mahdollisuus kukoistaa. Toisaalta Johnsonin voi nähdä argumentoivan myös kodin maailmasta, sillä Johnson uskoo vallitsevan instituution ratkaisevan ongelmat, ja pyrkii vetoamaan hallituksen auktoriteettiin siinä, että se on kykenevä hyviin neuvotteluihin EU:n kanssa. Kodin maailmaan vetoaminen on edustettuna aineistossa suhteellisesti eritoten ulkoministerin roolissa, mikä osaltaan viestii Johnsonin liittolaisuudesta hallituksen kanssa.

Edellä mainitut erilaiset kansalaisuuden maailmojen aspektit esiintyvät itsenäisenä Johnsonin puheessa, mutta niistä kolmas, eli kansainvälisiin suhteisiin vetoava oikeutus, sitoutuu usein hybridiksi markkinoiden maailman kanssa. Tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka Luhtakallion ja Ylä-Anttilan (2011) mukaisesti oikeutukset voivat esiintyä hybrideinä, kuten kansalaisuuden ja markkinoiden oikeutukset Johnsonin puheessa. Vahvistaakseen argumentaatiotaan, hän tukee sitä vetoamalla oikeutusten yhdistelmään. Tällä hän argumentoi kansalaisuuden maailman ja markkinoiden maailman näkökulmasta, että menestymisen toteutumiseksi Britannian tulee erota EU:sta. Toisaalta Johnson tuomitsee oman kansalaisuuden oikeutuksensa kautta myös näkemystä, jonka mukaan päätöksenteon pitäisi olla institutionalisoitunutta, eikä ”kansan tahdon mukaista”, kuten Johnson asian pukee.

Kuvio 1 Siirtyminen kansalaisuuden maailman oikeutuksesta toiseen Johnsonin puheenvuoroissa ulkoministerinä.

Kuvio 1 tiivistää Johnsonin tavan argumentoida kolmesta kansalaisuuden maailman aspektista käsin Brexitin puolesta. Kaksi ensimmäistä kansalaisuuden maailman aspektia toimivat Johnsonin puheessa usein itsenäisinä, mutta kolmas, jossa Johnson näkee Britannian kansainvälisenä toimijana, esiintyy lähes aina hybridinä markkinoiden maailman kanssa. Johnsonin argumentoinnin pohjalla on aina kansalaisuuden oikeutus, jossa Brexit on kansan tahto. Taas kunnioittaakseen tätä tahtoa, parlamentin tulisi yhdistyä toteuttamaan mahdollisimman sujuva Brexit. Kansainvälisen Britannian oikeutuksessa Johnson näkee Brexitin edistävän kansainvälisiä suhteita, mikä luo taloudellista hyvinvointia, ja toisaalta toisinpäin, jolloin hänen mukaansa Brexitin tuoma taloudellinen etu edistää kansainvälisiä suhteita. Jälkimmäisessä tapauksessa markkinoiden maailma tukeutuu myös maineen maailmaan. Maineen maailmasta Johnson kertoo Brexitin myötä Britannian tulevan entistä houkuttelevammaksi ulkomaisille toimijoille ja sijoittajille. Maineen maailma on näin sidoksissa markkinoiden maailman oikeutuksiin.

Kansalaisuuden maailman erityisyys oikeutuksena tulee Johnsonin puheessa esiin siinä, että sen erityispiirteet on jaettava eri aspekteihin. Luhtakallio ja Ylä-Anttila (2011, 46) pohtivatkin, onko kansalaisuuden maailma eräänlainen superkategoria, jonka kattokäsitteen alle lukeutuu useita erilaisia ulottuvuuksia. Tässä tapauksessa kansalaisuuden maailman aspekti, jossa Brexit nähdään kansan tahtona, lähentyy jos-

sain määrin maineen maailmaa. Siinä on paljon yhtymäkohtia aiemmin Brexit-kampanjoinnin yhteydessä avatulle suvereniteettien kilpailulle, jossa kansan tahto nostetaan populaarina suvereniteettina institutionaalisen päätöksenteon ohi (Wellings 2020). Sinänsä kansan tahtoon vetoamisen voi nähdä osoituksena maineen maailman oikeutuksesta, mutta tässä tapauksessa luen sen yhdeksi kansalaisuuden maailman aspektiksi, sillä näin Johnson jäsentää demokraattista päätöksentekoa; hänen mukaansa kansan tahto on päätöksenteon ylin mittari. Tällä tavoin tulkittuna se kuitenkin korostaa kansalaisuuden maailman erityisyyttä. Ei kuitenkaan liene yllättävää, että poliittisissa väittelyissä kansalaisuuden maailmaan, eli demokraattiseen päätöksentekoon liittyvät oikeutukset saavat erityisaseman.

Johnsonin puheessa taas kauppasopimusten ja kansainvälisten suhteiden painottamisen voi nähdä juontuvan osin hänen roolistaan ulkoministerinä, sillä tästä roolista johtuen väittelyiden aiheet koskevat kansainvälisiä suhteita, ja niiden toteutumisesta Brexitin jälkeen Johnsonia usein väittelyissä haastetaan. Kun Johnsonia haastetaan hänen optimistisista tulevaisuuden näkymistään, hän vetoaa pitkälti siihen, että hän uskoo nykyisen hallinnon Theresa Mayn johdolla olevan kykenevä neuvottelemaan Britannialle edullisen Brexit sopimuksen. Tässä Johnsonin voi nähdä vetoavan kodin maailmaan, sillä hän uskoo instituution ratkaisevan ongelman.

Muutamaan otteeseen Johnson tuo esiin myös teollisuuden ja inspiraation oikeutuksia. Inspiraation oikeutukset tulevat esiin hänen tavoissaan mainostaa Brexitiä erinomaisena mahdollisuutena Britannialle. Inspiraation maailmasta Johnson kertoo Britannian menestyvän (prosper), sekä Brexitin edistävän brittien innovaatioita ja tuotteliaisuutta. Teollisuuden maailmasta Johnson puhuu käytännöllisemmin ja kertoo Britannian pystyvän EU:sta erillisenä luomaan tehokkaampia säännöksiä.

Ulkoministerinä Johnson siis painottaa edellä mainittuja kolmea kansalaisuuden maailman aspektia ja markkinoiden maailmaa. Osana instituutiota Johnson korostaa kolmannen aspektin, eli kansainvälisen Britannian, ja markkinoiden yhdistelmää. Toisaalta pohjalla hänen argumentoinnissaan lepää aina ainakin implisiittinen oikeutus, jonka mukaan Brexit on kansan tahto. Näiden kahden kansalaisuuden maailman aspektin välissä, ikään kuin siltana, on oikeutus, jossa Brexit nähdään Britanniaa yhdistävänä ilmiönä. Ulkoministerinä Johnson oikeuttaa puhettaan pitkälti hallituksen instituution liittolaisena, eikä korosta itseään Brexit-keskustelun keskiössä.

5.2 Johnson parlamentaarikkona 2018-2019

Heinäkuussa 2018 Johnson erosi ulkoministerin virasta, ja palasi riviparlamentaarikoksi. Näin hän ei enää edustanut instituutiota, ja hän käänsi asemansa kritiikin kohteesta kriitikoksi. Parlamentin jäsenenä Johnson irrottautuu Mayn hallituksen liitto-

laisuudesta, ja alkaa haastaa tämän kykyä neuvotella Brexit-sopimusta. Tällöin Johnsonin oikeutukset kansalaisuuden maailmasta kasvavat määrällisesti, mutta toisaalta yksipuolistuvat. Hän ei enää ulkoministerin roolilleen tyypillisesti korosta Britannian roolia kansainvälisenä toimijana, vaan keskittyy painottamaan Brexitiä kansan tahona. Johnson hyökkää Mayn hallitusta vastaan ennen kaikkea tästä kansalaisuuden maailman aspektin näkökulmasta. Hän muistuttaa Brexitin olleen kansan tahto, ja väittää hallituksen toimivan epädemokraattisesti ja kansan mandaattia vastaan. Näin hän vahvistaa yhä enemmän sitä näkemystä, että kansan tahto olisi tärkeämpi päätöksenteon suunnan näyttäjä kuin institutionaalisempi päätöksenteko. Johnsonin mukaan kansalaisuuden maailman näkökulma ei siis toteudu pelkästään parlamentaarisen päätöksenteon kautta.

Ensimmäinen väittely parlamentaarikkona on oikeastaan Johnsonin lausunto (Personal Statement), jossa hän kertoo, miksi hän on päättänyt eroamaan ulkoministerin virasta. Johnson vakuuttaa uskoneensa aiemmin Mayn hallituksen kykyyn tehdä hyvä Brexit-sopimus, mutta näkee hallituksen epäröineen liikaa ja antautuneen EU:n asettamille ehdoille. Hänen mukaansa Brexit olisi tällöin Brexit vain nimellisesti, ja Britannia pysyisi käytänteiden ja lakien noudattajana, eikä niiden itsenäisenä laatijana. Tästä hän etenee erilaisten oikeutusten ilotulitukseen:

“We need to take one decision now before all others, and that is to believe in this country and in what it can do, because the UK’s admirers – there are millions if not billions of them across the world – are fully expecting us to do what we said, to take back control, to be able to set new standards for technologies in which we excel, to behave not as rules takers but as great independent actors on the world stage, and to do proper free trade deals for the benefit and prosperity of the British people.” (Johnson, Personal Statement 18.7.2018).

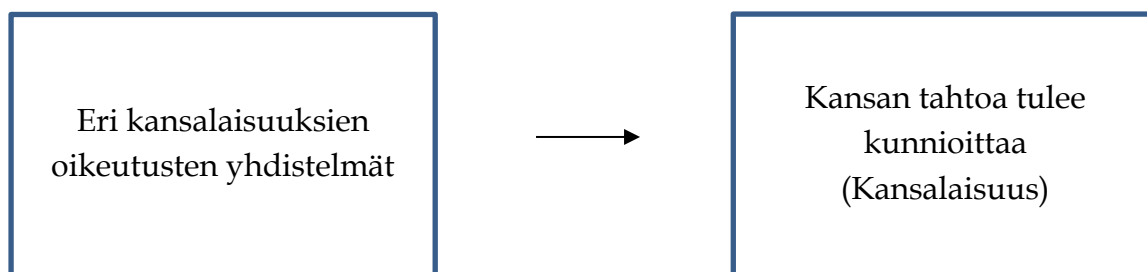
Sitaatissa Johnson yhdistelee erilaisia oikeutuksia, kuten maineen, inspiraation ja markkinoiden maailmaa kansalaisuuden maailman oikeutuksiin. Hän kertoo, että Britannian täytyy tehdä mitä se on luvannut ihailijoilleen (maine): palauttaa kontrolli Britannialle (kansalaisuus), toimia uusien teknologioiden innovoijana (inspiraatio) ja solmia uusia kauppasopimuksia Britannian kukoistuksen takaamiseksi (markkinat). Näiden pohjalla lepää kuitenkin kansalaisuuden maailman oikeutus, joka tulee ilmi sekä tässä kyseisissä sitaatissa että kaikissa Johnsonin puheissa ja väittelyissä parlamentaarikkona; ajatus siitä, että Britannian tulee kunnioittaa kansanäänestyksen tulosta ja laatia Brexit-sopimus, joka takaa tälle itsenäisyyden. Sitaatissa Johnson perustelee tätä näkemystä vedoten usean erilaisen oikeutukseen hybridiin, jotka myöhemmin usein kiteytyvät pelkkään kansalaisuuden oikeutukseen. Tämä hybridi on poikkeuksellisen montaa oikeutusta yhdistelevä, ja on sinänsä ymmärrettävää, että sen toistaminen jatkuvasti ole retorisesti tehokasta. Niinpä hän jatkossa kiteyttää sen kansalaisuuden

maailman kattokäsitteen alle. Puheen lopuksi Johnson kehottaa Mayn hallitusta kääntämään kelkkansa Brexit-neuvotteluissa, ja kertoo vielä olevan aikaa neuvotella uusi ja parempi sopimus, joka voi yhdistää konservatiivipuolueen, parlamentin ja koko Britannian.

Lausunnossaan Johnson määrittää sen linjan, jolla hän haastaa Mayn hallitusta. Samankaltaisten oikeutusten käyttö toistuu muissakin hänen puheissaan parlamentaarikkona, mutta riisutummin. Muissa puheenvuoroissaan Johnson vetoaa pelkistymmin kansalaisuuden maailmaan, jolloina hän vaatii kansan tahdon toteutumista. Tämän avulla hän kritisoi Mayn hallituksen laatimaa Brexit-sopimusta. Parlamentaarikon puheenvuoroissa voi nähdä selkeästi Johnsonin irrottautumisen ulkoministeriön instituutiosta. Hän ei enää puhu hallituksen puolesta, vaan kääntyy tämän linjaa vastaan.

“The thing that really pains me – – is that we on the UK side of the negotiation have been responsible for forging our own manacles, in the sense that it is almost as though we decided that we needed to stay in the customs union and in the single market in defiance of the wishes of the people.” (Johnson, European Union (Withdrawal) act 4.12.2018).

Johnson kertoo Mayn hallituksen ehdottaman Brexit-sopimuksen olevan niin huono, että sen toteutumisen myötä olisi yhdentekevää eroaako Britannia EU:sta lainkaan. Hänen mukaansa kansa ei äänestänyt tämänkaltaista Brexitiä, ja Mayn hallitus on rikkomassa kansan tahtoa. Hän myös syyttää hallintoa huonosta asenteesta – Brexit tulisi nähdä loistavana mahdollisuutena eikä minimoitavana ongelmana. Näin Johnson alkaa kampanjoida myös oman näkemyksensä mukaista Brexitiä eteenpäin ennen kaikkea kansalaisuuden oikeutuksen ehdoilla. Oikeutus toistuu samana: Brexit on kansan tahto, ja siksi saatava toteen.

Kuvio 2 Siirtyminen eri oikeutusten yhdistelmistä pääasiassa yhdenlaiseen kansalaisuuden maailman oikeutukseen Johnsonin puheenvuoroissa parlamentaarikkona.

Kuviossa kaksi havainnollistan sitä, kuinka Johnson siirtyy parlamentaarikkona pelkistetympään ilmaisuun ja toistamaan yhdenlaisen kansalaisuuden maailman oikeutuksen aspektia. Siinä missä ulkoministerinä hän vetosi useampaan kansalaisuuden maailman aspektiin, joiden pohjalla oli näkemys Brexitistä kansan tahtona, vetoaa hän parlamentaarikkona pitkälti vain tähän oikeutukseen. Hän asettaa ensimmäisessä lausunnossaan ikään kuin linjapuheen tavoin kaikki ne oikeutukset, jotka linkittyvät tähän kansalaisuuden maailman oikeutukseen, mutta läpi tätä seuraavien väittelyiden hän viittaa pitkälti pelkistetyksi kansalaisuuden maailmaan. Tämän voi nähdä pyrkimyksenä yksinkertaistaa viestiä, jolla hän pyrkii kritisoimaan hallituksen toimintaa. Tämän yksinkertaistamisen voi nähdä toimivan, sillä Johnson valitaan Mayn erottua pääministeriksi.

“Frankly, the EU will not treat us as a sovereign equal in these negotiations unless and until we are willing to stand up for our own interests now and in the future. I think our country is ready for us to take this stand. [Interruption.] I think it is, because I think it has had enough of being told that we cannot do it – that the fifth or sixth biggest economy in the world is not strong enough to run itself.” (Johnson, European Union (Withdrawal) Act 4.12.2018).

Johnson jatkaa myös markkinoiden maailman oikeutusten käyttämistä tiuhaan, mikä kiteytyy ehkäpä parhaiten edellä olevassa sitaatissa. Johnsonin mukaan Britannian tulee vaalia ekonomista itsenäisyyttään puolustamalla omia oikeuksiaan, muuten EU ei kohtelee sitä reilusti. Johnsonin mukaan Britannia on itsenäisenä markkina-voimana tarpeeksi vahva päästääkseen irti EU:sta ja neuvotellakseen EU:n kanssa tasavertaisena. Markkinoiden oikeutus sitoutuu jälleen kerran Johnsonin argumentaatiossa siis kansalaisuuden maailmaan hybridinä, tällä kertaa kuitenkin itsenäisyyden kautta. Ollakseen itsenäinen Britannian tulee Johnsonin mukaan olla myös ekonomisesti itsenäinen, ja uskaltaa luottaa siihen, että se pärjää taloudellisesti ilman EU:ta.

Itsenäisyyden mukainen argumentointi kansalaisuuden maailmasta muistuttaa jossain määrin kodin maailmaa. Siinä tärkeää on tuttu yhteisö ja isänmaallisuus, jolloin Britannian tulisi nojata itsenäisyyteensä eikä EU:n vieraisiin hierarkioihin. Katson itsenäisyyden kuitenkin tässä tapauksessa edustavan kansalaisuuden maailman yhtä aspektia, sillä demokraattinen päätöksenteko ja näin itsenäisyys toteutuu Johnsonin mukaan eroamalla EU:sta, jolloin se on hänen mukaansa paras tapa tehdä päätöksiä. Painotuksesta riippuen oikeutuksen voisi tulkita kodin maailman oikeutukseksi, mutta kyseessä ollessa juuri yhteisiä asioita ja päätöksentekoa korostava näkökulma, näen Johnsonin argumentoivan kansalaisuuden maailmasta.

Kokonaisuutena Johnson siis pyrkii yksinkertaistamaan viestiään haastaessaan hallitusta parlamentaarikon roolissa. Johnson ei enää vetoa kolmeen erilaiseen kansalaisuuden maailman aspektiin, vaan korostaa huomattavasti niistä ensimmäistä, jossa

Brexit nähdään kansan tahtona. Tämän hän näkee suvereniteetin ehtona, ja sitookin markkinoiden maailman oikeutukset pitkälti sen mukaiseksi; itsenäinen Britannia pärjää hänen mukaansa taloudellisesti erinomaisesti, ja itsenäisyys vaatii kansan tahdon kunnioitusta. Itsenäisyyden korostamisen voi nähdä jokseenkin samankaltaisena kodin maailman oikeutuksen kanssa, ja kansan tahdon korostamisen taas maineen maailman oikeuttamisena. Pelkistän sen kuitenkin kansalaisuuden maailman eri aspekteiksi, sillä niissä on lopulta kyse siitä, kuinka demokratiaa tulee Johnsonin mukaan toteuttaa. Parlamentaarikkona Johnsonin mukaan demokratia toteutuu parhaiten kansan tahdon kunnioittamisena. Tässä tapauksessa kansan tahtoa edustaa hänen mukaansa lopulta melko tasainen kansanäänestystulos.

5.3 Johnson pääministerinä 2019-2020

Heinäkuussa 2019 Johnsonin noustua pääministeriksi alkaa parlamentissa syksyn kestävä väittelyiden sarja siitä, millainen Brexit-sopimus Britannian tulisi laatia. Pääministerinä ensimmäisessä Brexitiä koskevassa väittelyssä *"Priorities for Government"* Johnson pyrkii asettamaan niitä linjoja, joiden mukaisesti Brexit-neuvotteluissa hallituksen tulee edetä. Johnson oikeuttaa Brexitiä tutulla oikeutusten hybridillä: hän ottaa mukaan kansalaisuuden, inspiraation ja markkinoiden maailmojen oikeutukset yrittäessään vakuuttaa, että Brexit on Britannialle erinomainen mahdollisuus. Väittely on siitä poikkeuksellinen muuhun aineistoon nähden, että siinä esiintyy paljon inspiraation maailman oikeutuksia. Tämän keinoilla Johnsonin voi nähdä yrittävän luoda positiivista ilmapiiriä hallituksen yhteistyöhön ja tuleviin neuvotteluihin.

Johnson ottaa pääministerinä myös ensimmäistä kertaa mukaan ekologian oikeutuksen. On vaikea sanoa, miksi Johnson tuo ekologian oikeutuksen täysin uutena puheeseensa, mutta kyseessä voi olla esimerkiksi pyrkimys vedota entistä laajempaan yleisöön, jonka huolena ovat ympäristöasiat. Ekologian hän mainitsee pääministerinä silloin tällöin, usein yhdistellen sitä kansalaisuuden ja teollisuuden oikeutuksiin. Johnsonin mukaan Britannialla on mahdollisuus EU:sta irrottautuneena toteuttaa parempia säädöksiä ja lakeja, jotka turvaavat ympäristön suojelun ja eläinten oikeudet. Tämän hän näkee noudattavan kansan tahtoa. Myös teollisuuden maailma tulee tässä argumentissa esiin siten, että Johnson uskoo Britannian pystyvän säätelemään lakejaan tehokkaammin ilman EU:ta.

Teollisuuden maailma nousee esiin kuitenkin huomattavasti useammin toisella tapaa. Johnson alkaa vaatia Brexitin toteutumista mahdollisimman rivakasti. Johnson siirtyy jäsentämään Brexitiä kiireen kautta, jonka voi nähdä edustavan teollisuuden maailmaa, onhan Brexit hänen mukaansa saatava toteen mahdollisimman tehokkaasti. Johnson alleviivaa tämän tehokkuuden tärkeyttä. Hänen näkökulmastaan Britannia on velloneut välitilassa liian pitkään, ja sen on aika mennä kohti Brexitiä, koitui siitä

hyvä sopimus EU:n kanssa tai ei. Tämän hän yhdistää vahvasti ja usein kansalaisuuden maailmaan. Johnson näkee Brexitin kansan tahtona, ja tämän retoriikan mukainen kansa haluaa Brexitin toteen mahdollisimman nopeasti. Toisaalta tehokkuus yhdistyy myös markkinoiden maailmaan, sillä jokainen hukattu päivä ennen Brexitin toteutumista maksaa Johnsonin mukaan Britannialle rahaa.

Teollisuuden maailman ja kansalaisuuden maailman hybridi esiintyy Johnsonin puheessa läpi aineiston syksyn 2019 ajalta. Erityisen hyvin se tulee esiin väittelyssä *Prime Minister's Update*, jossa Johnson argumentoi kansalaisuuden maailmasta yhteensä 35 kertaa. Näistä kansalaisuuden oikeutuksista lähes kaikki tulevat siitä näkökulmasta, että Brexit on kansan tahto ja siksi saatava toteen. Muutaman kerran hän väläyttää muita aiemmin lueteltuja kansalaisuuden maailman aspekteja, joissa hän näkee Brexitin yhdistävän Britanniaa ja Britannian osana globaalia yhteisöä, mutta valtaosa keskittyy Brexitiin kansan tahtona. Hän tukee tätä näkemystä teollisuuden maailman oikeutuksella 11 kertaa vedoten siihen, että kansa on saanut odottaa tarpeeksi, ja Brexit tulee toteuttaa nopeasti ja tehokkaasti.

“As I commend this statement to the House, I say it is time to get Brexit done. Get Brexit done, so we respect the referendum. Get Brexit done, so we can move on to deal with the people's priorities – the NHS, the cost of living. Let's get Brexit done so we can start to reunite this country after the divisions of the referendum, rather than having another one. It is time for this Parliament finally to take responsibility for its decisions. We decided to call that referendum. We promised time and again to respect it. I think the people of this country have had enough of it. This Parliament must either stand aside and let this Government get Brexit done, or bring a vote of confidence and finally face the day of reckoning with the voters.” (Boris Johnson, Prime Minister's Update 25.9.2019).

Johnson käyttää kansalaisuuden maailmaa siis melko samalla tavalla kuin parlamentaarikkona, eli korostaen sitä, että Brexit tapahtuu kansan mandaatilla. Hän kuitenkin on lisännyt tähän uuden kerroksen yhdistämällä sen teollisuuden maailmaan. Johnson argumentoi näin kansalaisuuden maailmasta demokraattisia instituutioita vastaan. Sitaatissa Johnson vaatii Brexitin toteutuvaksi mahdollisimman nopeasti, jotta kansan tahtoa kunnioitettaisiin. Johnson näkee, että kansa on saanut tarpeekseen, ja vaatii parlamenttia toimimaan kanssaan yhteistyössä. Tyypillinen argumentti kulkee sitaatin tapaan Johnsonilla siten, että hän kertoo Brexitin olevan kansan tahto, jolloin sen avulla voi sivuuttaa tai jopa estää muut demokraattisen päätöksenteon välineet, kuten mahdollisen uuden kansanäänestyksen tai vaikkapa parlamentin sisäisen neuvottelun siitä, minkälainen Brexit tulisi toteuttaa. Kansalaisuuden oikeutuksen yhdistyessä teollisuuden oikeutukseen kansan tahto on saatava toteen nopeasti ja tehokkaasti, eikä hitaasti pohdiskellen käyttäen institutionaalistuneempia demokraattisia

keinoja. Tällä yhdistelmällä on yhteneväisyyksiä näkemyksiin Johnsonista populistina, joka käyttää kansan valtaa diskursiivisena strategiana (Wellings 2020).

5.3.1 Johnson vastaan parlamentti

Johnson on jo ulkoministerinä väläytellyt harvaksen epäuskoaan institutionaaliseen demokratiaan, ainakin silloin kun se toimii hänen näkemyksiään vastaan, mutta pääministerinä Johnson näyttää tämän näkemyksen selkeästi. Tässä voi nähdä yhtymäkohtia Clarcken (2020) näkemyksiin Johnsonista autoritäärisenä populistina. Parhaiten tämä tulee esiin Johnsonin yrityksessä jädäyttää parlamentin toiminta, jota käsiteltiin aiemmin luvussa 3.1. Yrityksen epäonnistuttua Johnsonin välien parlamentin kanssa voi nähdä selvästi viilenneen. Tästä huolimatta Johnson jatkaa yhdistellen kansalaisuuden, teollisuuden ja markkinoiden maailmojen oikeutuksia – hän jäsentää Brexitiä kiireisenä, kansan tahtona, sekä mahdollisuutena Britannialle luoda parempia kauppasopimuksia tulevaisuudessa.

Syyskuun 2019 3.-4. päivinä järjestetyissä parlamentin keskusteluissa Johnson hyökkää avoimesti parlamenttia ja etenkin oppositiota vastaan, näiden vaatiessa lakia, joka estäisi no-deal Brexitin syntymisen. Tämän argumentaation voi tulkita hyökkäyksenä institutionaalista demokraattista päätöksentekoa vastaan kansan tahdon näkökulmasta. Johnson vaatii kansan tahdon toteutumista, joka hänen mukaansa edelleen ylittää kaikki muut demokratian tavat. Tämän kansalaisuuden toteutumisen vaatiminen näkyy aineistossa kansalaisuuden maailman huomattavana määrällisenä kasvuna. Johnson kuitenkin alkaa vaatia uusia parlamenttivaaleja – hänen mielestään tämänhetkinen parlamentti ei ole kykenevä toteuttamaan Brexitiä kansan tahdon mukaisesti.

Hän syyttää parlamenttia Brexit-neuvotteluiden hidastamisesta ja hyvän sopimuksen laatimisen estämisestä. Tässä hankalassa tilanteessa Johnson argumentoi vahvasti parlamenttia vastaan ja toisaalta yrittää sitä ajoittain miellyttää, voi Johnsonin argumentaatiota kuvailla vähintäänkin arvoitukselliseksi. Johnson vaatii oikeutta uhkailla EU:ta no-deal Brexitillä, väittäen, että se on paras tapa neuvotella mahdollisimman hyvä Brexit-sopimus. Toisaalta Johnson vaatii, että Britannian on erottava 31. lokakuuta mennessä, syntyi sopimusta tai ei, mikä tarkoittaisi mahdollisesti no-deal Brexitiä. Kolmanneksi hän vaatii optiota no-deal Brexitille, sillä se on hänen mielestään paras tapa välttää no-deal Brexitin synty. Johnsonin argumentaatiossa ei aina ole sisäistä logiikkaa, ja tämä näkyy hänen oikeutuksiensa sekamelskana.

Vaatiessaan uusia parlamenttivaaleja Johnson argumentoi esimerkiksi kodin maailman oikeutuksen kautta. Kun opposition edustajat kyselevät Johnsonilta aikooko hän noudattaa lakia, mikäli parlamentti säätää no-deal Brexitin laittomaksi, Johnson vastaa aina kunnioittavansa Britannian lakeja, parlamentin päätöksiä ja on

valmis toimimaan niiden ehtojen puitteissa, jotka parlamentti asettaa. Tämän voi nähdä traditioiden ja instituution kunnioittamisena, eli kodin maailman argumentaationa, minkä myötä se nousee taulukossa tilastollisesti. Kuitenkin Johnson syyttää parlamenttia epäisänmaalliseksi, ja kertoo, että ei aio noudattaa parlamentin tahtoa ja mennä neuvottelemaan EU-erosta, mikäli no-deal Brexitin mahdollisuus kielletään. Hän haukkuu no-deal Brexitin kieltävää lakiehdotusta nimellä *Surrender Bill*, vapaasti suomennettuna antautumislaki. Tilastollisesti kodin maailman oikeutuksen kasvua siis tapahtuu, mutta tarkemmalla analyysillä tämä näyttäytyy melko ristiriitaisena, sillä Johnson kertoo, ettei aio lopulta pitää lupauksiaan.

Johnsonin argumentit ja niiden oikeutukset muuttuvat siis keskenään risteäviksi. Hän saattaa saman väittelyn aikana kertoa noudattavansa aina lakia (kodin maailma), mutta jo seuraavassa puheenvuorossa hän kertoo, ettei aio toimia lain mukaisesti, vaan mieluummin eroaa. Toisaalta Johnson haluaa no-deal Brexitin mahdollisuuden toteuttaakseen Brexitin mahdollisimman nopeasti (teollisuuden maailma), mutta toisaalta väittää tämän olevan neuvottelutaktiikka no-deal Brexitin välttämiseksi. Johnsonin puhuessa itsensä kanssa ristiin hänen puheensa vilisee kodin, markkinoiden, teollisuuden ja kansalaisuuden maailman oikeutuksia. Oikeutukset eivät siis sinänsä vaihdu, vain kodin maailma tulee aiempien oikeutusten rinnalle.

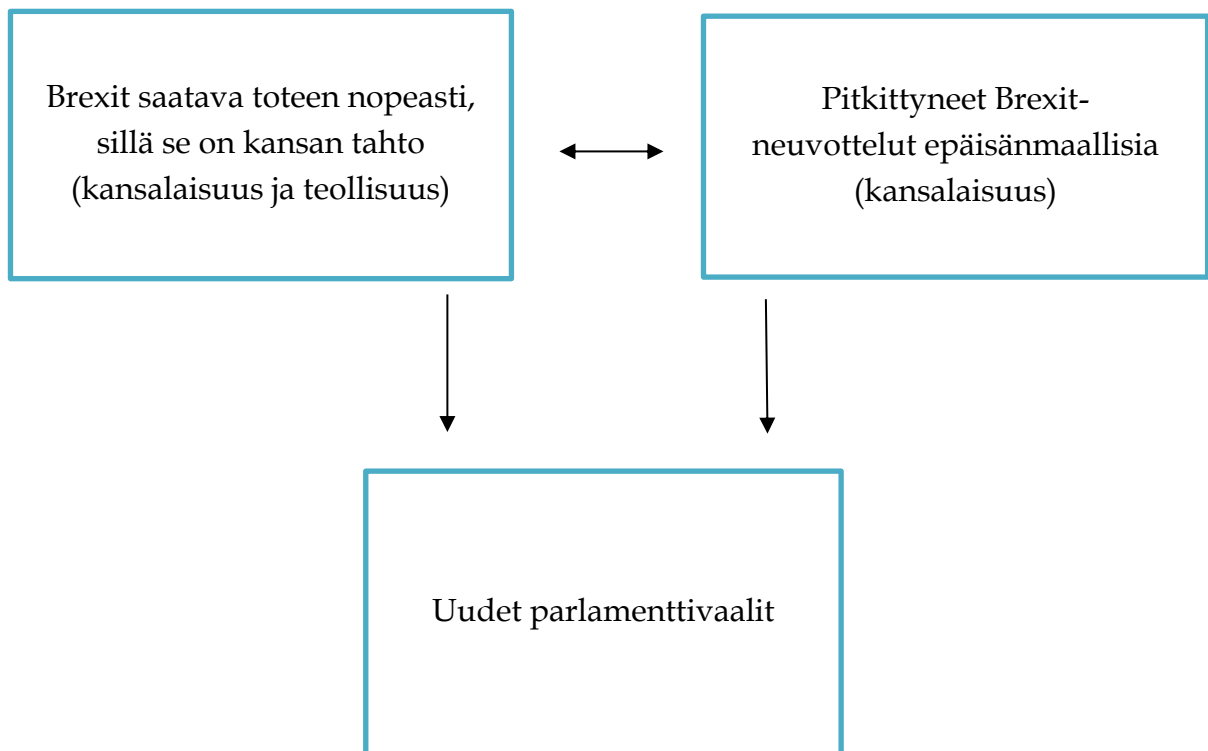
Puheen ja oikeutusten ristiriitaisuuden selittämiseksi on otettava huomioon poliittinen konteksti. Johnson on siirtynyt hallituksen johtoon, jota johti häntä aiemmin Theresa May. Hän ei ole siis koonnut hallitusta ja se ei näin ole hänen poliittisten linjojensa mukainen. Johnson joutuu perustelemaan jokaisen näkemyksensä parlamentille, ja silti hän ei voi olla varma tukeeko edes hänen oma hallituksensa häntä. Johnson siis päätyy lupailemaan monenlaisia asioita edistääkseen hänelle tärkeintä päämäärää, eli mahdollisimman pikaista Brexitiä. Johnson käyttää monipuolisia ja toistensa kanssa risteäviä argumentteja eri oikeutuksista käsin oletettavasti saadakseen eripuraisen parlamentin puolelleen. Hän siis yrittää yhdistää parlamentin asiansa taakse. Johnson toivoo pystyvänsä vakuuttamaan parlamentin siitä, että hän toimii Britannian etujen mukaisesti, mutta sen sijaan ajautuu pitkällisiin konflikteihin parlamentin kanssa.

Johnsonin vastustuksesta huolimatta parlamentti päätyy säätämään lain 9. syyskuuta 2019, joka kieltää no-deal Brexitin mahdollisuuden määrittelemällä, että Brexitin on tapahduttava EU:n lakien mukaisesti, ja asettaa Brexitin alustavaksi päivämääräksi 31. lokakuuta, kuitenkin mahdollisuudella sen pitkittämiseksi (The National Archives 2019). Laki kulkee nimellä *Benn Act*, Johnsonin retoriikan mukaisesti taas *Surrender Act* (vrt. aiemmin *Surrender Bill*). Johnson kertoo, ettei itse ei aio mennä neuvottelemaan Brexitiä näillä ehdoilla ja alkaa yhä enemmän vaatia uusia vaaleja uuden parlamentin kokoamiseksi, Johnson alkaa puheissaan kampanjoida uusia vaaleja varten. Hänen mukaansa kansan tahto ei voi toteutua nykyisen parlamentin säätäessä

lakeja, jotka estävät no-deal Brexitin. Hän syyttää parlamentin toimintaa epädemokraattiseksi, ja väittää itse olevansa demokratian asialla.

"The surrender Bill – the surrender Act – has now passed. It has gained Royal Assent. He [oppositiojohtaja Jeremy Corbyn] has done his level best to wreck this country's chances of a successful negotiation. By his own logic, he must now back an election, so I am re-tabling the motion for an early general election. I do not want one, and I hoped this step would be unnecessary, yet I have accepted the reality that an election is the only way to break the deadlock in the House and to serve the national interest by giving whoever is Prime Minister the strongest possible mandate to negotiate for our country at next month's European Council." (Johnson, Early Parliamentary General Election (No. 2) 9.9.2019).

Johnson löytää yhä uusia keinoja perustella uusien parlamenttivaalien järjestämistä. Hänen mukaansa parlamentti toimii opposition, ei Johnsonin hallituksen linjojen mukaisesti, ja vaatiikin uusia vaaleja, jotta linjat selkeytyisivät. Tämän hän pukee sitaatin esittämällä tavalla välttämättömyydeksi – Johnson kertoo, ettei itse edes haluaisi vaaleja, mutta on pakotettu vaatimaan niitä tilanteen purkamiseksi. Hänen mukaansa parlamentin tulisi olla pääministerin linjan mukainen. Hän argumentoi vahvasti kansalaisuuden ja teollisuuden oikeutuksilla, joiden mukaan demokraattinen päätöksenteko ei voi tapahtua tarpeeksi tehokkaasti, jos parlamenttivaaleja ei järjestetä. Johnson näkee parlamentin saapuneen umpikujaan, johon jääminen ei ole hänen mukaansa Britannian kansallisen hyödyn mukaista ja menestyksekkäiden Brexit- neuvottelujen esteenä.

Kuvio 3 Johnsonin oikeutukset argumentaatiossa, jolla hän perustelee uusia parlamenttivaaleja.

Johnson siis jatkaa aiemmin esitellyillä oikeutusten maailmoilla, yhdistellen pääasiassa kansalaisuuden, teollisuuden, markkinoiden maailmoja, silloin tällöin sisällyttäen mukaan inspiraation, ekologian ja kodin maailmoja. Näin hän hyökkää parlamentin ja opposition kansalaisuuden maailmoja vastaan, joihin sisältyy argumentointi uuden kansanäänestyksen tai Brexit-neuvotteluiden pitkittämisen puolesta. Määrällisesti kansalaisuuden maailma on ehdottomasti keskiössä. Johnson argumentoi sen kautta pääministerinä yhteensä 180 kertaa, yhdistellen siihen teollisuuden ja markkinoiden maailmoja. Teollisuuden ja markkinoiden maailmat tulevat aineistossa esiin myös itsenäisinä, mutta usein taustalla on ainakin implisiittinen ajatus siitä, että ne pohjautuvat kansalaisuuden maailmaan, jossa Brexit on kansan tahto.

Näin keskusteluita dominoivat pitkälti erilaiset kansalaisuuden maailmojen aspektit. Johnsonin argumentoidessa kansan päätösvallan puolesta institutionaalisia demokratian keinoja vastaan hän kuitenkin ottaa esiin ratkaisuvaihtoehdon: edellä mainitun ajatuksen uusista parlamenttivaaleista. Tässä hänen voi nähdä kurkottavan kohti institutionaalisen demokratian keinoja. Johnsonin ajautuessa umpikujaan eripuraisen parlamentin kanssa hän näkee, ettei ole muuta vaihtoehtoa kuin järjestää uudet vaalit, jotta hänen pääasiallinen tavoitteensa, eli Brexit, toteutuisi. Eri demokratian

keinoista Johnsonin siis valikoi hänen poliittisia päämääriään tukevan keinon, ja kampanjoi sen puolesta. Oikeuttamisteorian valossa tämän voi nähdä kansalaisuuden maailman oikeutuksilla tapahtuvana argumentaationa.

“I think it is incumbent on all of us to get this thing [Brexit] done and get it over the line, and I think that that is what the overwhelming majority of our electorate want us to do. Whether they voted leave or remain, people want us now to speak up for democracy.” (Johnson, Brexit Negotiations 3.10.2019).

Johnson jatkaa parlamentin toiminnan ja Brexit-neuvottelun kyseenalaistamista siitä näkökulmasta, että riippumatta äänestivätkö ihmiset Brexitin puolesta tai sitä vastaan, he haluavat nähdä pitkittyneen Brexitin toteutuvan. Tämän voi nähdä mukailevan Johnsonin aiempaa kansalaisuuden maailman aspektia, jossa Johnson näki Brexitin kansaa yhdistävänä tekijänä. Samalla se luo yhteneväisyyttä näkemyksen kanssa, jossa uusien parlamenttivaalien toteutuminen on välttämätöntä. Johnsonin näkökulmasta myös Brexitin pikainen toteutuminen on välttämättömyys. Johnson yrittää näillä oikeutusten yhdistelemisellä aiheuttaa mahdollisimman paljon painetta parlamentille, jonka itsensä tulee äänestää siitä, järjestetäänkö uudet parlamenttivaalit vai ei.

5.3.2 Parlamenttivaalien jälkeen

Johnsonin onnistuu voittaa parlamenttivaalit historiallisella marginaalilla. Hänen argumentaationsa ja oikeutustensa voi nähdä kantavan hedelmää, sillä nyt Johnsonilla on parlamentin enemmistö ja varma asema pääministerinä, joka voi viedä Brexitin maaliin. Jo alkuvuonna 2020 parlamenttivaalien jälkeen maininnat Brexitistä väittelyissä vähenevät huomattavasti. Aihe esiintyy yhä useissa väittelyissä, mutta aihetta lähinnä sivutaan. Tämä johtunee pitkälti siitä, että Johnsonin konservatiivipuolueen voitettua parlamenttivaalit selkeästi, vallitsee hallituksessa ja parlamentissa konsensus siitä, kuinka Brexit tullaan toteuttamaan. Parlamentti, ja käytännössä siis oppositio, haastaa yhä jonkin verran Johnsonia Brexitistä ja Brexit-sopimuksesta, mutta aiheesta keskustellaan huomattavasti vähemmän kuin aiempina vuosina. Brexit esiintyy siis yhä useissa väittelyissä, mutta määrällisesti maininnat vähenevät huomattavasti.

Johnson itsekin suosii vähäistä keskustelua Brexitistä. Alkuvuoden keskusteluissa hän tuo Brexitin esiin vain muutaman kerran, painottaakseen edeltävien vuosien tavoin kansalaisuuden, markkinoiden ja teollisuuden maailman yhdistelmiä, joissa argumentoidaan Brexitin olleen kansan tahto, taloudelle hyväksi ja toteutettava

pikaisesti. Uusi päivämäärä Brexit-sopimukselle on tammikuun 31., ja ennen tätä Brexitiä pitkälti vain sivutaan muutamaan otteeseen.

Brexit-sopimuksen toteuduttua tammikuussa 2020 linja ei sinänsä muutu paljoakaan, mutta teollisuuden maailman oikeutus, jossa Brexitiä jäsennetään pikaisesti toteutettavana asiana, putoaa luonnollisesti argumentoinnista pois, onhan Brexit-sopimus syntynyt. Sen sijaan toinen teollisuuden maailman oikeutus, jossa Britannian nähdään pystyvän luomaan parempia säädöksiä irrallaan EU:sta, säilyy argumentoinnissa. Johnson kuitenkin tuo eksplisiittisesti esiin sen, että keskustelu Brexitistä on suurelta osin ohi.

“I do not think that a lot of people in this country want to see the Brexit argument reopened. They want to see it settled, they want to see it done, and that is what this Government intend to do.” (Boris Johnson, Engagements 13.5.2020).

Johnson argumentoi pitkälti kansalaisuuden maailmasta painottaen sitä, että Brexit oli ja on kansan tahto, ja sen uudelleen saattaminen kiistanalaiseksi olisi epädemokraattista. Tämä kyseinen kansalaisuuden maailmaan vetoamisen tapa, Brexitin näkeminen kansan tahtona, on yleisin ja tasaisimmin esiintyvä oikeutus, jota Johnson tuo puheessaan esille. Se on yleisin oikeastaan läpi aineiston, mutta erityisen hyvin se tulee esille, kun muita kansalaisuuden maailmojen aspekteja on vähemmän.

Johnson argumentoi myös paljon markkinoiden maailmasta. Kansalaisuuden ja markkinoiden maailmojen ollessa yleisimpiä oikeutuksia hänen puheessaan, voi oikeutuksissa nähdä samankaltaisuutta aiempaan, institutionaaliseen Johnsoniin. Johnson argumentoi Brexit-sopimuksen jälkeen pitkälti samalla tavalla kuin ollessaan ulkoministerinä – vedoten kansalaisuuden, markkinoiden, teollisuuden, inspiraation, maineen ja uutena ekologian maailmoihin. Johnson siis palaa pitkälti samanlaiseen argumentaatioon kuin ollessaan aiemmin instituution edustaja. Aiemmin ulkoministerinä hän käytti hyvin samankaltaisia oikeutuksia, ainoastaan sillä poikkeuksella, että ekologian maailma on tullut mukaan argumentaatioon.

Brexit-puheen väheneminen selittyy myös osin sillä, että globaalisti iskenyt koronapandemia vie siltä keskustelutilaa. Johnson vastaileekin pitkälti muihin aiheisiin liittyviin kysymyksiin, joihin hän silloin tällöin tuo mukaan Brexitin. Toisaalta myös vastaväittelijät ja kanssakeskustelijat saattavat viitata Brexitiin, jolloin Johnson vastaa usein aiemmin luetelluilla tutuilla oikeutuksilla. Vuonna 2020 Brexit oli siis vähemmän pinnalla kuin aiemmin aineistossa, mutta tuli silti aiheena esiin tasaisesti läpi vuoden.

Poikkeuksen tähän tuo aineiston viimeinen keskustelu, jossa käydään läpi Britannian ja EU:n välisiä suhteita Brexit-sopimuksen voimaan astumisen jälkeen. Keskustelu on aivan vuoden 2020 lopulta, ja siinä ei keskustella juurikaan muusta, kuin

pian voimaan astuvasta Brexit-sopimuksesta. Toisaalta se poikkeaa muusta keskustelusta vain määrällisesti, sillä se jatkaa aiemmin asetettua oikeutusten linjaa, jossa niitä esiintyy monipuolisesti. Eniten esiintyy kuitenkin kansalaisuuden maailmaa, johon yhdistellään ennen kaikkea markkinoiden ja teollisuuden maailmoja. Mainittavan arvoista on erityisesti se tapa, jolla Johnson yhdistää kansalaisuuden maailmoja, ja jälleen kerran käyttää niitä EU:ta vastaan:

“We have much to gain from the healthy stimulus of competition, and the Bill therefore demonstrates how Britain can be at once European and sovereign. -- Let me also pay tribute to President Ursula von der Leyen, Michel Barnier and all our European friends for their pragmatism and foresight, and their understanding that it is profoundly in the interests of the EU to live alongside a prosperous, contented and sovereign United Kingdom. The House understands the significance of the fact that this agreement is not EU law, but international law, so there is no direct effect – EU law will no longer have any special status in the UK.” (Johnson, European Union (Future Relationship) Bill 30.12.2020).

Sitaatissa Johnson julistaa lain tekevän Britanniaa Eurooppalaisen ja itsenäisen samaan aikaan, kuitenkin painottaen sitä, että EU:lla ei tule olemaan Britannian kansainvälisissä suhteissa mitään erityistä asemaa. Näin Johnson korostaa kahta kansalaisuuden maailman aspektia: itsenäistä Britanniaa, joka ei ole riippuvainen EU:sta, sekä globaalia Britanniaa, joka on osa kansainvälistä yhteisöä. Näillä hän argumentoi EU:ta vastaan, jonka hän näkee Britanniaa hidastavana ja sen menestymistä estävänä yhteisönä. Johnson kuitenkin myös kehuu ”eurooppalaisia ystäviään”, joiden kanssa hän pystyi luomaan Brexit-sopimuksen, jossa Britannia ja EU voivat elää rinta rinnan.

Huomionarvoista kyseisessä väittelyssä on myös se, että Johnson on luopunut siinä kansalaisuuden maailman oikeutuksesta, jossa vedotaan Brexitiin kansan tahdona. Johnson jäsentää Brexitiä siis pitkälti vain suvereniteetin ja vapauden osoitukseksi, mutta ei erikseen korosta sen olleen juuri kansan mandaatilla tehty. Kyseessä on kuitenkin vain yksi väittely, joten on vaikea sanoa, luopuuko Johnson kansan tahdon, eli populaarin kansalaisuuden oikeutuksesta, vai onko kyse vain poikkeuksesta. Pelkästä suvereniteetista puhuminen kansan tahdon sijasta kielii kuitenkin mahdollisesti siitä, ettei Johnson enää aja vastakkainasettelua kansan ja instituution välillä, sillä onhan kyseinen instituutio, eli hallitus ja parlamentti hänen johdossaan.

Johnson siis aloittaa pääministerinä pitkälti siitä, mihin parlamentaarikkona jäi: korostamalla Brexitiä kansan tahdona. Tähän hän kuitenkin ottaa mukaan teollisuuden oikeutuksen vahvistamaan viestiään, jolloin kansan tahto Brexitin toteutumisesta on saatava aikaan nopeasti ja tehokkaasti. Vaikka hän on pääministerinä hallituksen johdossa, on parlamentti hänen kanssaan eripurainen. Johnson päätyy osittain haastamaan, osittain sovittelemaan parlamentin linjan kanssa, ja hänen puheensa ja oikeu-

tuksensa saattavat olla ristiriidassa keskenään. Kuitenkin pohjalla lepää kansalaisuuden ja teollisuuden oikeutuksen yhdistelmä. Parlamenttivaalien jälkeen Johnsonin oikeudet muuttuvat, ja hän edustaa avoimemmin instituutiota. Johnsonin ei enää tarvitse yhtä paljon selitellä näkemyksiään parlamentille, sillä se on hänen kanssaan melko paljon samoilla linjoilla. Johnsonia kuitenkin haastetaan jonkin verran parlamentista käsin, mihin hän vastaa pitkälti kertomalla Brexitin olevan kansan tahto, teollisuuden oikeutuksen tippuessa pois. Viimeisessä väittelyssä hän luopuu myös kansan tahdon korostamisesta, ja jäsentää Britanniaa pitkälti itsenäisenä, mutta kansainvälisenä valtiona, jolle EU:lla ei ole erityisasemaa kansainvälisissä suhteissa. Kansalaisuuden oikeutus siis pysyy, mutta aspektien painotus vaihtuu.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkielman tarkoituksena oli käsitellä Brexit-keskustelussa esiintyviä oikeutuksia Boris Johnsonin puheessa Britannian parlamentin väittelyissä ja sitä, miten Johnsonin puhe ja sen oikeutukset muuttuvat hänen poliittisen roolinsa vaihtuessa. Teoreettisena viitekehyksenä toimi Johnsonista ja Brexitistä aiemmin toteutettu tutkimus, ja metodina oikeuttamisteoriasta johdettu julkisen oikeuttamisen analyysi, jonka avulla analysoin Johnsonin puhetta. Aineisto koostui Johnsonin puheenvuoroista Britannian parlamentin väittelyissä ajalta 30.7.2016-31.12.2020, jolloin Johnson ehti toimia ulkoministerinä, riviparlamentaarikkona ja lopulta pääministerinä.

Kokonaisuutena tilastollisesti Johnsonin puheessa korostui erityisesti kansalaisuuden maailman oikeutus, sekä markkinoiden ja teollisuuden maailmojen oikeutukset. Kansalaisuuden maailman oikeutus oli merkittävin halki aineiston, siinä missä teollisuuden maailma korostui Johnsonin ollessa pääministeri. Markkinoiden maailman oikeutus niin ikään oli merkittävä läpi aineiston.

Ulkoministerinä Johnsonin oikeutukset painottuvat kansalaisuuden ja markkinoiden maailmoihin. Kansalaisuuden maailmasta on löydettävissä kolme erilaista aspektia, joilla Johnson oikeuttaa näkemyksiään: Brexit kansan tahtona, Brexit kansaa ja parlamenttia yhdistävänä ilmiönä sekä Brexit kansainvälistymistä edistävänä ilmiönä, jolloin se yhdistyy markkinoiden oikeutukseen kansainvälisten sopimusten kautta. Johnson ulkoministerinä korostaa itseään osana hallitusta ja näin instituutiota, vedoten samalla kodin maailman oikeutuksiin. Ulkoministerinä Johnson ei korosta itseään Brexit-keskustelussa, vaan toimii Theresa Mayn hallituksen liittolaisena.

Parlamentaarikkona Johnson ottaa askeleen populistisempaan suuntaan pelkistäessään oikeutuksiaan. Johnson avaa ensin laajalla oikeutusten yhdistelmällä omaa linjaansa Brexitin suhteen, minkä jälkeen hän siirtyy korostamaan Brexitiä kansan tahtona. Edelleen Johnsonin puheessa korostuvat kansalaisuuden ja markkinoiden oikeutukset, kuitenkin niin, että Johnson ei enää samalla tavoin sido niitä toisiinsa, vaan esittää niitä erillisinä. Erottuaan ulkoministerin virasta Johnson alkaa haastamaan hallituksen linjaa vedoten kansan tahtoon, ja argumentoi kyseisen kansalaisuuden maailman aspektin näkökulmasta, että hallitus ja parlamentti eivät toimi demokraattisesti sivuuttaessaan kansan tahdon. Johnson pelkistää ulosantiaan ja tekee siitä kriittistä hallituksen linjaa kohtaan, minkä avulla hän lopulta nousee konservatiivien johtoon ja näin siis pääministeriksi. Oikeutusten pelkistämisen voi nähdä toimivana strategiana, ja kansan tahtoon vetoaminen vauhdittaa hänen nousuaan poliittisella uralla.

Pääministerinä Johnson jatkaa melko samalla linjalla, vedoten Brexitiin kansan tahtona. Tähän kansalaisuuden oikeutukseen hän kuitenkin ottaa mukaan uutena painotuksena teollisuuden oikeutuksen, jolla hän korostaa, että kansan tahto on saatava toteen nopeasti ja tehokkaasti. Johnson korostaa siis yhä pelkistettyä kansalaisuuden

maailman aspektia kansan tahdosta, ottaen mukaan teollisuuden maailman hybridi-oikeutukseen. Markkinoiden oikeutus korostuu yhä, sitoutuen jälleen kansalaisuuden oikeutuksiin. Johnsonin puheessa esiintyy uutena ekologian oikeutus, jolla hän kenties liehittää uutta yleisöä, ovathan ympäristöasiat lähellä monen äänestäjän sydäntä. Johnson kuitenkin ajautuu eripuraan parlamentin kanssa, jolloin hänen oikeutuksensa muuttuvat keskenään ristiriitaisiksi, hänen yrittäessään vuoroin haastaa ja miellyttää parlamenttia. Johnsonin paineistus kansalaisuuden ja teollisuuden oikeutusten hybridistä kantaa lopulta hedelmää; järjestetään uudet parlamenttivaalit, jotka hän voittaa selkeästi. Tämän jälkeen Brexit-keskustelu vähenee, ja Johnson itsekin pyrkii tuomaan aihetta yhä vähemmän esille. Johnson kuitenkin yhä alleviivaa Brexitiä kansan tahtona, tiputtaen kuitenkin teollisuuden oikeutuksen pois. Lopulta viimeisessä väittelyssä hän vetoaa pitkälti kansalaisuuden maailman aspekteihin, joissa korostuu itsenäinen ja toisaalta kansainvälinen Britannia. Johnson on palannut pääministerinä osaksi instituutiota, eikä hänen tarvitse enää populistiseen tyyliin haastaa tai pelkistää ulosantiaan. Sekä konservatiivien puheenjohtajavaalin, että parlamenttivaalin voittaneena hän puhuu sovittelevammin, jolloin hänen puheenvuoroissaan on tilaa myös moninaisimmille oikeutuksille.

6.1 Kansalaisuuden maailma keskiössä

Analyysin perusteella keskeisin oikeuttamisen maailma Johnsonin puheessa on selkeästi kansalaisuuden maailma. Se on Johnsonin puheessa yleisimmin esiintyvä oikeutus ja esiintyy muita useammin itsenäisenä oikeutuksena ilman muiden oikeutuksien yhdistelmiä. Luhtakallio ja Ylä-Anttila (2011, 46) pohtivatkin, onko kansalaisuuden maailma eräänlainen ”superkategoria”, sillä juuri sen avulla usein vedotaan yhteiseen hyvään. Näin näyttää tämän tutkielman valossa olevan, ainakin Brexit-keskustelun kontekstissa.

Johnsonin argumentaatiossa näyttäytyy useita erilaisia kansalaisuuden maailmojen aspekteja, joiden näkökulmasta hänen mielestään Britannian tulisi toteuttaa Brexit. Puheesta voi erotella kolme erilaista kansalaisuutta, jotka ovat toisistaan erillisiä: 1) Britannian kansalaisuus, 2) EU:n kansalaisuus ja 3) maailmankansalaisuus. Näistä ehdottomasti tärkein Johnsonin on puheessa Britannian kansalaisuus ja sen suvereniteetti. Tämän avulla pyrkii argumentoimaan kansalaisuuden maailmasta, että suvereniteetin toteutumiseksi täysin on erottava EU:sta. Kolmas kansalaisuuden aspekti nousee tukemaan ensimmäistä sen kritiikissä EU:ta vastaan: ollakseen osa globaalia yhteisöä, eli maailmankansalainen, on Britannian murtauduttava ulos EU:sta, joka estää globaalia yhteistyötä.

Britannian kansalaisuus on keskeinen myös siksi, että siinä esiintyy eniten erilaisia argumentteja, jotka kumpuavat kansalaisuuden maailman oikeutuksista. Keskeinen, ja läpi aineiston yleisin aspekti on, että Brexit on Britannian kansan yhteinen tahto. Tähän yhteiseen tahtoon vedoten hän pyrkii toteuttamaan ja vauhdittamaan Brexitiä, käyttäen sitä myös argumenttina muita päätöksenteon välineitä vastaan. Usein tähän hän yhdistää esimerkiksi pääministerinä teollisuuden maailman oikeutusta, perustellen Brexitin nopeaa aikaansaamista ja no-deal Brexitiä kansan yhteisen tahdon toteutumisen kiireellisyyden näkökulmasta. Näin kansalaisuuden maailman rooli korostuu, sillä sen esiintyessä eniten itsenäisenä muut oikeutukset esiintyvät usein hybridi-oikeutuksena kansalaisuuden oikeutuksen kanssa.

Toisaalta Johnson perustelee Brexitiä myös brittejä yhdistävänä ilmiönä. Hänen mukaansa se yhdistää sekä Britannian kansaa ja parlamenttia. Tämä tapahtuu monella tapaa: toisaalta Brexit on kansan *yhteinen* tahto, ja toisaalta nekin, jotka äänestivät Brexitiä vastaan, haluavat Johnsonin mukaan nähdä sen toteutuvan nopeasti, jotta Britannian politiikassa voitaisiin toteutumisen jälkeen keskittyä muihin asioihin. Samaa logiikkaa Johnson soveltaa siihen, että Brexit yhdistää parlamenttia, sillä näin se pyrkii sopimusta neuvottelemalla takaamaan Britannialle mahdollisimman hyvää yhteistä tulevaisuutta. Tästä parlamenttia yhdistävästä argumentista hän kuitenkin pitkälti myöhemmin pääministerinä luopuu hyökätessään oppositiota vastaan juuri Brexit-neuvotteluihin liittyvissä erimielisyyksissä.

Johnson vetoaa Britannian kansalaisuuden maailman oikeutukseen myös juuri argumentoidessaan oppositiota ja yleisesti institutionaalista demokraattista päätöksentekoa vastaan. Tämä näkyy eritoten niissä rooleissa ja poliittisissa kiistoissa, joissa hän haastaa vallitsevaa instituutiota. Ensimmäisen kerran tämä näkyy aineistossa Johnsonin ollessa parlamentaarikko ja hänen tästä asemasta haastaessaan Theresa Mayn hallitusta, myöhemmin taas pääministerinä, kun Johnson väittelee parlamentin kanssa Brexit-sopimuksesta. Näin Britannian kansalaisuuden maailman oikeutuksen kautta Johnson ei hyökkää pelkästään sen ulkopuolella olevaa EU:n kansalaisuutta vastaan, vaan myös Britannian politiikan sisäisiä instituutioita vastaan.

Johnsonin ollessa osa instituutiota Britannian kansalaisuuteen vetoavat oikeutukset eivät korostu, vaan ne ovat rinta rinnan maailmankansalaisuuden oikeutuksien kanssa. Ulkoministerinä tämä näkyy Johnsonin ollessa vielä verrattain passiivinen argumentoija Brexitin suhteen – hän mukailee Mayn hallituksen linjaa ja kertoo uskovan tämän kykyihin Brexit-neuvotteluissa. Myöhemmin pääministerinä parlamenttivaalien jälkeen Johnsonin taas ei tarvitse haastaa parlamenttia, ja kansalaisuuden maailmojen oikeutukset ovat niin ikään samankaltaisia kuin ulkoministerinä.

Johnsonin voi siis nähdä vetoavan korostetusti Britannian kansalaisuuden maailmaan hänen ollessaan haastaja, joka tavoittelee Brexitin toteutumista. Britannian

kansalaisuuteen ja kansan tahtoon vetoavat oikeutukset ovat tulkittavissa varsin populistisiksi. Näillä oikeutuksilla on samankaltainen kaiku Margaret Thatcherin euroskeptisen populismin kanssa, jossa yhdistetään ajatus Brittien erityislaatuudesta ja suvereniteetista (Gifford 2014), Johnsonin mukaan suvereniteetti toteutuu parhaiten, kun kansa saa päättää. Ensin tämä näkyy Johnsonin erotessa ulkoministerin roolista ja siirtyessä parlamentaarikoksi, ja myöhemmin hänen ollessaan pääministerinä riitautunut parlamentin kanssa. Haastajana Johnson selkeyttää ja pelkistää oikeutuksiaan, kiteyttäen ne pääosin yhteen kansalaisuuden maailman aspektiin: Brexit kansan tahtona. Molemmissa tilanteissa tämän haastamisen voi nähdä tuottavan hedelmää; parlamentaarikosta hän nousee pääministeriksi, kun taas pääministerinä hän voittaa parlamenttivaalit. Kun sattumalta Johnson voittaakin parlamenttivaalit suurimmalla äänivyöryllä sitten Thatcherin.

Ilmiötä voi jäsentää siis sekä Johnsonin poliittisen uran, että Brexitin näkökulmasta. Toisaalta Johnsonin voi nähdä muuttavan ilmaisuaan auttaakseen nousemista pääministeriksi ja lopulta voittaakseen parlamenttivaalit, toisaalta Johnsonin voi nähdä tällä ilmaisulla vauhdittavan Brexitin toteutumista. Ilmiöt eivät kuitenkaan ole toisistaan erillisiä. Brexitin voi nähdä tässä suhteessa jouduttaneen Johnsonin uraa ja toisaalta noustessaan pääministeriksi Johnson lopulta sai tavoitteensa, eli Brexitin, toteen. Tämän tutkielman tulosten valossa kumpaakin ilmiötä joudutti pitkälti lopulta Johnsonin vetoaminen kansalaisuuden maailman oikeutuksiin. Tietyllä tapaa kyseiset kansalaisuuden maailmaan vetoavat oikeutukset näyttäytyvät tutkielmani valossa kaikkein toimivimpina oikeutuksina, joilla Johnson menestyi väittelyissä ja näin eteni poliittisella urallaan.

Oikeuttamisteorian näkökulmasta keskeisen argumentaation Brexit-puheessa voi nähdä siis tapahtuvan kansalaisuuden maailman sisäisesti. Boltanskin ja Thévenot'n (2006 [1991]) mukaan tämä on yksi keskeisistä kiistojen tavoista. Johnson argumentoi kansan tahdon olevan ylivoimainen tapa päättää siitä, kuuluuko Britannia osaksi EU:ta vai ei. Näin hän sivuuttaa useita muita institutionaalisempia päätöksenteontapoja, ja myöhemmin perustelee Brexit-sopimukseen liittyviä mielipiteitään tästä näkökulmasta. Johnson näkee, että demokraattinen päätöksenteko ja suvereniteetti eivät toteudu parlamentaarisesti ja EU:n jäsenenä, vaan hänen mukaansa kansalaisuuden oikeutuksen mukaisesti tarvitaan itsenäisyyttä ja kansan tahtoa.

Britannian kansalaisuuteen ja kansan tahtoon vetoavilla oikeutuksilla on nähtävissä yhtymäkohtia Wellingsin (2020) ajatuksiin suosion suvereniteetista, jossa kansan tahto nousee institutionaalisemman demokraattisen päätöksenteon ohi. Tässä kansalaisuuden maailman sisäisessä kiistassa hän siis jäsentää Britannian demokraattisen päätöksenteon olevan tärkeämpää kansanäänestyksen kuin parlamentaarisen päätöksenteon kautta. Toisaalta kyse voi olla kyse voi olla populistisemmasta toiminnasta, jossa Johnson ei välttämättä nosta kansan tahtoa ylemmäksi yleisenä keinona tehdä

politiikkaa, vaan pikemminkin käyttää sitä vain argumenttina ajaakseen omaa poliittista agendaansa. Flinders (2019) näkeekin Johnsonin käyttävän Brexitiä pitkälti populistismin välineenä, jolla hän pyrkii haalimaan suosiota ja edesauttamaan omaa poliittista uraansa. Jäsentämällä Brexitiä kansan tahtona voi Johnsonin nähdä pyrkivän vetoamaan juuri kansaan ja näin taata omaa suosiotaan äänestäjien silmissä. Näin korostuu myös hänen parlamentaaristen väittelyiden puheenvuorojen strateginen puoli (Martin 2013). Tällöin kansan tahdon korostaminen näyttäytyy oikeutuksen lisäksi populistisena diskursiivisena strategiana, johon Johnson turvautuu ennen kaikkea ennen vaaleja, oli kyse sitten uuden pääministerin valinnasta tai parlamenttivaaleista. Johnsonin voi nähdä ajoittavan kansan tahtoon vetoavaa kansalaisuuden maailman oikeutustaan juuri niihin aikoihin, kun se palvelee hänen poliittisia päämääriään. Hän ei toki luovu kyseisestä oikeutuksesta niin ulkoministerinä kuin Brexitin toteutumisen jälkeenkään, mutta erityisen vahvasti kyseinen oikeutus tulee esiin, kun se palvelee poliittisen uransa etenemistä.

Toinen Boltanskin ja Thévenot'n (2006) esittämä kiistan tapa on tuomita tai kritisoida yhtä oikeutuksen maailmaa toisen oikeutuksen näkökulmasta. Tämänkaltaisen argumentointi on harvinaisempaa Johnsonin puheessa. Kansalaisuuden maailman ohella eniten itsenäisesti esiintyvä oikeutuksen maailma on markkinoiden maailma, ja sen näkökulmasta esimerkiksi kansalaisuuden maailman kritisointia kyllä tapahtuu. Markkinoiden maailma on silti usein kytköksissä Johnsonin kansalaisuuden maailman oikeutuksiin, ja usein kun oikeutukset eivät suoraan Johnsonin puheenvuorossa yhdisty, on yhdistelmä implisiittisesti taustalla. Näin esimerkiksi, jos Johnson argumentoi Brexitin puolesta siitä näkökulmasta, että Britannia voi sen jälkeen menestyä paremmin taloudellisesti. Teknisesti markkinoiden maailma on tällöin itsenäisesti esiintyvä oikeutus, mutta muissa yhteyksissä Johnson selventää tämän taloudellisen menestymisen johtuvan siitä, että ilman EU:ta Britannia voi olla paremmin osa globaalia yhteisöä, ja tehdä itselleen voitokkaita vapaan kaupan sopimuksia. Näin markkinoiden maailman oikeutuksessa kansalaisuuden maailma on usein implisiittisesti taustalla, vaikka sitä ei eksplisiittisesti tuodakaan esiin.

Kritisointi maailmojen välillä tapahtuukin ennen kaikkea Johnsonin puheessa eri oikeutusten yhdistelmien kautta. Julkisen oikeuttamisen analyysin mukaisesti oikeutukset esiintyvät yhdessä hybridioikeutuksena. Oikeutuksien yhdistelmistä puhuvat esimerkiksi Luhtakallio ja Ylä-Anttila (2011), jotka esittävät, että yhdistelmät voivat olla myös moninaisempia. Tämän tutkielman analyysissä yhdistelmiä löytyikin useita. Näin tapahtuu erityisen selkeästi kolmella tapaa: kansalaisuuden ja teollisuuden yhdistelmässä, kansalaisuuden ja markkinoiden yhdistelmässä, sekä eri oikeutusten yhdistelmien kimpussa, eräänlaisena superoikeutuksena, jossa esiin nousivat usein esi-

merkiksi kansalaisuuden, inspiraation, maineen, kodin ja ekologian maailmojen oikeutukset. Näissäkin tapauksissa Johnson usein yhdistelee muita oikeutuksia juuri kansalaisuuden maailmaan.

6.2 Metodin soveltaminen ja jatkotutkimus

Johnsonin puheesta tehty julkisen oikeuttamisen analyysi poikkeaa aiemmasta poliittisen puheen analyysistä. Tämän maisterintutkielman analyysi keskittyi nimenomaan Boris Johnsonin puheessa esiintyviin oikeutuksiin, sekä niiden muutoksiin eri rooleissa ja näiden roolien keskinäisiin vertailuihin. Aiemmin Johnsonista tehdyn retorisen analyysistä eroten metodi tarjoaa mahdollisuuden päästä käsiksi niihin arvoihin, joita Johnson puheessaan edustaa. Vaikka metodin soveltaminen keskustelun yhteen osapuoleen tuo rajoitteita koko Brexit-keskustelun, eli kiistan tulkitsemisen näkökulmasta, niin se tarjoaa mahdollisuuden syventyä juuri Johnsonin, eli tärkeän poliittisen toimijan moraalisiin oikeutuksiin. Poliittisen toimijan ollessa hyvin keskeinen tämä on ehdottomasti pikemminkin hyöty kuin rajoite.

Julkisen oikeuttamisen analyysin keskittyessä vain Johnsoniin on mahdollista nähdä, minkälaisilla oikeutuksilla hän perustelee Brexitin eteenpäin viemistä lopulta varsin menestyneesti. Johnsonin oikeutusten vaihtelu eri roolin tai poliittisen kontekstin mukaan tarjoaa mahdollisuuden tutkailla hänen poliittisen puheensa strategisia ulottuvuuksia. Parlamentaaristen väittelyiden ollessa suunnattuja kansapoliitikkojen lisäksi väittelyiden yleisölle (Martin 2013), voi oikeutuksia jäsentää Johnsonin oikeutusten valintojen strategisuutta. Metodin kohdentaminen kokonaisen julkisen keskustelun sijaan sen yhteen osallistajaan voidaan tarkastella oikeutusten strategista valintaa ja sitä, mitkä oikeutukset olivat toimivia Brexit-keskustelussa. Kyseisessä poliittisessä kontekstissa julkisen oikeuttamisen analyysi tarjoaa siis mahdollisuuksia oikeutusten tutkimista uudesta, strategisesta näkökulmasta. Tästä tutkielmasta käy ilmi, että oikeuttamisteoriaan pohjautuva julkisen oikeuttamisen analyysi on varsin pätevä metodi tämänkaltaiseen tutkimuksen toteuttamiseen.

Tulevaa tutkimusta ajatellen metodia voisi hyvin soveltaa esimerkiksi laajempaan Brexit-keskustelun analyysiin, jossa voitaisiin tutkia sitä, minkälaisiin oikeutuksiin muut keskusteluun osallistuneet vetoavat. Metodi antaa välineitä tarkastella oikeastaan mitä tahansa julkista keskustelua, ja tämän tutkielman tavoin sillä voi myös valottaa sitä, minkälaisiin oikeutuksiin vetoaminen toimii strategisesti. Tässä tapauksessa eritoten erilaisiin kansalaisuuden maailman aspekteihin, teollisuuden ja markkinoiden maailmihin vetoamalla Johnson eteni poliittisella urallaan. Toisaalta tulosten myötä käy ilmi, että metodinkin kehittämislle on mahdollisuuksia; kansalaisuuden maailman jakaminen erilaisiin aspekteihin eräänlaisena oikeutusten ”superkate-

goriana” antaa tilaa metodin jatkokehittämiselle nimenomaan kansalaisuuden maailman erityisaseman paremmassa huomioimisessa. Tämä voisi kehittää etenkin demokraattiseen päätöksentekoon liittyvän keskustelun analyysiä. Tutkielmani valottaa oikeutusten tehokkuutta erityisesti Britannian politiikan kontekstissa, jossa suvereni-teetti, kansan erityislaatuisuus ja tahto, sekä suurvallan nostalgia nousevat merkityksellisiksi – minkälaisia tuloksia voisikaan nousta esimerkiksi jonkin toisen maan poliittisen keskustelukulttuurin tutkimuksesta?

LÄHTEET

Aineisto

EU Referendum 18.10.2016: Volume 615. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2016-10-18/debates/6039515A-1875-42C1-9457-7EB73C8C7456/EUReferendum?highlight=brexit#contribution-CB622024-CD14-44D5-8825-BB24F30CD993>, Luettu 31.10.2021.

Diplomatic Relations: UK/Germany 10.1.2017: Volume 619. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2017-01-10/debates/6BEDFEFE-CDB0-4EA3-AD77-0043CD4488B8/DiplomaticRelationsUKGermany?highlight=brexit#contribution-455464D4-07F2-472D-8EB6-4354130CAC56>, Luettu 31.10.2021.

Exiting the EU: Diplomatic Relations 10.1.2017: Volume 619. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2017-01-10/debates/27A027DA-8BF0-4140-AD42-318397DAF5CA/ExitingTheEUDiplomaticRelations?highlight=brexit#contribution-EA36AA12-C930-436B-941A-3F2D009BFCC1>, Luettu 31.10.2021.

Global Britain Campaign 21.2.2017: Volume 621. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2017-02-21/debates/B1F984D4-4D99-40D2-AE72-B218CEB2EE66/GlobalBritainCampaign?highlight=brexit#contribution-C957A9BF-3F7F-467E-8EF9-E3F9D11A3833>, Luettu 31.10.2021.

Exiting the EU 11.7.2017: Volume 627. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2017-07-11/debates/83DD4C75-CA9C-4E0D-A34A-139194FF582E/ExitingTheEU?highlight=brexit#contribution-4C9510B6-3427-4B52-BE8F-0D26904D8344>, Luettu 31.10.2021.

Brexit and Foreign Affairs 26.7.2017: Volume 626. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2017-06-26/debates/23371B16-D7B1-40BA-9816-496F482156D9/BrexitAndForeignAffairs?highlight=brexit#contribution-5D0D91A3-8B65-4091-982E-B77A1E9815CF>, Luettu 31.10.2021.

Leaving the EU: Diplomatic Co-operation 20.2.2018: Volume 636. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2018-02-20/debates/09E47F29-27A3-40FC-9C25-A98FE3A26B11/LeavingTheEUDiplomaticCo-Operation?highlight=brexit#contribution-3077F593-C903-487C-A6A7-6F4EB8248A0E>, Luettu 31.10.2021.

New Channel Link 20.2.2018: Volume 636. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2018-02-20/debates/E9C9900B-93CF-4876-B258-063CD51B22BD/NewChannelLink?highlight=brexit#contribution-B6195D3C-B449-4417-8303-22EB3C3C8EA0>, Luettu 31.10.2021.

Personal Statement 18.7.2018: Volume 645. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2018-07-18/debates/C599EEE1-D863-4AC9-87B3-35DA3A3EAFEE/PersonalStatement?highlight=brexit#contribution-22CB417E-886A-4FEF-88EE-F12B2201D7DE>, Luettu 31.10.2021.

Progress on EU Negotiations 22.11.2018: Volume 649. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2018-11-22/debates/18112234000001/ProgressOnEUNegotiations?highlight=brexit#contribution-5E8C56B2-B0FE-47BC-ADA0-0E2D9BCDF73C>, Luettu 31.10.2021.

European Union (Withdrawal) Act 4.12.2018: Volume 650. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: [https://hansard.parliament.uk/Commons/2018-12-04/debates/C112155E-C163-4D6B-A4E2-F0F7DD0D7D14/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act?highlight=brexit#contribution-4867F716-C6D9-4C89-AF4E-0B9FF5128C6B](https://hansard.parliament.uk/Commons/2018-12-04/debates/C112155E-C163-4D6B-A4E2-F0F7DD0D7D14/EuropeanUnion(Withdrawal)Act?highlight=brexit#contribution-4867F716-C6D9-4C89-AF4E-0B9FF5128C6B), Luettu 31.10.2021.

European Union (Withdrawal) Act 14.1.2019: Volume 652. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: [https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-01-14/debates/5BFB8E71-8F0F-457B-AE2C-7B639181710D/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act?highlight=brexit#contribution-D43195D5-DB4E-4067-A2FB-15BD024BAF06](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-01-14/debates/5BFB8E71-8F0F-457B-AE2C-7B639181710D/EuropeanUnion(Withdrawal)Act?highlight=brexit#contribution-D43195D5-DB4E-4067-A2FB-15BD024BAF06), Luettu 31.10.2021.

Priorities for Government 25.7.2019: Volume 663. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-07-25/debates/D0290128-96D8-4AF9-ACFD-21D5D9CF328E/PrioritiesForGovernment?highlight=brexit#contribution-431491A0-015E-4FD7-A9F5-D46C7F9B8758>, Luettu 31.10.2021.

G7 Summit 3.9.2019: Volume 664. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/9C6A36DF-1CCF-4C07-9F81-DD16B8564D0C/G7Summit?highlight=brexit#contribution-57C13E1D-4E78-4E06-9D97-001958119E77>, Luettu 31.10.2021.

Points of Order 3.9.2019: Volume 664. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/5C450EE5-A6E9-4559-8A76-4326B23090FB/PointsOfOrder?highlight=brexit#contribution-A185D744-D832-47C4-A931-8C64A9504D76>, Luettu 31.10.2021.

Early Parliamentary General Election 4.9.2019: Volume 664. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-04/debates/C463A8E1-74BA-445A-ACEA-3AA4DF6C98FA/EarlyParliamentaryGeneralElection?highlight=brexit%20early%20parliamentary#contribution-3481B527-923E-472C-9DD7-649EF8F2E826>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 4.9.2019: Volume 664. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-04/debates/A7A1E43B-AD26-4F52-BB21-E7715164C5B4/Engagements?highlight=brexit#contribution-E0772EF2-4C10-4A31-AE92-12EDF1AF3CCA>, Luettu 31.10.2021.

Early Parliamentary General Election (No. 2) 9.9.2019: Volume 664. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: [https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-09/debates/44BDF5ED-3C22-40B5-AAD8-1EA95DED732C/EarlyParliamentaryGeneralElection\(No2\)?highlight=brexit#contribution-B6EE1BBB-FA25-4FAA-81EA-53816E96C3D3](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-09/debates/44BDF5ED-3C22-40B5-AAD8-1EA95DED732C/EarlyParliamentaryGeneralElection(No2)?highlight=brexit#contribution-B6EE1BBB-FA25-4FAA-81EA-53816E96C3D3), Luettu 31.10.2021.

Prime Minister's Update 25.9.2019: Volume 664. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-25/debates/AD2A07E5-9741-4EBA-997A-97776F80AA38/PrimeMinisterUpdate?highlight=brexit#contribution-56D6BEEF-AFAB-4377-B156-DF730171C5DE>, Luettu 31.10.2021.

Brexit Negotiations 3.10.2019: Volume 664. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-03/debates/585F872D-9372-4448-A32F-5CEC0FD49FB7/BrexitNegotiations?highlight=brexit#contribution-13BDFFAA-3451-4445-8E20-AD56E9FB425A>, Luettu 31.10.2021.

Debate on the Address 14.10.2019: Volume 666. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-14/debates/C02C488A-E8CB-459F-A491-78BA5A98A9CB/DebateOnTheAddress?highlight=brexit#contribution-EE331DF3-8B5E-4EA9-8840-D4987254F3BE>, Luettu 31.10.2021.

European Union (Withdrawal) Acts 19.10.2019: Volume 666. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: [https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/48144FF8-0E08-455A-8175-1EB64918D29E/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Acts?highlight=brexit#contribution-5F8061E7-D5AC-4BD2-91E5-4D0770F56FE2](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/48144FF8-0E08-455A-8175-1EB64918D29E/EuropeanUnion(Withdrawal)Acts?highlight=brexit#contribution-5F8061E7-D5AC-4BD2-91E5-4D0770F56FE2), Luettu 31.10.2021.

Prime Minister's Statement 19.10.2019: Volume 666. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/8C3F5267-8186-4536-83EC-56E3C88DCC8E/PrimeMinister%E2%80%99Statement?highlight=brexit#contribution-2BB74F65-DC6A-4A00-AA89-80A38B7FE904>, Luettu 31.10.2021.

European Union (Withdrawal Agreement) Bill 22.10.2019: Volume 666. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: [https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-22/debates/277C5A20-456D-469B-A415-D04AFFD83248/EuropeanUnion\(WithdrawalAgreement\)Bill?highlight=brexit#contribution-CBE0863F-5FFB-4797-AF0B-6F133DB39394](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-22/debates/277C5A20-456D-469B-A415-D04AFFD83248/EuropeanUnion(WithdrawalAgreement)Bill?highlight=brexit#contribution-CBE0863F-5FFB-4797-AF0B-6F133DB39394), Luettu 31.10.2021.

Engagements 23.10.2019: Volume 666. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-23/debates/D3DCA636-3FA8-41A2-9EDB-E32E12970166/Engagements?highlight=brexit#contribution-6E08F9A7-7402-42A2-BD73-FB2195657FDE>, Luettu 31.10.2021.

Early Parliamentary General Election 28.10.2019: Volume 667. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-28/debates/742E40C9-51E0-4692-83A6-9DE26B5990AF/EarlyParliamentaryGeneralElection?highlight=brexit#contribution-B33A1468-EB80-4CC3-B013-CCF273B68FF0>, Luettu 31.10.2021.

Early Parliamentary General Election Bill 29.10.2019: Volume 667. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-29/debates/DDAEFDD2-1872-45C6-8553-8B5B3786F50B/EarlyParliamentaryGeneralElectionBill?highlight=brexit#contribution-74D64E78-1A71-4CCF-A7D4-2E121476B3A3>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 30.10.2019: Volume 667. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-30/debates/EE676E39-9A59-47E9-B17A-E7D8FB1A2D11/Engagements?highlight=brexit#contribution-FD7A36F3-6DB6-4486-BFA0-940B60130500>, Luettu 31.10.2021.

European Union (Withdrawal) Act 4.12.2019: Volume 650. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: [https://hansard.parliament.uk/Commons/2018-12-04/debates/C112155E-C163-4D6B-A4E2-F0F7DD0D7D14/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act?highlight=brexit#contribution-1E68434F-4DBF-45FF-9E54-EEABD18ED530](https://hansard.parliament.uk/Commons/2018-12-04/debates/C112155E-C163-4D6B-A4E2-F0F7DD0D7D14/EuropeanUnion(Withdrawal)Act?highlight=brexit#contribution-1E68434F-4DBF-45FF-9E54-EEABD18ED530), Luettu 31.10.2021.

Engagements 8.1.2020: Volume 669. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-01-08/debates/E6EBBCF4-DA73-4E01-980C-3EBC01EE2DB3/Engagements?highlight=brexit#contribution-20B70AC7-D76B-4C29-8FF9-222F5483406F>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 22.1.2020: Volume 670. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-01-22/debates/6B6FAD67-CA8C-4AF2-9CC9-07F6175ABC4C/Engagements?highlight=brexit#contribution-095503DB-4AD6-4793-8845-3EC8199736E6>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 29.1.2020: Volume 670. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-01-29/debates/821DAC2A-A644-40CF-86AE-5D8CB585640D/Engagements?highlight=brexit#contribution-22F73988-A830-430A-ACB0-C75B0B2E75AC>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 5.2.2020: Volume 671. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-02-05/debates/9EAB35C6-1EF6-4A18-B345-56F34D5D4504/Engagements?highlight=brexit#contribution-A18127A6-97F4-44F2-8CCE-A52ED3601B90>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 4.3.2020: Volume 672. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-03-04/debates/034D0B7F-9941-489F-ADDD-69F0E6FC7CA9/Engagements?highlight=brexit#contribution-DC09ECB4-8137-41A1-B314-DA2E27FC34D5>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 13.5.2020: Volume 676. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-05-13/debates/7F8336E1-EDA2-4AF8-9923-A65B8A9B3F7E/Engagements?highlight=brexit#contribution-02E64243-4AA8-4BAE-837B-D32355FC5E5D>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 17.6.2020: Volume 677. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-06-17/debates/D91FE96D-8668-4B3C-AC27-A9CE9E961015/Engagements?highlight=brexit#contribution-9AD2FF95-CD77-489F-B86F-06B60845B717>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 8.7.2020: Volume 678. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-07-08/debates/993D9320-BD23-448B-ACAE-A93F0F6EDF21/Engagements?highlight=brexit#contribution-F65859AC-79B5-42A0-8F51-E80099034285>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 15.7.2020: Volume 678. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-07-15/debates/8EB241F4-52D1-4AAD-9A64-D1D544FEE903/Engagements?highlight=brexit#contribution-CF50B665-EDA4-45C5-9E95-49CF11004DA3>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 22.7.2020: Volume 678. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-07-22/debates/AE78F04E-6394-4484-86EF-CF53E55D595E/Engagements?highlight=brexit#contribution-28846A39-A38E-442B-BAA2-FBBC9C10289A>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 9.12.2020: Volume 685. Väittely. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-12-09/debates/B62126B2-4224-4830-9347-4174775A88E7/Engagements?highlight=brexit#contribution-C07C579A-1BA4-4730-BC01-D700417ACEF6>, Luettu 31.10.2021.

Engagements 16.12.2020: Volume 686. Väittäly. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-12-16/debates/E24005A4-10B2-437F-AAB0-E6B864F23FE5/Engagements?highlight=brexit#contribution-5C1DB4EB-C226-4950-AFE9-5FC3C1024CB4>, Luettu 31.10.2021.

European Union (Future Relationship) Bill 30.12.2020: Volume 686. Väittäly. Britannian parlamentin Hansard-sivusto. Saatavilla: [https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-12-30/debates/9E132CEF-83CA-40BA-B8B4-A7127A968B68/EuropeanUnion\(FutureRelationship\)Bill?highlight=brexit#contribution-769512E9-BCD9-4B2C-B0DC-99EC6A22703D](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-12-30/debates/9E132CEF-83CA-40BA-B8B4-A7127A968B68/EuropeanUnion(FutureRelationship)Bill?highlight=brexit#contribution-769512E9-BCD9-4B2C-B0DC-99EC6A22703D), Luettu 31.10.2021.

Kirjallisuus

Allen, Nicholas (2017): 'Brexit Means Brexit': Theresa May and Post-referendum British Politics. *British Politics* 13:1, 105-120.

BBC (29.4.2016a): EU referendum: Nigel Farage tells Leave campaigners to focus on migration. Saatavilla: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36167329> (Luettu 14.10.2021)

BBC (30.6.2016b): Boris Johnson rules himself out of Conservative leader race. Saatavilla: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-36672591> (Luettu 14.10.2021)

BBC (13.7.2016c): Boris Johnson made foreign secretary by Theresa May. Saatavilla: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-36789972> (Luettu 5.10.2021)

BBC (13.12.2019): General Election 2019: What's behind the Conservative victory? Kirjoittaja: Sir John Curtice. Saatavilla: <https://www.bbc.com/news/election-2019-50774061> (Luettu 6.11.2021)

Beaumont, Paul (2019): Brexit and EU legitimation: Unwitting martyr for the cause?: Review of central european affairs. *New Perspectives*, 27:3, 15-36.

Bell, Emma (2017): Brexit and the Illusion of Democracy. *Socialism and Democracy* 31:3, 52-73.

Bennett, Samuel (2019): 'Crisis' as a Discursive Strategy in Brexit Referendum Campaigns. *Critical Discourse Studies* 16:4, 449-464.

Boltanski, Luc ja Thévenot, Laurent (2006): *On justification: Economies of worth*. Princeton, Princeton University Press.

Charteris-Black, Jonathan (2019): *Metaphors of Brexit: No Cherries on the Cake?*. Cham: Springer Nature Switzerland.

Clarke, John (2020): Building the 'Boris' bloc: angry politics in turbulent times: Understanding the multiple forces shaping the 'Johnson bloc' may enable a strategic focus on its potential lines of fracture and failure. *Soundings* 74, 118.

Clarke, John ja Newman, Janet (2017): 'People in this country have had enough of experts': Brexit and the paradoxes of populism. *Critical Policy Studies* 11:1, 101-116.

Coutto, Tatiana (2020): Half-full or Half-empty? Framing of UK-EU Relations During the Brexit Referendum Campaign. *Journal of European Integration: The Politicisation of Permanent Crisis in Europe* 42:5, 695-713.

Crines, Andrew (2013): Why did Boris Johnson win the 2012 mayoral election? *Public policy and administration research* 3:9, 1-7. ISSN 2224-5731

Crines, Andrew (2019): Boris Johnson and the Future of British Conservatism. *Political Insight (Political Studies Association of the United Kingdom)* 10:3, 4-6.

Dommet, Katharine: *The Oratory of Boris Johnson*. Teoksessa Richard Hayton, & Andrew S. Roe-Crines (toim.): *Conservative Orators: From Baldwin to Cameron*. Manchester University Press, Manchester 2016, 166-181.

Eskola, Jari, ja Suoranta, Juha (1998): *Johdatus Laadulliseen Tutkimukseen*. Tampere. Vastapaino.

Featherstone, Dave (2020): Moving beyond response mode. *Soundings* 76 (Winter), 4-9.

Fetzer, Thiemo (2019): Did Austerity Cause Brexit?. *The American Economic Review* 109:11, 3849-3886.

Financial Times (14.6.2016): Combative Brexiter who took control of Vote Leave operation. Kirjoittajat: Henry Mance ja George Parker. Saatavilla: <https://www.ft.com/content/cceb7038-30cc-11e6-bda0-04585c31b153#axzz4H22r0hWH> (Luettu 28.10.2021)

Flinders, Matthew (2020): Not a Brexit Election? Pessimism, Promises and Populism 'UK-Style'. *Parliamentary Affairs* 73:1, 225-242.

Forsdick, Charles (2016): The Spectacle of Boris Johnson. *French Studies Bulletin* 37:140, 58-60.

Gallego, Inéz Fernández (2020): Is Boris Johnson a populist or a reformer?. *Non-Interference and Populism (RGMUIER231)*. Saatavilla: https://www.academia.edu/43804490/Is_Boris_Johnson_a_populist_or_a_reformer

Gamble, Andrew (2021): The Remaking of Conservatism: Boris Johnson and the Politics of Brexit. *The Political Quarterly* 92:3, 461-468.

Gifford, Chris (2014): *The Making of Eurosceptic Britain*. Burlington, Vermont: Ashgate.

Glencross, Andrew (2016): *Why the UK Voted for Brexit: David Cameron's Great Miscalculation*. London: Palgrave Pivot.

Gliddon, Paul Martin (2017): The Labour Government and the Battle for Public Opinion in the 1975 Referendum on the European Community. *Contemporary British History* 31:1, 91-113.

Goet, Niels (2019): Measuring Polarization with Text Analysis: Evidence from the UK House of Commons, 1811–2015. *Political Analysis* 27:4, 518-539.

Goodwin, Matthew ja Caitlin Milazzo (2017): Taking Back Control? Investigating the Role of Immigration in the 2016 Vote for Brexit. *The British Journal of Politics and International Relations* 19:3, 450–64.

Grant, Moyra (2009): *The UK Parliament*. Edinburgh University Press.

Green, Dominic (2019): Boris Johnson's path to victory. *Wall Street Journal* 09. Saatavilla: <https://www.proquest-com.ezproxy.jyu.fi/newspapers/boris-johnsons-path-victory/docview/2286715352/se-2?accountid=11774>

Hay, Colin (2020): Brexistential Angst and the Paradoxes of Populism: On the Contingency, Predictability and Intelligibility of Seismic Shifts. *Political Studies* 68:1, 187-206.

Hopkin, Jonathan (2017): When Polanyi Met Farage: Market Fundamentalism, Economic Nationalism, and Britain's Exit from the European Union. *The British Journal of Politics and International Relations* 19:3, 465–78.

Iacobucci, Gareth (2018): Boris Johnson is criticised for repeating claims that NHS will benefit from Brexit. *British Medical Journal* 360. Saatavilla: DOI:10.1136/bmj.k240

Independent (4.7.2017): Brexit: Vote Leave chief who created £350m NHS claim on bus admits leaving EU could be 'an error'. Kirjoittaja: Rob Merrick. Saatavilla: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/brexit-latest-news-vote-leave-director-dominic-cummings-leave-eu-error-nhs-ps350-million-lie-bus-advert-a7822386.html> (Luettu 22.11.2021)

Independent (3.9.2019): Boris Johnson loses majority as Tory MP Phillip Lee crosses floor to join Lib Dems. Kirjoittaja: Rob Merrick. Saatavilla: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/philip-lee-tory-lib-dem-defection-boris-johnson-majority-brexit-commons-a9090356.html> (Luettu 16.12.2021)

Inglehart, Ronald ja Norris, Pippa (2016): Trump, Brexit, and the Rise of Populism: Economic Have-Nots and Cultural Backlash. HKS Faculty Research Working Paper Series RWP16-026. Saatavilla: <https://www.hks.harvard.edu/publications/trump-brexit-and-rise-populism-economic-have-nots-and-cultural-backlash>

Jones, Alistair (2007): *Britain and the European Union*. Edinburgh. *Politics Study Guides* 2nd edition.

Kenny, Michael (2017): Back to the populist future?: understanding nostalgia in contemporary ideological discourse. *Journal of Political Ideologies* 22:3.

Kettell, Steven ja Kerr, Peter (2020): From eating cake to crashing out: Constructing the myth of a no-deal Brexit. *Comparative European Politics* 18:4, 590-608.

Kettell, Steven ja Kerr, Peter (2021): The Brexit religion and the holy grail of the NHS. *Social Policy and Society* 20:2, 282-295.

Knott, Andy (2020): The new moving right show. *Soundings* 75, 111-123, 196.

Latorre, María C.; Olekseyuk, Zoryana; Yonezawa, Hidemichi ja Robinson, Sherman (2019): Everyone Loses, but Britain Loses the Most. Peterson Institute for International Economics, Working Paper 19-5.

Levy, David; Aslan, Billur ja Bironzo, Diego (2016): UK Press Coverage Of The EU Referendum. Reuters Institute for the Study of Journalism. University of Oxford. Saatavilla: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2018-11/UK_Press_Coverage_of_the_%20EU_Referendum.pdf

Luhtakallio, Eeva ja Ylä-Anttila, Tuomas (2011): Julkisen oikeuttamisen analyysi sosiologisena tutkimusmenetelmänä. *Sociologia* 1, 34-51.

MacMillan, Catherine (2020): Lords of Misrule? Carnavalesque Populism in the Brexit Discourse of Nigel Farage and Boris Johnson. *Marmara Avrupa Çalışmaları Konferansı* 59-74. Saatavilla: https://www.academia.edu/44529648/The_European_Union_s_Altering_Energy_Policies_Avrupa_Birli%C4%9Fi_Enerji_Politikalar%C4%B1n%C4%B1n_D%C3%B6n%C3%BC%C5%9F%C3%BCm%C3%BC?from=cover_page

Martin, James (2015): Situating Speech: A Rhetorical Approach to Political Strategy. *Political Studies* 63:1, 25-42.

Meislova, Monika Brusenbauch (2019): Brexit Means Brexit—or Does It? The Legacy of Theresa May's Discursive Treatment of Brexit. *The Political Quarterly* 90:4, 681-689.

Mompean, Jose A., ja Valenzuela Manzanares, Javier (2019): Brexit Means Brexit: A Constructionist Analysis. *Complutense Journal of English Studies* 27, 1-37.

Morgan, Marcus (2020): Why meaning-making matters: The case of the UK Government's COVID-19 response. *American Journal of Cultural Sociology* 8:3, 270-323.

Nicolaidis, Phedon A. ja Roy, Thibault (2017): Brexit and trade: Between facts and irrelevance. *Intereconomics* 52:2, 100-106.

Offe, Claus (2017): Referendum Vs. Institutionalized Deliberation: What Democratic Theorists Can Learn from the 2016 Brexit Decision. *Daedalus* (Cambridge, Mass.) 146:3, 14-27.

Reid, Andrew (2019): Buses and Breaking Point: Freedom of Expression and the 'Brexit' Campaign. *Ethical Theory and Moral Practice* 22:3, 623-637.

Rodet, Pauline (2020): Metaphor as the Distorting Mirror of Brexit: A Corpus-Based Analysis of Metaphors and Manipulation in the Brexit Debate. *ELAD-SILDA* 5. Saatavilla: <https://publications-prairial.fr/elad-silda/index.php?id=865>

Ryder, Andrew Richard (2019): Transforming brexit britain. *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy* 10:2.

Römer, Felix (2020): Boris johnson, thatcherism and the rhetoric of 'wealth creators'. *Renewal. A Journal of Social Democracy* 28:2, 75-80.

Saunders, Robert (2016): A Tale of Two Referendums: 1975 and 2016. *The Political Quarterly* 87:3, 318-322.

Schoor, Carolina (2020): The politics of style: political performance caught between populism, elitism, and pluralism. Maastricht: Maastricht University. Väitöskirja. Saatavilla: <https://cris.maastrichtuniversity.nl/en/publications/the-politics-of-style-political-performance-caught-between-populi>

Schwarz, Bill (2019): Boris Johnson's conservatism: An insurrection against political reason? *Soundings* 73:12, 12-23.

Shaw, Martin (2020): Racial Self-interest, Max Weber and the Production of Racism: The Strategy and Propaganda of Vote Leave During the Brexit Referendum. *Patterns of Prejudice* 54:4, 347-365.

Senior, Carl; Stewart, Patrick; Bucy, Erik ja Lee, Nick (2021): Performance, Politics and Boris Johnson's Brexit. *Frontiers in Psychology* 12, 709756.

Shusharina, Valentina A.; Vlasyan Gayane R. ja Pastukhova, Oxana D. (2020): On Hedging and Mitigation in the Speeches of Boris Johnson. *The European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, EpSBS 185-194.

Silvasti, Tiina: Sisällönanalyysi. Teoksessa Massa, Ilmo (toim.): Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen. Gaudeamus, Helsinki 2014, 33-63.

Sowels, Nicholas (2021): Brexit and the changing discourse of the conservatives. *Réalités Industrielles* 81:87, 18-21.

Staab, Andreas (2013): *European Union Explained: Institutions, Actors, Global Impact*. 3. painos. Bloomington: Indiana University Press.

Sunderland, Jane (2020): Gender, Language and Prejudice: Implicit Sexism in the Discourse of Boris Johnson. *Open Linguistics* 6:1, 323-333.

Taylor, Graham (2017): *Understanding Brexit*. Bigley: Emerald Publishing Limited.

The Guardian (23.7.2019): Boris Johnson elected new Tory leader. Kirjoittaja: Heather Stewart. Saatavilla: <https://www.theguardian.com/politics/2019/jul/23/boris-johnson-elected-new-tory-leader-prime-minister> (Luettu 23.11.2021)

The Guardian (28.8.2019): Boris Johnson asks Queen to suspend parliament. Kirjoittaja: Jessica Elgot ja Heather Stewart. Saatavilla: <https://www.theguardian.com/politics/2019/aug/28/chancellor-sajid-javid-fast-tracked-spending-review-fuels-talk-of-early-election> (Luettu 25.11.2021)

The New Statesman (13.7.2016): Sending Boris Johnson to the Foreign Office is bad for Britain, good for Theresa May. Kirjoittaja: Stephen Bush. Saatavilla: <https://www.newstatesman.com/politics/2016/07/sending-boris-johnson-foreign-office-bad-britain-good-theresa-may> (Luettu 3.11.2021)

The Spectator (12.6.2019): Full text: Boris Johnson launches his Tory leadership campaign. Kirjoittaja: Boris Johnson. Saatavilla: <https://www.spectator.co.uk/article/full-text-boris-johnson-launches-his-tory-leadership-campaign> (Luettu 8.9.2021)

The Telegraph (3.9.2019): Brexit vote result: Boris Johnson demands general election after rebel MPs seize control of Commons agenda. Kirjoittajat: Gordon Rayner ja Danielle Sheridan. Saatavilla: <https://www.telegraph.co.uk/politics/2019/09/03/brexit-latest-news-boris-johnson-no-deal-vote-general-election/> (Luettu 21.10.2021)

UK Parliament (2021): Debates. Britannian parlamentin nettisivu. Saatavilla: <https://www.parliament.uk/about/how/role/debate/> (Luettu 23.11.2021).

Virdee, Satnam ja McGeever, Brendan (2018): Racism, Crisis, Brexit. *Ethnic and Racial Studies* 41:10, 1802-1819.

Wellings, Ben (2020): Brexit, nationalism and disintegration in the European Union and the United Kingdom. *Journal of Contemporary European Studies* 29:3, 322-334.

Whitton, Timothy (2014): Ken Livingstone: The Thorn in (New) Labour's Side. *Revue Lisa* 12:8.

Ylönen, Marja: Tieto, tiede ja asiantuntijuus. Teoksessa Valkonen, Jarno. (toim.): *Ympäristösosiologia*. WSOYpro, Helsinki 2010, 83-100.

Zappettini, Franco (2021): The Tabloidization of the Brexit Campaign: Power to the (British) People?. *Journal of Language and Politics* 20:2, 277-303.

Zhai, Xinyue ja Xu, Youyou (2020): Populism Poses a Threat to International Security. *Open Journal of Political Science* 10, 481-4

